



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

UNIVERSITY OF PIRAEUS

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΨΗΦΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ OUT OF
EDEN LEARN-ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΟΟΕΛ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**

Παπασταματίου Ελένη

MHM1909

Επιβλέπων Καθηγητής: Συμεών Ρετάλης

Πειραιάς, 2021

Περίληψη

Στην παρούσα ερευνητική διπλωματική εργασία αξιοποιήθηκε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της παγκόσμιας μαθησιακής κοινότητας του Οργανισμού Project Zero της Παιδαγωγικής Σχολής του Πανεπιστημίου Harvard.

Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται μία εναλλακτική προσέγγιση του προγράμματος Out Of Eden Learn (OOEL), όπως αυτό υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Εργαστήρια Δεξιοτήτων», μέσα από έναν οδηγό ο οποίος είναι συνδεδεμένος με τους σκοπούς και τους στόχους του προγράμματος σπουδών για την Δ' Δημοτικού.

Στην έρευνα πήραν μέρος μαθητές και εκπαιδευτικοί από δώδεκα (12) Νηπιαγωγεία και τριάντα (30) Δημοτικά Σχολεία από όλες τις περιοχές της Ελλάδας. Σε διάρκεια έξι (6) εβδομάδων χορηγήθηκαν στους εκπαιδευτικούς αρχικά και στη συνέχεια στους μαθητές, δραστηριότητες που σχεδιάστηκαν με βάση τις αρχές του προγράμματος. Ως βασικές αρχές του προγράμματος θεωρήθηκαν: α) η παρατεταμένη παρατήρηση “slow looking”, β) η ανταλλαγή ιστοριών “exchange stories” και γ) η διαπολιτισμική διασύνδεση τοπικών και οικουμενικών ζητημάτων “connect to bigger human stories”.

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να επικοινωνούν μεταξύ τους, να ανταλλάσσουν απόψεις και να μοιράζονται ιδέες για την καλύτερη εφαρμογή του προγράμματος. Αξίζει να σημειωθεί ότι ένα μεγάλο μέρος των δραστηριοτήτων πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά λόγω της πανδημίας του COVID-19 και της απαγόρευσης της λειτουργίας όλων των σχολικών δομών με φυσική παρουσία.

Στο τέλος του προγράμματος χορηγήθηκε στους εκπαιδευτικούς ένα ερωτηματολόγιο, προκειμένου να αξιολογηθεί κατά πόσο εφαρμόσιμη και εφικτή είναι η ενσωμάτωση της πιλοτικής εφαρμογής του προγράμματος στο σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα και να ανιχνευθούν οι ανάγκες των εκπαιδευτικών.

Ύστερα από την αξιολόγηση των απαντήσεων των εκπαιδευτικών σχεδιάστηκε ένα οδηγός διασύνδεσης των δραστηριοτήτων του προγράμματος OOEL με το αναλυτικό πρόγραμμα ο οποίος είναι στοχευμένος για την Δ' Δημοτικού. Στον οδηγό αυτόν περιγράφονται αναλυτικά οι δραστηριότητες που θα ακολουθήσουν εκπαιδευτικοί και

μαθητές, καθώς και οι προεκτάσεις των δραστηριοτήτων και οι επιμέρους στόχοι, αλλά και στοιχεία πιο ειδικά όπως οι θεματικές περιοχές, η προτεινόμενη διδακτική ώρα και η δομή της τάξης.

Στο τέλος, παρατίθενται τα συμπεράσματα που από τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν από τη διεξαγωγή της πειραματικής διαδικασίας.

Λέξεις-Κλειδιά: Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ, Πρόγραμμα Out Of Eden Learn (OOEL), οργανισμός Project Zero, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Οδηγός Υλοποίησης, διασύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα

Abstract

In this research dissertation, the educational program of the global learning community of the Project Zero Organization of the Pedagogical School of Harvard University was used.

In particular, an alternative approach to the Out Of Eden Learn (OOEL) programme, as implemented under the Skills Workshops programme, is presented through a guide linked to the objectives of the fourth grade curriculum.

Students and teachers from twelve (12) Kindergartens and thirty (30) Primary schools from all regions of Greece took part in the survey. Over a period of six (6) weeks, teachers were initially and subsequently given activities designed on the basis of the principles of the programme. The main principles of the programme were considered: (a) the prolonged observation of "slow looking", (b) the exchange of stories and (c) the intercultural interconnection of local and universal issues "connect to bigger human stories".

During the course of the programme teachers were able to communicate with each other, exchange views and share ideas for better implementation of the programme. It is worth noting that a large part of the activities took place online due to the COVID-19 pandemic and the ban on the operation of all school structures with a physical presence.

At the end of the programme, teachers were given a questionnaire to assess the feasibility of integrating the pilot implementation of the programme into the school curriculum and to detect teachers' needs.

Following the evaluation of the teachers' responses, a guide was designed to link the activities of the OOEL programme with the curriculum targeted for the 4th Grade. This guide describes in detail the activities to be followed by teachers and students, as well as the extensions of the activities and the individual objectives, as well as more specific elements such as the thematic areas, the proposed teaching time and the structure of the classroom.

In the end, the conclusions drawn from the statistical analysis of the data collected from the conduct of the experimental procedure are set out.

Keywords: Harvard University, Out Of Eden Learn (OOEL), Project Zero, Primary and Secondary Education, Implementation Guide, Interface with the curriculum

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής διπλωματικής μου εργασίας θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου σε όλους όσους συνέβαλαν στην ολοκλήρωσή της.

Ιδιαίτερες ευχές θα ήθελα να εκφράσω στον επιβλέποντα καθηγητή μου, τον κύριο Ρετάλη Συμεών, για την πολύτιμη βοήθεια και υποστήριξή του, καθώς και τις ανεκτίμητες συμβουλές και υποδείξεις του σε όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών μου. Η εμπιστοσύνη του στις δυνάμεις μου με ώθησε να προσπαθώ συνεχώς για να εξελίσομαι.

Δε θα μπορούσα να μην αναφέρω την Συντονίστρια του 6^{ου} ΠΕΚΕΣ, Κυριακή Μέλλιου, για την πολύτιμη βοήθειά της κατά τη διάρκεια συγγραφής της διπλωματικής μου εργασίας. Με την ενθάρρυνσή της σε διάφορα εκπαιδευτικά μονοπάτια υλοποιήσαμε τη συγκεκριμένη έρευνα.

Ομοίως θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους διδάσκοντές μου για τις γνώσεις που μου μετέδωσαν, ώστε να μπορώ να τις αξιοποιήσω σε όλη μου την επαγγελματική πορεία, καθώς και να τροποποιήσω προηγούμενες δικές μου αντιλήψεις.

Επιπροσθέτως, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον συνάδελφό μου μεταπτυχιακό φοιτητή, Δημήτριο Σταυρίδη, για το ειλικρινές ενδιαφέρον του και την ανταλλαγή απόψεων σε σημεία της εργασίας μου.

Τέλος, επιθυμώ να ευχαριστήσω τους γονείς μου και τον αδερφό μου για τη στήριξη και τη συμπαράστασή τους σε όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Η εκπαίδευση δεν είναι το γέμισμα ενός κουβά,
αλλά το άναμμα μιας φλόγας.

Ουίλιαμ Μπάτλερ Γέιτς, 1865-1939,
Ιρλανδός ποιητής, Νόμπελ 1923

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη	2
Abstract	4
Ευχαριστίες	6
Πίνακας Περιεχομένων	8
Κατάλογος εικόνων	10
Κατάλογος γραφημάτων	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	15
1. Εισαγωγή	15
1.1. Πρόλογος	15
1.2. Σκοπός	16
1.3. Δομή	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	19
2. Επισκόπηση θεμελιωδών εννοιών	19
2.1. Εισαγωγή	19
2.1.1. Συμπεριληπτική εκπαίδευση	19
2.1.2. Συμπεριληπτική κουλτούρα	20
2.2. Πρόγραμμα Project Zero	20
2.2.1. Πρόγραμμα Out Of Eden Learn	20
2.2.2. “Out of Eden Walk” – Το Επικό Ταξίδι του Paul Salopek ...	21
2.2.3. Καλλιέργεια των δεξιοτήτων του 21 ^{ου} αιώνα μέσω του προγράμματος OOEL	22
2.2.4. Μαθησιακές αρχές του προγράμματος OOEL	24
2.2.5. Συμμετοχή στο πρόγραμμα OOEL	28
2.2.6. Δραστηριότητες προγράμματος OOEL (Footsteps)	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	30
3. Βιβλιογραφική επισκόπηση	30
3.1. Artful Thinking	30
3.1.1. Βασικά στοιχεία του Artful Thinking	31

3.1.2. Inquiry Based Learning (Διερευνητική μάθηση)	36
3.2. Σχεδιασμός οδηγού υλοποίησης του προγράμματος ΟΟΕΛ.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	54
4.1. Μεθοδολογία έρευνας	54
4.1.1. Στόχος της ερευνητικής προσέγγισης.....	54
4.1.2. Ερευνητικά ερωτήματα (RQ1+RQ2):	54
4.1.3. Ερευνητικές υποθέσεις:	55
4.1.4. Συμμετέχοντες	56
4.1.5. Δείγμα	56
4.1.6. Περιορισμοί	57
4.1.7. Σχεδιασμός έρευνας.....	57
4.1.8. Εργαλεία μέτρησης της έρευνας.....	58
4.2. Περιγραφική ανάλυση των αποτελεσμάτων.....	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	103
5. Αποτελέσματα	103
5.1.Επισκόπηση αποτελεσμάτων	103
5.2. Συζήτηση	104
5.3. Συμπεράσματα.....	104
5.4. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα και μελέτη.....	105
Βιβλιογραφία	107
Παράρτημα-Ερωτηματολόγιο.....	111
Παράρτημα-Οδηγός διασύνδεσης σπουδών με το αναλυτικό πρόγραμμα	113

Κατάλογος εικόνων

Εικόνα 1: Slow Looking ("A Continuum of Thinking-centered Learning Outcomes in Slow Looking: The Art and Practice of Learning Through Observation, p. 148. Courtesy of Shari Tishman.)	25
Εικόνα 2: Τα εργαλεία διαλόγου, (https://learn.outofedenwalk.com/dialogue-toolkit/)	26
Εικόνα 3: Η παλέτα της Artful Thinking, (http://www.pz.harvard.edu/projects/artful-thinking)	30
Εικόνα 4: Συνιστώσες του Artful Thinking, (http://pzartfulthinking.org/?page_id=5)	32
Εικόνα 5: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-1ο Εργαστήριο	39
Εικόνα 6: Ειδικοί στόχοι-1ο εργαστήριο.....	40
Εικόνα 7: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας- Εργαστήριο 2 (μαθητές)	40
Εικόνα 8: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 2 (μαθητές)	41
Εικόνα 9: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 2 (1η προέκταση)	42
Εικόνα 10: Ειδικοί στόχοι- Εργαστήριο 2 (1η προέκταση)	42
Εικόνα 11: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας- Εργαστήριο 2 (2η προέκταση).....	43
Εικόνα 12: Ειδικοί στόχοι- Εργαστήριο 2 (2η προέκταση)	43
Εικόνα 13: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 3	44
Εικόνα 14: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 3	45
Εικόνα 15: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 4.....	46
Εικόνα 16: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 4	46
Εικόνα 17: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 4 (1η προέκταση).....	47
Εικόνα 18: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 4 (1η προέκταση)	47
Εικόνα 19: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 4 (2η προέκταση).....	48
Εικόνα 20: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 4 (2η προέκταση)	49
Εικόνα 21: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 5	50

Εικόνα 22: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 5	50
Εικόνα 23: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 6.....	51
Εικόνα 24: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 6	51
Εικόνα 25: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 7	52
Εικόνα 26: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 7	53
Εικόνα 38: Η διαδρομή του Paul Salopek (https://www.nationalgeographic.org/projects/out-of-eden-walk/#section-0)	114
Εικόνα 39: Η διαδρομή του Paul Salopek, (https://www.nationalgeographic.org/projects/out-of-eden-walk/#section-0)	114
Εικόνα 40: Συναισθήματα, (https://gr.pinterest.com/pin/521643569315197449/)	114

Κατάλογος γραφημάτων

Γράφημα 1: Φύλο συμμετεχόντων	59
Γράφημα 2: Βαθμίδα εκπαίδευσης	59
Γράφημα 3: Συχνότητα εμφάνισης στοιχείων που ωφέλησαν τους εκπαιδευτικούς από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα	61
Γράφημα 4: Πλήθος στοιχείων που αποκτήθηκαν μέσω του προγράμματος	62
Γράφημα 5: Συχνότητα εμφάνισης στοιχείων που ωφέλησαν τους εκπαιδευόμενους	64
Γράφημα 6: Πλήθος στοιχείων που ωφέλησαν τους εκπαιδευόμενους ...	66
Γράφημα 7: Ποσοστό για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης μέσω του προγράμματος OOEL	68
Γράφημα 8: Ποσοστό για την ανάπτυξη της επίλυσης προβλημάτων μέσω του προγράμματος OOEL	68
Γράφημα 9: Ποσοστό για την ανάπτυξη της επικοινωνίας μέσω του προγράμματος OOEL	69
Γράφημα 10: Ποσοστό για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας μέσω του προγράμματος OOEL	69
Γράφημα 11: Ποσοστό για την εκτίμηση της διαφορετικότητας μέσω του προγράμματος OOEL	70
Γράφημα 12: Ποσοστό για την ανάπτυξη της συνεργασίας μέσω του προγράμματος OOEL	70
Γράφημα 13: Ποσοστό για την ανάπτυξη διαφορετικών οπτικών ενός θέματος μέσω του προγράμματος OOEL	71
Γράφημα 14: Ποσοστό για την ανάπτυξη του ψηφιακού γραμματισμού μέσω του προγράμματος OOEL	71
Γράφημα 15: Ποσοστό ευθυγράμμισης του προγράμματος OOEL με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών	73

Γράφημα 16: Συχνότητα εμφάνισης στοιχείων που επιθυμούν οι εκπαιδευτικοί να περιλαμβάνονται στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών	75
Γράφημα 17: Ποσοστό εμφάνισης πλήθους τομέων που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι ωφελήθηκαν οι μαθητές τους από το πρόγραμμα	76
Γράφημα 18: Ποσοστό εμφάνισης πλήθους στοιχείων που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι πρέπει να συμπεριληφθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών	79
Γράφημα 19: Συχνότητα εμφάνισης διαφορετικών χειρισμών κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως διδασκαλίας.....	80
Γράφημα 20: Πίνακας συσχέτισης φύλου και ατόμων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα	82
Γράφημα 21: Πίνακας συσχέτισεων εκπαιδευτικών αν'άλογα με τη βαθμίδα εκπαίδευσης.....	84
Γράφημα 22: Μέσος όρος πλήθους τομέων που ωφελήθηκαν οι εκπαιδευτικοί	85
Γράφημα 23: Μέσος όρος πλήθους στοιχείων που ωφελήθηκαν οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευόμενοι ανάλογα με τη βαθμίδα εκπαίδευσής τους	86
Γράφημα 24: Πίνακας συσχέτισης κριτικής σκέψης και βαθμίδας εκπαίδευσης	88
Γράφημα 25: Πίνακας συσχέτισης δημιουργικότητας και βαθμίδας εκπαίδευσης	90
Γράφημα 26: Πίνακας συσχέτισης επίλυσης προβλήματος και βαθμίδας εκπαίδευσης	92
Γράφημα 27: Πίνακας συσχέτισης επικοινωνίας και βαθμίδας εκπαίδευσης	93
Γράφημα 28: Πίνακας συσχέτισης συνεργασίας και βαθμίδας εκπαίδευσης	95
Γράφημα 29: Πίνακας συσχέτισης διαφορετικής οπτικής και βαθμίδας εκπαίδευσης	97

Γράφημα 30: Πίνακας συσχέτισης εκτίμησης της διαφορετικότητας και βαθμίδας εκπαίδευσης	99
Γράφημα 31: Πίνακας συσχέτισης του ψηφιακού γραμματισμού και της βαθμίδας εκπαίδευσης	101

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή

1.1. Πρόλογος

Η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας και η εντυπωσιακή πρόοδος σε αρκετούς τομείς της ζωής του ανθρώπου έχουν επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον τρόπο οργάνωσης της σύγχρονης κοινωνίας. Οι επιστημονικές εφαρμογές της τεχνολογίας άλλαξαν τις συνθήκες ζωής του ανθρώπου, βοηθώντας στην πνευματική και ηθική αναβάθμιση της κοινωνίας, στην κοινωνική ευρυθμία, στην οικονομική ανάπτυξη και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Τα τελευταία χρόνια έχει δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στα αποτελεσματικά περιβάλλοντα μάθησης, καθώς και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα (21 Century Skills) σε μία προσπάθεια να διασφαλιστεί η ανάπτυξη ίσων ευκαιριών στη μάθηση. Συγκεκριμένα, απώτερος σκοπός της εκπαίδευσης είναι η ανάπτυξη και η καλλιέργεια γνωστικών, μεταγνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, που θα καταστήσουν τον εκπαιδευόμενο ως ένα ανεξάρτητο, ενεργό και σκεπτόμενο άτομο στον 21^ο αιώνα (Πετροπούλου, Ο., Κασιμάτη, Α., Ρετάλης, Σ. 2015).

Το πρόγραμμα Out Of Eden Learn (OOEL) του ερευνητικού οργανισμού Project Zero του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ προσπάθησε να οικοδομήσει μία ενιαία κουλτούρα μεταξύ των μαθητών προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανισότητες και να ενισχυθούν οι διαδικτυακές ανταλλαγές μεταξύ των μαθητών με διαφορετικό κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αφορά σε μαθητές ηλικίας τριών έως δεκαεννιά (3-19) ετών, οι οποίοι καλούνται μέσω μίας εξατομικευμένης πλατφόρμας να υλοποιήσουν συλλογικά μαθησιακά ταξίδια. Το πρόγραμμα OOEL προσφέρει μαθησιακές εμπειρίες που συνδυάζουν δραστηριότητες με διαδικτυακή αλληλεπίδραση διάρκειας οχτώ έως δώδεκα (8-12) εβδομάδων σχεδιασμένες γύρω από τρεις (3) κεντρικούς μαθησιακούς στόχους: α) επιβράδυνση και προσεκτική παρατήρηση του κόσμου, β) ανταλλαγή ιστοριών και γ) δημιουργία συνδέσεων μεταξύ των τοπικών και οικουμενικών βιωμάτων και ιστοριών.

Ο ερευνητικός ρόλος του προγράμματος σχετίζεται με την εξέταση θεμάτων αναφορικά με τις αντιλήψεις των μαθητών για τον πολιτισμό, με τον χαρακτήρα των διαδικτυακών αλληλεπιδράσεων και των μαθησιακών αποτελεσμάτων ύστερα από ενδεδειγμένη και παρατεταμένη παρατήρηση του κόσμου.

Το πρόγραμμα που υλοποιήθηκε στην Ελλάδα αφορούσε σε μία πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος Out Of Eden Learn (OOEL) με την ονομασία «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» και περιελάμβανε μόνο ένα μέρος του διευρυμένου προγράμματος διάρκειας έξι (6) εβδομάδων.

Στις εβδομάδες αυτές εκπαιδευτικοί και μαθητές γίνονταν μία ομάδα και έπρεπε να εμπνευστούν, να δράσουν και να αλληλεπιδράσουν. Η πρώτη και η δεύτερη εβδομάδα σχετιζόταν με δραστηριότητες αναφορικά με τη δημιουργία χαρτών (Creating Neighborhood Maps), η τρίτη και η τέταρτη εβδομάδα με δραστηριότητες αναφορικά με την προσεκτική παρατήρηση της γειτονιάς (Taking Neighborhood Walks) και η πέμπτη και έκτη εβδομάδα συνδεόταν με ιστορίες της γειτονιάς (Listening to Neighbors' Stories). Πρωτοτυπία του προγράμματος αποτελεί το γεγονός πως οι δραστηριότητες υλοποιούνταν πρώτα από τους εκπαιδευτικούς και ύστερα από τους μαθητές.

Μετά την υλοποίηση του προγράμματος και αφού ανιχνεύθηκαν οι ανάγκες των εκπαιδευτικών σχεδιάστηκε ένας οδηγός διασύνδεσης των δραστηριοτήτων του προγράμματος OOEL με το αναλυτικό πρόγραμμα ο οποίος είναι στοχευμένος για την Δ' Δημοτικού.

Στη επόμενη Κεφάλαια εξετάζεται ενδεδειγμένα η εναλλακτική πρόταση ένταξης του Προγράμματος OOEL στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για την Δ' Δημοτικού μέσω του οδηγού υλοποίησης.

1.2. Σκοπός

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως σκοπό την παρουσίαση μίας εναλλακτικής προσέγγισης του προγράμματος Out Of Eden Learn (OOEL), όπως αυτό υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Εργαστήρια Δεξιοτήτων», μέσα από έναν οδηγό ο οποίος είναι συνδεδεμένος με τους σκοπούς και τους στόχους του προγράμματος σπουδών για την Δ' Δημοτικού.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να διευκρινιστεί ότι δεν πραγματοποιείται αξιολόγηση του προγράμματος Out Of Eden Learn (OOEL), αλλά ο οδηγός υλοποίησης που σχεδιάστηκε αποτελεί τη λύση στην ανάγκη των εκπαιδευτικών για προσπάθεια σύνδεσης του πιλοτικού αυτού προγράμματος με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.

Η προτεινόμενη εφαρμογή του οδηγού διασύνδεσης δεν επιφέρει αλλαγές στον χαρακτήρα του προγράμματος. Αντιθέτως, ακολουθούνται τα ίδια βήματα και η ίδια σειρά των Εργαστηρίων του προγράμματος. Ο οδηγός διασύνδεσης του πιλοτικού προγράμματος και του αναλυτικού προγράμματος σπουδών που σχεδιάστηκε για την Δ' Δημοτικού περιλαμβάνει τους στόχους των εκπαιδευτικών και των μαθητών σε κάθε μαθησιακό ταξίδι, δραστηριότητες συνδεδεμένες με συγκεκριμένες μαθησιακές περιοχές, προεκτάσεις των δραστηριοτήτων, καθώς και στοιχεία πιο ειδικά όπως οι ενότητες ή τα κεφάλαια από τα σχολικά μαθήματα της Δ' δημοτικού, η προτεινόμενη διδακτική ώρα και η δομή της τάξης.

Ο οδηγός παρουσιάζει αναλυτικά τα έξι (6) εβδομαδιαία Εργαστήρια του προγράμματος και προσθέτει στο τέλος ένα έβδομο (7^ο) εργαστήριο που λειτουργεί αναστοχαστικά τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές. Η δομή των εργαστηρίων έχει τηρηθεί η ίδια. Το πρώτο μέρος σχετίζεται με δραστηριότητες για να εμπνευστούν οι συμμετέχοντες για το μαθησιακό ταξίδι που θα ξεκινήσει (Get Inspired). Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει τη δραστηριότητα ή τις δραστηριότητες που θα εκπονήσουν οι συμμετέχοντες για την εκπλήρωση των μαθησιακών τους στόχων (Do An Activity). Το τρίτο και τελευταίο μέρος σχετίζεται με την αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων, οι οποίοι αξιοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου επικοινωνούν και ανταλλάσσουν απόψεις μεταξύ τους.

Τα τρία (3) αυτά διακριτά μέρη του κάθε εβδομαδιαίου Εργαστηρίου συνιστούν αυτοτελείς ενότητες που παρόλο που έχουν διαφορετική στοχοθεσία συνδέονται νοηματικά μεταξύ τους.

1.3. Δομή

Η παρούσα διπλωματική εργασία συνίσταται από τρεις (3) κύριες ενότητες, οι οποίες αντιστοιχούν στα Κεφάλαια 2-4.

Στο δεύτερο Κεφάλαιο αναλύονται οι θεμελιώδεις έννοιες του προγράμματος που σχετίζονται με την εργασία. Συγκεκριμένα, γίνεται μία σύντομη παρουσίαση του προγράμματος Out Of Eden Learn (OOEL), προκειμένου να γίνει η γνωριμία με το επικό ταξίδι του Paul Salopek και την ανάδειξη των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα μέσα από καινοτόμες μεθόδους και στρατηγικές.

Στο τρίτο Κεφάλαιο παρουσιάζεται η βιβλιογραφική επισκόπηση και αναλυτικά ο σχεδιασμός του οδηγού διασύνδεσης του προγράμματος με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών. Συγκεκριμένα, περιγράφεται η ροή των δραστηριοτήτων και αναλύεται κάθε Εργαστήριο ξεχωριστά.

Στο τέταρτο Κεφάλαιο αναφέρεται η μεθοδολογία της έρευνας, διατυπώνονται τα ερευνητικά ερωτήματα και αναλύονται τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2. Επισκόπηση θεμελιωδών εννοιών

2.1. Εισαγωγή

Σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο η δημιουργία μίας γενιάς μαθητών, που θα μπορούν να εμπλακούν αποτελεσματικά παρέχοντας λύσεις σε παγκόσμια προβλήματα και διαπολιτισμικές έρευνες ή αναζητήσεις, αποτελεί αδήριτη ανάγκη. Η τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο για την παγκοσμιοποιημένη φύση της μάθησης, παρέχοντας πληθώρα πληροφοριών, αλλά και προσφέροντας τη δυνατότητα επικοινωνίας και ανταλλαγής απόψεων. Είναι ένα μέσο για την προώθηση της μάθησης χωρίς περιορισμούς (Bratitsis Th., Melliou K., Salmon A., 2018)

Οι μαθητές εκτός από τις βασικές δεξιότητες του γραμματισμού και της αριθμητικής καλούνται να είναι πιο ενεργοί και προσαρμόσιμοι στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, ώστε να χτίσουν μία κουλτούρα συμπερίληψης.

2.1.1. Συμπεριληπτική εκπαίδευση

Η συμπερίληψη είναι μία διαδικασία ενίσχυσης της ικανότητας του εκπαιδευτικού συστήματος να προσεγγίζει όλους τους μαθητές ισάξια και να ξεπερνά εμπόδια που σχετίζονται με την παρουσία, τη συμμετοχή και τις επιδόσεις των μαθητών (UNESCO, 2017).

Σύμφωνα με την UNESCO, η εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς ενισχύει την ικανότητα του εκπαιδευτικού συστήματος για ισάξια επικοινωνία με όλους τους μαθητές (UNESCO, 2017). Με αυτόν τον τρόπο όλοι οι μαθητές ανεξαρτήτως φυλής, θρησκείας ή διανοητικών ικανοτήτων υποστηρίζονται από τα σχολεία τους προκειμένου να συμμετέχουν ισάξια στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αναπτύσσουν τις ικανότητές τους, εργάζονται πάνω σε στόχους, μαθαίνουν, αποδέχονται ατομικές διαφορές, αναπτύσσουν φιλίες με άλλους μαθητές και επηρεάζουν θετικά το σύνολο της τάξης, εκτιμώντας την ποικιλομορφία της κοινωνίας τους.

2.1.2. Συμπεριληπτική κουλτούρα

Η Συμπεριληπτική κουλτούρα (inclusive culture) δε δύναται να θεωρηθεί αποσπασματικό κομμάτι από την εκπαίδευση. Αποτελεί την κοινή βάση αξιών, πεποιθήσεων, αρχών και αντιλήψεων που δημιουργούν το αποτύπωμα της καθημερινής ζωής των ατόμων μιας σχολικής μονάδας.

Χωρίζεται σε δύο σημαντικούς άξονες: i) στη δημιουργία μιας κοινότητας και ii) στην καθιέρωση κοινών αξιών για όλα τα μέλη. Τα μέλη της κοινότητας συνεργάζονται μεταξύ τους, σέβονται, εκτιμούν και αποδέχονται τα υπόλοιπα μέλη ως ανεξάρτητες οντότητες αντιμετωπίζοντας κάθε μορφή διάκρισης (Παναγιώτου, Ν., 2020).

2.2. Πρόγραμμα Project Zero

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Harvard Graduate School of Education ιδρύθηκε το 1967 από τον φιλόσοφο Nelson Goodman ένα ερευνητικό κέντρο, το Project Zero, προκειμένου να διερευνήσει θέματα εκπαίδευσης όπως είναι η βαθιά σκέψη, η κατανόηση, η νοημοσύνη, η δημιουργικότητα και η ηθική.

Το Project Zero αρχικά έδινε έμφαση στην κατανόηση της μάθησης μέσω των τεχνών. Με την πάροδο των ετών, όμως, άρχισε να επηρεάζει και άλλους κλάδους και να εξετάζει ζητήματα της ανθρώπινης έκφρασης και ανάπτυξης. Μέχρι σήμερα έχουν διεξαχθεί πολλές έρευνες για την πολυπλοκότητα των ανθρώπινων δυνατοτήτων-νοημοσύνη, κατανόηση, σκέψη, ηθική- και τη διερεύνηση βιώσιμων τρόπων υποστήριξής τους.

Μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα φωτίζεται η εκπαιδευτική διαδικασία καθώς μοιράζονται οι καλύτερες πρακτικές στην εκπαίδευση και προετοιμάζονται οι μαθητές κατάλληλα για τον κόσμο που θα ζήσουν και θα εργαστούν.

2.2.1. Πρόγραμμα Out Of Eden Learn

Με πρωτοβουλία του Project Zero δημιουργήθηκε μία διαδικτυακή κοινότητα μάθησης που φέρει την ονομασία “Out of Eden Learn” και έχει ως στόχο τη σύνδεση μαθητών ηλικίας τριών έως δεκαεννιά (3-19) ετών

από όλο τον κόσμο. Μέσω του συγκεκριμένου προγράμματος οι μαθητές συμμετέχουν σε «ταξίδια μάθησης» διαπολιτισμικής έρευνας και ανταλλαγής. Οι μαθητές καλούνται πιο συγκεκριμένα : i) να επιβραδύνουν τους ρυθμούς τους και να προσέξουν προσεκτικά τον κόσμο δίνοντας έμφαση στις λεπτομέρειες, ii) να ακούσουν προσεκτικά τους συμμαθητές τους και τις ιστορίες τους και iii) να ανταλλάξουν ιστορίες που σχετίζονται με ανθρώπους, μέρη και πολιτισμικές ταυτότητες αλληλεπιδρώντας μεταξύ τους. Το ταξίδι αυτό της μάθησης διεγείρει τον προβληματισμό μας για το πώς μπορεί να συνδεθεί η ατομική ζωή με μεγαλύτερες ανθρώπινες ιστορίες.

Με τη χαρακτηριστική φράση «επιβραδύνοντας ανακαλύπτεις την ανθρωπότητα» ο ανθρωπολόγος και βραβευμένος με δύο (2) Pulitzer δημοσιογράφος, Paul Salopek, μαζί με τον Εθνικό Γεωγραφικό Συνεργάτη του αποφάσισαν να ξεκινήσουν τη δική τους Οδύσσεια 21.000 μιλίων κάνοντας ένα πείραμα για την αργή δημοσιογραφία.

Συγκεκριμένα, οι δυο τους ακολουθούν τη διαδρομή των παγκόσμιων μεταναστευτικών ρευμάτων των προγόνων μας που ξεκίνησαν από την Αφρική την εποχή του λίθου και εγκαταστάθηκαν στη σημερινή Αμερική. Μέσα σε ένα επταετές (7ετές) ταξίδι ο Paul Salopek ξεκινάει με τα πόδια το πολυπόθητο αυτό ταξίδι, προκειμένου να ακολουθήσει τα χνάρια της επίκοισης της γης από τους προγόνους μας όπως τα καταγράφει η αρχαιολογία και η ιστορία.

2.2.2. “Out of Eden Walk” – Το Επικό Ταξίδι του Paul Salopek

Ο «περίπατος εκτός της Εδέμ» (Out of Eden Walk) αποτελεί το ταξίδι που ξεκίνησε ο Paul Salopek τον Ιανουάριο του 2013 από την Αφρική και συγκεκριμένα από το Herto Bouri στην κοιλάδα Rift της Αιθιοπίας, το μέρος που βρίσκονται τα διάσημα απολιθώματα των πρώτων ανθρώπων. Με βοηθούς τρεις ντόπιους οδηγούς με τις καμήλες τους διέσχισε όλη την έρημο και έφτασε στο Τζιμπουτί, από όπου επιβιβάστηκε σε πλοίο που μετέφερε πρόβατα και κατσίκες και διέσχισε την Ερυθρά Θάλασσα. Στη συνέχεια περπάτησε στη Σαουδική Αραβία και έφτασε στο βασίλειο της Ιορδανίας. Οι δυσκολίες του ταξιδιού ήταν πολλές.

Πέρα από τις κακουχίες και την κούραση, χρειάστηκε να περάσει πολλούς συνοριακούς ελέγχους για να φτάσει στο Ισραήλ και τη Δυτική Όχθη. Ήταν εκεί λίγο πριν από το ξέσπασμα της στρατιωτικής κρίσης του

2014. Προκειμένου, λοιπόν, να προφυλαχθεί πήρε πλοίο μαζί με τους οδηγούς του από τη Χάιφα και έφτασε στην Κύπρο. Αφού τη διέσχισε με τα πόδια συνέχισε το ταξίδι του στην Ανατολική Τουρκία καταγράφοντας την κρίση των Σύριων.

Το επταετές ταξίδι του Paul Salopek χρηματοδότησε το National Geographic Magazine, καθώς αποτελεί έργο αργής δημοσιογραφίας που σχετίζεται με βασικά στοιχεία της εποχής μας όπως είναι η κλιματική αλλαγή, η τεχνολογική εξέλιξη και καινοτομία ανά τον κόσμο, η μαζική μετανάστευση και η πολιτιστική επιβίωση. Ο μεγάλος περίπατος του Paul Salopek, που ολοκληρώθηκε στα μέσα Ιουνίου 2020 στην Tierra del Fuego, επαρχία της Αργεντινής, δημιούργησε ένα παγκόσμιο μωσαϊκό από ιστορίες, ήχους και τοπία που μέσα από χάρτες, φωτογραφίες και βίντεο δίνουν πνοή στους ανθρώπους που ζουν στις περιοχές αυτές.

Σύμφωνα με τον Paul Salopek επιβραδύνοντας τους ρυθμούς μας έχουμε τη δυνατότητα να παρατηρήσουμε προσεκτικά τους ανθρώπους γύρω μας και να ανακαλύψουμε τον κόσμο μας. Μέσα από τις φωτογραφίες και το υλικό που έχει παραθέσει καλεί τους μαθητές από όλα τα σχολεία του κόσμου να συμμετάσχουν στο πολυετές ταξίδι του σύμφωνα με την αργή δημοσιογραφία και το πρόγραμμα σπουδών τους.

2.2.3. Καλλιέργεια των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα μέσω του προγράμματος OOEL

Η ταχεία ανάπτυξη της τεχνολογίας και οι συνεχείς αλλαγές που υφίσταται η κοινωνία μας έχουν επηρεάσει τον τρόπο που ζούμε, εργαζόμαστε και μαθαίνουμε. Μέσω της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών η κοινωνία μας αλλάζει και μετατρέπεται από βιομηχανική κοινωνία σε κοινωνία της πληροφορίας ή της γνώσης. Στο πλαίσιο αυτό ο μετασχηματισμός της εκπαίδευσης αποτελεί αδήριτη ανάγκη. (Joke Voogt & Natalie Pareja Roblin, 2010)

Ο 21^{ος} αιώνας δημιουργεί την ανάγκη για ενίσχυση των βασικών δεξιοτήτων που σχετίζονται με την προσωπική ολοκλήρωση και ανάπτυξη, την ενεργό ιδιότητα του πολίτη, την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση. Οι δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα που χρειάζεται να αναπτύξουν οι εκπαιδευόμενοι προκειμένου να ανταποκριθούν με επιτυχία στην παγκοσμιοποιημένη κοινωνία χωρίζονται σε τέσσερις (4) κατηγορίες

σύμφωνα με τους Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M., & Rumble, M. (2011):

Τρόποι σκέψης

1. Δημιουργικότητα και καινοτομία
2. Κριτική σκέψη, επίλυση προβλημάτων, λήψη αποφάσεων
3. Μαθαίνοντας να μαθαίνεις, Μεταγνωσία

Τρόποι εργασίας

4. Επικοινωνία
5. Συνεργασία (ομαδική εργασία)

Εργαλεία για εργασία

6. Πληροφοριακός γραμματισμός
7. Αλφαριθμητισμός ΤΠΕ
8. Ιθαγένεια - τοπικό και παγκόσμιο
9. Ζωή και καριέρα
10. Προσωπική και κοινωνική ευθύνη - συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής ευαισθητοποίησης και ικανότητας

Πίνακας 1: Κατηγορίες δεξιοτήτων 21ου αιώνα σύμφωνα με τους Binkley et al. (2011)

Το μαθησιακό ταξίδι του “Out of Eden Learn” κινείται προς την ίδια κατεύθυνση αναπτύσσοντας στους εκπαιδευόμενους δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα μέσα από τις καινοτόμες μεθόδους που χρησιμοποιεί. Παρακινεί τους μαθητές να παρατηρήσουν προσεκτικά τη γειτονιά τους, να διηγηθούν τη δική τους ιστορία, να ακούσουν τις εμπειρίες ανθρώπων άλλων χωρών, να ανταλλάξουν τις απόψεις τους, να γνωρίσουν διαφορετικά κοινωνικά, γεωγραφικά και πολιτιστικά περιβάλλοντα και να αποκτήσουν την ταυτότητα του παγκόσμιου πολίτη μέσα από τις οικογενειακές δράσεις.

Στο πρόγραμμα “Out of Eden Learn” καλλιεργούνται οι παγκόσμιες δεξιότητες (global competencies) που αναφέρουν οι Boix-Mansilla και Jackson (2011). Συγκεκριμένα, οι μαθητές:

- αναλαμβάνουν δράση σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο (global engagement), επιβραδύνουν τους ρυθμούς της καθημερινότητάς τους παρατηρώντας προσεκτικά τη γειτονιά τους και εντοπίζοντας

- στοιχεία που συνήθως περνούν απαρατήρητα στους έντονους ρυθμούς της καθημερινής ζωής.
- επικοινωνούν τις ιδέες τους πέρα από τα όρια της τάξης (global communication) και αποδέχονται τις διαφορετικές οπτικές των ατόμων (global perspective). Συγκεκριμένα, μοιράζονται τις ιστορίες του τόπου τους και τα βιώματά τους.
 - προσεγγίζουν ζητήματα παγκόσμιας εμβέλειας (global awareness) και αναστοχάζονται αναφορικά με τοπικά ζητήματα που συνδέονται σε παγκόσμιο επίπεδο (π.χ. μετανάστευση).

2.2.4. Μαθησιακές αρχές του προγράμματος OOEL

Το πρόγραμμα “Out of Eden Learn” βασίζεται σε τρεις (3) βασικές μαθησιακές αρχές:

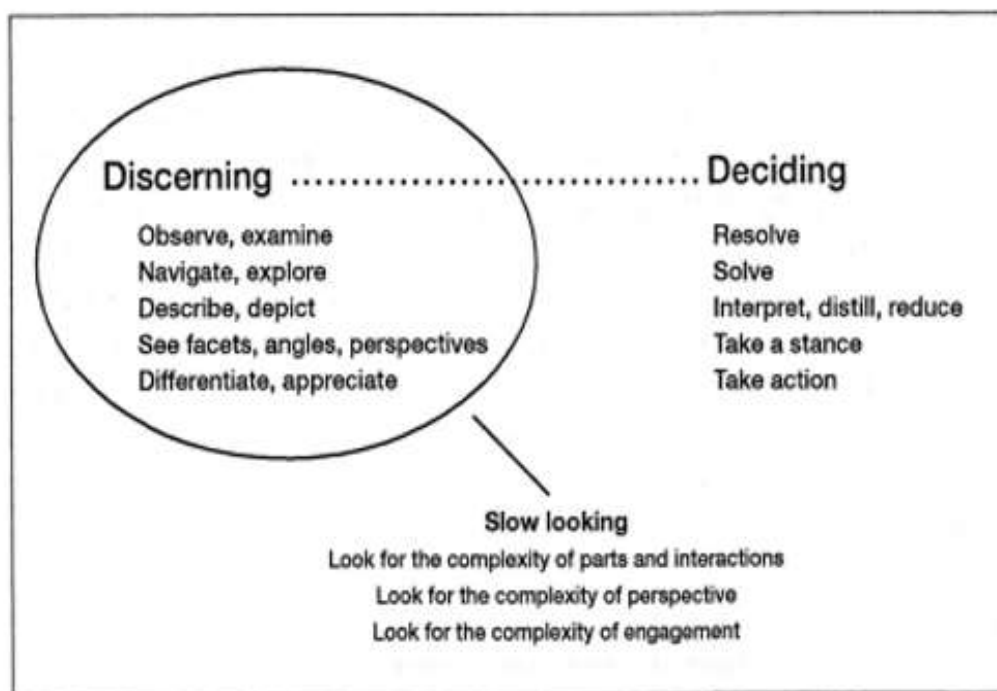
- (α) την παρατεταμένη και λεπτομερή παρατήρηση (slow looking)
- (β) την ανταλλαγή ιστοριών (exchange stories)
- (γ) τη σύνδεση των τοπικών εμπειριών με οικουμενικά ζητήματα (make connections between their own lives and bigger human stories)

(α) Παρατεταμένη και λεπτομερής παρατήρηση (slow looking)

Η συγγραφέας Shari Tishman στο βιβλίο της *Slow Looking: The Art and Practice of Learning Through Observation* αναφέρει ότι η υπομονετική, παρατεταμένη και λεπτομερής προσοχή σε ένα μαθησιακό περιεχόμενο μπορεί να παράγει ενεργές γνωστικές ευκαιρίες και να αναπτύξει την κριτική σκέψη του εκπαιδευόμενου, σε αντίθεση με την παροχή πληροφοριών με υψηλής ταχύτητας μέσα. Η διαδικασία της αναζήτησης και της περιγραφής ενθαρρύνει το βλέμμα να έρθει πιο κοντά με το αντικείμενο που παρατηρείται και το οδηγεί στην εξαγωγή πιο ενημερωμένων συμπερασμάτων αναπτύσσοντας την κριτική και δημιουργική σκέψη του εκπαιδευόμενου.

Στο πρόγραμμά μας “Out of Eden Learn” αξιοποιούνται στρατηγικές παρατεταμένης παρατήρησης (slow looking) και ενθαρρύνονται οι μαθητές να αφιερώνουν χρόνο για να περπατήσουν γύρω από τις γειτονιές τους, να γράψουν τι παρατηρούν και να μοιραστούν

τις παρατηρήσεις τους μεταξύ τους στο διαδίκτυο. Η ενδεδειγμένη αυτή παρατήρηση τους δίνει τη δυνατότητα να εκτιμήσουν τις ομορφίες του τόπου τους, που εξαιτίας των γρήγορων ρυθμών ζωής αγνοούσαν, και να εστιάσουν σε μικρές λεπτομέρειες αναπτύσσοντας νοητικές συνήθειες όπως είναι η ερευνητική περιέργεια και η αξιοποίηση όλων των αισθήσεων.



Εικόνα 1: Slow Looking ("A Continuum of Thinking-centered Learning Outcomes in Slow Looking: The Art and Practice of Learning Through Observation, p. 148. Courtesy of Shari Tishman.)

(β) Ανταλλαγή ιστοριών (exchange stories)

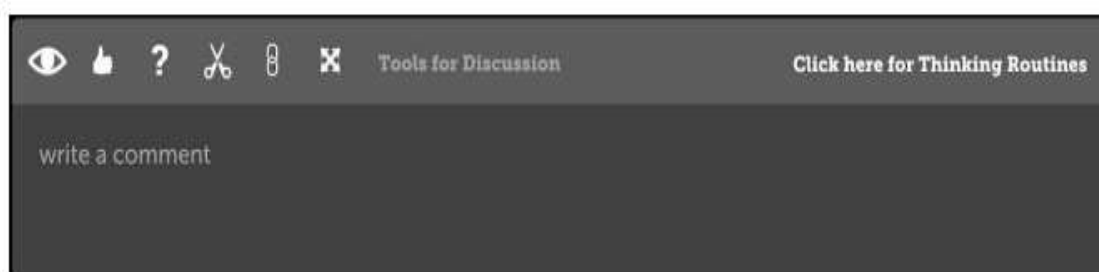
Η ανταλλαγή ιστοριών αποτελεί τη δεύτερη αρχή του προγράμματος. Οι ιστορίες έχουν τη δύναμη να βοηθήσουν τους εκπαιδευόμενους να υιοθετήσουν νέες ιδέες. Όπως αναφέρεται στο άρθρο του Project Zero για τη δύναμη των ιστοριών (<http://pz.harvard.edu/resources/the-power-of-stories>) οι άνθρωποι συχνά συναντούν νέες ιδέες που αξίζουν, αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο την αποτελεσματικότητά τους.

Οι ιστορίες μπορούν να βοηθήσουν τα άτομα να υιοθετήσουν νέες ιδέες βοηθώντας τα να ξεπεράσουν τα προσωπικά εμπόδια στην αλλαγή, ενώ ενεργούν επίσης ως κοινωνική «μετάδοση» που επιτρέπει στην ιδέα να εξαπλωθεί γρήγορα μεταξύ των ατόμων.

Μέσα από το πρόγραμμα “Out of Eden Learn”, οι εκπαιδευόμενοι έρχονται σε επαφή με τον ιστορικό και δημοσιογραφικό λόγο, εκφράζουν ανοιχτές ερωτήσεις και μαθαίνουν να πραγματοποιούν συνεντεύξεις βασιζόμενοι σε πληροφορίες της τοπικής κοινωνίας και των κειμένων του Paul Salopek. Η συγκεκριμένη δομή του προγράμματος επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να ανταλλάξουν ιδέες με τους συμμαθητές τους, να γνωρίσουν περισσότερο τη γειτονιά τους και τις γειτονιές των υπόλοιπων συμμαθητών τους και να καθορίσουν ξανά τη ζωή τους μέσα σε αυτήν.

(γ) Σύνδεση των τοπικών εμπειριών με οικουμενικά ζητήματα (make connections between their own lives and bigger human stories)

Η σύνδεση των τοπικών εμπειριών με οικουμενικά ζητήματα αποτελεί την τρίτη αρχή του προγράμματος. Σύμφωνα με αυτήν, οι μαθητές αναγάγουν τα τοπικά ζητήματα σε παγκόσμιο επίπεδο και αποκτούν παγκόσμια συνείδηση και πολιτειότητα. Ένα τοπικό φαινόμενο δύναται να εξεταστεί από τη διαφορετική πλευρά του κάθε μαθητή με αποτέλεσμα να αποκτά οικουμενική οπτική. Σημαντικό μέσο για την ανάπτυξη της αρχής αυτής αποτελούν τα εργαλεία διαλόγου (dialogue toolkit).



Εικόνα 2: Τα εργαλεία διαλόγου, (<https://learn.outofedenwalk.com/dialogue-toolkit/>)

Ανάλυση των εργαλείων διαλόγου:



Τι σου προκαλεί το ενδιαφέρον στις αναρτήσεις των συμμαθητών σου; Να είσαι συγκεκριμένος/η.



Μοιράσου με τους συμμαθητές σου αυτό που σου αρέσει στις αναρτήσεις των άλλων εκπαιδευομένων. Να είσαι συγκεκριμένος/η.



Αντίγραψε τη φράση ή την πρόταση που σου αρέσει από κάθε ανάρτηση και σχολίασέ την. Τι θεωρείς σημαντικό ή ενδιαφέρον σε αυτό που λέγεται;



Θες να μάθεις περισσότερες λεπτομέρειες; Κάνε ερωτήσεις που θα σε βοηθήσουν να αποκτήσεις μια καλύτερη αίσθηση της οπτικής ενός άλλου ατόμου.



Δημιούργησε συνδέσεις ανάμεσα στις αναρτήσεις που διαβάζεις και στις δικές σου εμπειρίες, συναισθήματα ή ενδιαφέροντα.



Περίγραψε πώς η ανάρτηση που διάβασες επέκτεινε τις σκέψεις σου σε νέες κατευθύνσεις και σου έδωσε μία νέα οπτική.



Έκφρασε την άποψή σου, τη θέση σου, τη γνώμη σου.



Αμφισβήτησε μία οπτική ή μία ιδέα που έχει μοιραστεί κάποιος άλλος.



Ονομάτισε τις εμπειρίες σου, τον τόπο που ζεις και πώς επηρεάζει τον τρόπο που βλέπεις τα πράγματα.

2.2.5. Συμμετοχή στο πρόγραμμα OOEL

Το Πανεπιστήμιο του Harvard παρέχει δωρεάν το πρόγραμμα “Out of Eden Learn” σε όλους τους μαθητές σε 60 διαφορετικές χώρες του κόσμου. Εκπαιδευτικοί και εκπαιδευόμενοι μελετούν τις οδηγίες για τις δραστηριότητες του προγράμματος και αλληλεπιδρούν με τους συμμετέχοντες άλλων σχολείων στην αγγλική γλώσσα μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Η χρήση της αγγλικής γλώσσας και η εξοικείωση με τον υπολογιστή θεωρούνται απαραίτητα εργαλεία για την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος. Σε περιπτώσεις που οι εκπαιδευόμενοι ανήκουν στη βαθμίδα του νηπιαγωγείου ή των μικρών τάξεων του δημοτικού και δυσκολεύονται στην ανάγνωση και γραφή στην αγγλική γλώσσα τότε τον συντονιστικό ρόλο αναλαμβάνει ο εκπαιδευτικός.

Αξίζει να τονιστεί πως το συγκεκριμένο πρόγραμμα “Out of Eden Learn” που παρακολούθησαν οι μαθητές αποτελεί ένα μέρος του κανονικού προγράμματος που λόγω χρόνου δεν υλοποιήθηκε ολόκληρο, αλλά ακολουθήθηκαν μόνο οι δραστηριότητες κάποιων εβδομάδων.

2.2.6. Δραστηριότητες προγράμματος OOEL (Footsteps)

Όσες τάξεις λαμβάνουν μέρος στο πρόγραμμα OOEL, επικοινωνούν μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας και χωρίζονται σε ομάδες (walking parties) ίδιας ηλικίας, διαφορετικής όμως γεωγραφικής θέσης. Αφού ολοκληρωθεί η κατανομή σε ομάδες, ξεκινά το μαθησιακό ταξίδι (learning journey).

Οι δραστηριότητες που υλοποιούν οι μαθητές περιέχουν πολλά κοινά στοιχεία με αυτά που χρησιμοποιούσε ο Paul Salopek στο ταξίδι του για να ανακαλύψει τον κόσμο, βέβαια είναι προσανατολισμένα σε τοπική κλίμακα (Bratitsis, T., Melliou, K., Salmon, T., 2018).

Στο πρώτο μέρος των δραστηριοτήτων οι μαθητές ερευνούν βασισμένοι σε στοιχεία του Out of Eden Learn ή σχετικών πηγών. Στο δεύτερο μέρος πραγματοποιούν τη δραστηριότητα που παρατίθεται από το πρόγραμμα και συσχετίζεται με τις διαδρομές του Paul Salopek (π.χ. δημιουργία τοπικού χάρτη, εξερεύνηση και λεπτομερής παρατήρηση της γειτονιάς, συνέντευξη από κάποιο πρόσωπο που γνωρίζει τη γειτονιά). Στο τρίτο μέρος οι μαθητές αλληλεπιδρούν μεταξύ τους χρησιμοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου του προγράμματος.

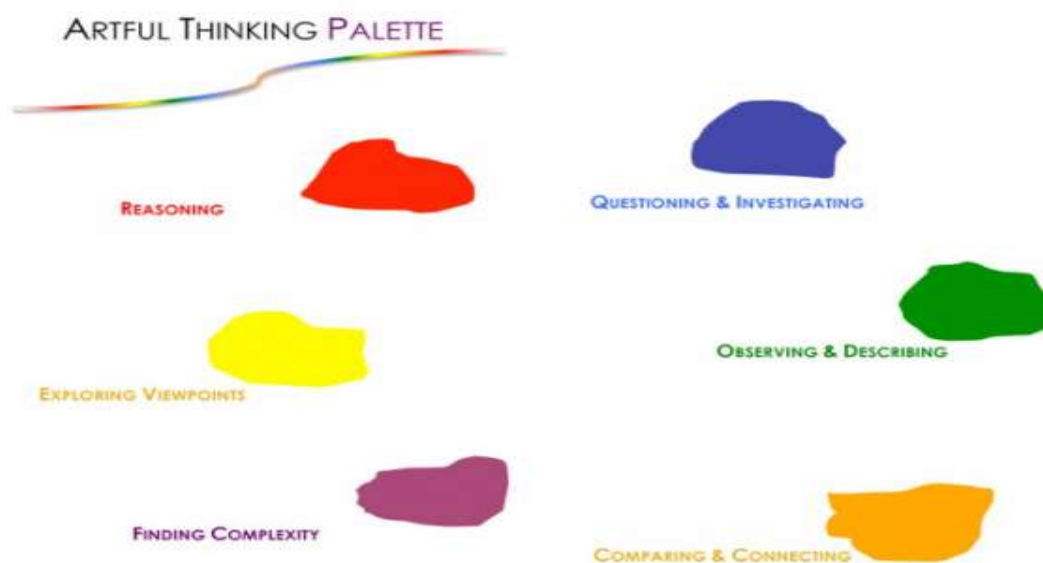
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. Βιβλιογραφική επισκόπηση

3.1. Artful Thinking

Το Πανεπιστήμιο Harvard με το πρόγραμμα Project Zero ανέπτυξε το μοντέλο Artful Thinking για να βοηθήσει τους δασκάλους να χρησιμοποιήσουν έργα εικαστικής τέχνης και μουσικής με τέτοιο τρόπο, ώστε να δημιουργήσουν συνδέσεις με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και να ενισχύσουν τη σκέψη και τη μάθηση του εκπαιδευόμενου.

Η «παλέτα» της Artful Thinking (Έντεχνης Συλλογιστικής) αποτελείται από έξι επιλογές σκέψης-μορφές συλλογισμού που ενισχύουν την πνευματική συμπεριφορά των μαθητών, όχι μόνο σε μαθήματα που σχετίζονται με την τέχνη, αλλά γενικότερα σε κάθε μαθησιακή περιοχή. Αυτές οι διαθέσεις αναπτύσσονται μέσω της σκέψης, είναι εύκολες στην εκμάθησή τους και εμβαθύνουν τη σκέψη των μαθητών στην τάξη. Η παλέτα αυτή ζωντανεύει με τη χρήση επαναλαμβανόμενων ρουτινών σκέψης (Thinking Routines) (<http://www.pz.harvard.edu/projects/artful-thinking>).



Εικόνα 3: Η παλέτα της Artful Thinking, (<http://www.pz.harvard.edu/projects/artful-thinking>)

Η σημασία των χρωμάτων της παλέτας Artful Thinking:

- ❖ Κόκκινο χρώμα: αιτιολογώ
- ❖ Μπλε χρώμα: ρωτάω, αναρωτιέμαι, εξετάζω
- ❖ Κίτρινο χρώμα: εξετάζω από διαφορετικές πλευρές του θέματος
- ❖ Πράσινο χρώμα: παρατηρώ και περιγράφω
- ❖ Μοβ χρώμα: διερευνώ την πολυπλοκότητα
- ❖ Πορτοκαλί χρώμα: συγκρίνω και συνδέω

Στη διδακτική πράξη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένας συνδυασμός των παραπάνω χρωμάτων δημιουργώντας μια χρωματική ποικιλία στη διδασκαλία.

3.1.1.Βασικά στοιχεία του Artful Thinking

Ο καλύτερος τρόπος για να γνωρίσουμε το πρόγραμμα είναι να εξετάσουμε τα δύο θεμελιώδη στοιχεία του, τις διαθέσεις της σκέψης (Thinking dispositions) και τις ρουτίνες της σκέψης (Thinking Routines). Και τα δύο αυτά στοιχεία σχετίζονται άμεσα με το πρόγραμμα που στοχεύει στη διδασκαλία της σκέψης.

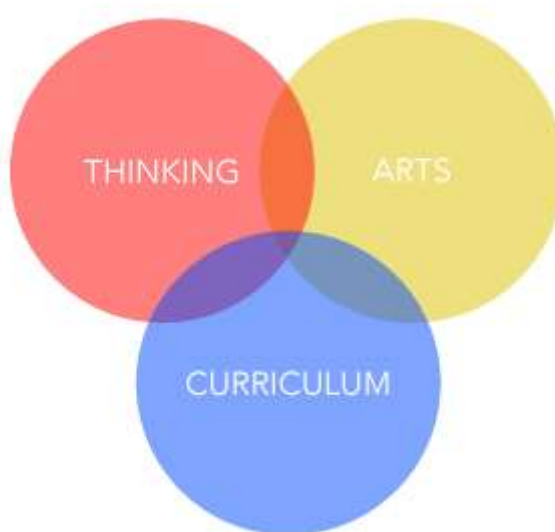
Thinking dispositions:

Το πρώτο πλάνο της διδασκαλίας δεξιοτήτων επικεντρωνόταν στην ικανότητα, τονίζοντας ότι η ανάπτυξη των απαιτούμενων δεξιοτήτων είναι το μόνο που χρειάζεται για να διασφαλιστεί η επιθυμητή συμπεριφορά. Εναλλακτικά το πρόγραμμα αυτό υιοθετεί μία διαφορετική προσέγγιση για τη διδασκαλία της σκέψης. Οι δεξιότητες της σκέψης είναι σημαντικές. Όταν όμως θέλουμε οι μαθητές να χρησιμοποιούν τις δεξιότητές τους συχνά, να τις μεταφέρουν σε πληθώρα περιβαλλόντων, να αισθάνονται αφοσιωμένοι σε ορισμένα πρότυπα πνευματικής συμπεριφοράς (για παράδειγμα, να είναι δεσμευμένοι στην εξερεύνηση έργων τέχνης, ή δεσμευμένοι να σκέφτονται βαθιά για τα έργα τέχνης), τότε η διδασκαλία δεξιοτήτων της σκέψης δεν είναι αρκετή.

Για να διδάξουμε τους μαθητές να είναι καλοί στοχαστές με δική τους βούληση και όχι όποτε τους ζητείται, η προσέγγιση της διδασκαλίας στη σκέψη πρέπει να δίνει έμφαση σε αξίες, δεσμεύσεις, ευαισθησίες και

συστήματα πεποιθήσεων με επίκεντρο τη σκέψη. (Palmer P., Tishman S., 2007)

Οι εκπαιδευόμενοι οδηγούνται στη δημιουργία επιχειρημάτων, στην εξερεύνηση απόψεων από διαφορετικές διαστάσεις, στη σύγκριση & σύνδεση, στη διερεύνηση με τη δημιουργία ερωτήσεων και στην παρατήρηση και την περιγραφή.



Εικόνα 4: Συνιστώσες του Artful Thinking, (http://pzartfulthinking.org/?page_id=5)

Thinking Routines

Οι ρουτίνες σκέψεις (Thinking Routines) είναι εργαλεία που είναι εύκολα στην εκμάθηση και στοχεύουν στην υποστήριξη και την καθοδήγηση της σκέψης των μαθητών. Μια ρουτίνα μπορεί να θεωρηθεί οποιαδήποτε διαδικασία που χρησιμοποιείται επανειλημμένα για να διευκολύνει την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων ή εργασιών. Αυτές οι μαθησιακές ρουτίνες μπορούν να είναι απλές δομές, όπως οι ερωτήσεις στο τέλος ενός κειμένου ή μπορεί να είναι σχεδιασμένες για την προώθηση της σκέψης των μαθητών (Palmer P., Tishman S., 2006)

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Harvard (pz.harvard.edu/thinking-routines) οι βασικές ρουτίνες σκέψης που εστιάζουν στο πρόγραμμα Out of Eden Learn είναι οι ακόλουθες:

❖ **Βλέπω – Σκέφτομαι – Αναρωτιέμαι (See-Think-Wonder)**

Ερωτήματα προς τους εκπαιδευόμενους:

- Τι βλέπεις;
- Τι σκέψεις σου δημιουργούνται;
- Τι αναρωτιέσαι και θα ήθελες να διερευνήσεις περισσότερο;

Στόχος: Η συγκεκριμένη ρουτίνα ενθαρρύνει τους μαθητές να παρατηρήσουν προσεκτικά και σε βάθος το αντικείμενο παρατήρησης και να εξάγουν συμπεράσματα. Αποφεύγονται έτσι οι επιφανειακές παρατηρήσεις και επιτυγχάνεται μια λεπτομερής και παρατεταμένη ματιά. Οι μαθητές παρακινούνται στη διατύπωση αποριών και συλλέγουν πληροφορίες.

❖ **Κάνε ένα βήμα μέσα στα παπούτσια μου**

Ερωτήματα προς τους εκπαιδευόμενους:

- Τι μπορεί κάποιος/α να γνωρίζει και τι τον/την ενδιαφέρει; Άραγε τι θεωρεί και τι πιστεύει; Πώς νιώθει ή αισθάνεται; Υπάρχει κάτι που τον/την προβληματίζεται;
- Υπάρχει κάτι που του λείπει σε σχέση με εσένα;
- Με ποιον τρόπο μπορεί να βοηθηθεί, να υποστηριχθεί;

Στόχος: Η συγκεκριμένη ρουτίνα αξιοποιεί την τεχνική της εσωτερικής εστίασης και καλλιεργεί στους μαθητές τη δεξιότητα της ενσυναίσθησης. Οι μαθητές καλούνται να «μπουν στα παπούτσια» ενός άλλου προσώπου και να αλλάξουν την οπτική τους. Μπορεί να τροποποιήσουν τις προσωπικές τους αντιλήψεις, τα συναισθήματα και τις αρχικές συμπεριφορές τους ακούγοντας με προσοχή τις ιδέες άλλων προσώπων.

❖ Τότε Νόμισα – Τώρα Ξέρω (I Used to Think... Now I Think...)

Ερωτήματα προς τους εκπαιδευόμενους:

- Παρατήρησε προσεκτικά. Ποιες ήταν οι αρχικές σου απόψεις σχετικά με το ζήτημα;
- Τι έχει αλλάξει στη σκέψη σου και στον τρόπο που αντιμετωπίζεις πλέον αυτό το ίδιο ζήτημα;

Στόχος: Η συγκεκριμένη ρουτίνα βοηθάει τους μαθητές να παρακολουθούν την εξέλιξη της σκέψης τους και των νοητικών τους διεργασιών, να ορίζουν τα αίτια και τον τρόπο που άλλαξαν τις αρχικές τους αντιλήψεις πάνω στο θέμα. Οι μαθητές νιώθουν πιο ευέλικτοι με τα στοιχεία που έχουν συλλέξει και έχουν αλλάξει τον τρόπο που αντιμετωπίζουν πλέον το ίδιο θέμα.

❖ Ο κύκλος των οπτικών (Circle of Viewpoints)

Ερωτήματα προς τους εκπαιδευόμενους:

- Πώς φαίνεται το ζήτημα μέσα από διαφορετικά σημεία στον τόπο και στον χρόνο;
- Ποιοι επηρεάζονται από τις αλλαγές; Ποιοι εμπλέκονται; Ποιοι ενδιαφέρονται;
- Ποια οπτική συνδέεται περισσότερο με τη δική σου και θα ήθελες να αναπτύξεις;

Στόχος: Η συγκεκριμένη ρουτίνα ενισχύει τη διερεύνηση διαφορετικών απόψεων που σχετίζονται με ένα θέμα. Οι μαθητές καλούνται να αντιληφθούν διαφορετικές ερμηνείες ενός ζητήματος και να απορρίψουν ενδεχόμενες προκαταλήψεις.

❖ Βλέπω – Αναρωτιέμαι – Συνδέω (See Wonder Connect x2)

Ερωτήματα προς τους εκπαιδευόμενους:

- Παρατήρησε προσεκτικά. Τι βλέπεις; Τι εντοπίζεις;
- Τι ερωτήσεις έχεις; Για τι ακριβώς αναρωτιέσαι;
- Με ποιον τρόπο συνδέσαι; Τι έχεις κοινό;

Στόχος: Η συγκεκριμένη ρουτίνα ενισχύει την δύναμη της προσεκτικής παρατήρησης πολύπλοκων ζητημάτων και τη διασύνδεση με παρόμοιες προσωπικές καταστάσεις. Οι μαθητές ψάχνουν συνδέσεις στις παρατηρήσεις τους με σκοπό να εσωτερικεύσουν κάποια αντίστοιχη νοοτροπία.

❖ Συνδέω – Επεκτείνω - Προβληματίζομαι (Connect, Extend, Challenge)

Ερωτήματα προς τους εκπαιδευόμενους:

- Με ποιον τρόπο το ζήτημα που παρουσιάζεται, συνδέεται με όσα ήδη ήταν γνωστά και οικεία;
- Ποιες ακριβώς ιδέες έχουν επεκτείνει τη σκέψη σου προς νέες ή/και διαφορετικές κατευθύνσεις;
- Ποια καινούρια «ζητήματα» έχουν αναδειχθεί; Τι ακριβώς χρειάζεται να διερευνηθεί στη συνέχεια;

Στόχος: Η συγκεκριμένη ρουτίνα κινητοποιεί τους μαθητές να εμπλουτίσουν τις ιδέες τους πάνω στο θέμα που πραγματεύονται, να συνδέσουν τις πρότερες γνώσεις τους με τη μάθηση και να εξετάσουν στοιχεία ασαφή που χρήζουν περισσότερης ανάλυσης.

Αρχή – Μέση - Τέλος (Beginning, Middle, End)

Ερωτήματα προς τους εκπαιδευόμενους:

- Εάν αυτό το έργο είναι η αρχή μιας ιστορίας, τι μπορεί να συμβεί στη συνέχεια;
- Εάν αυτό το έργο είναι το μέσο μιας ιστορίας, τι θα μπορούσε να συμβεί πριν; Τι μπορεί να συμβεί στη συνέχεια;
- Εάν αυτό το έργο είναι το τέλος μιας ιστορίας, ποια θα μπορούσε να είναι η ιστορία;

Στόχος: Αυτή η ρουτίνα χρησιμοποιεί τη δύναμη της αφήγησης για να βοηθήσει τους μαθητές να κάνουν παρατηρήσεις. Τους παροτρύνει να χρησιμοποιήσουν τη φαντασία τους για να επεξεργαστούν και να επεκτείνουν τις ιδέες τους. Η έμφαση στην αφήγηση ενθαρρύνει επίσης τους εκπαιδευόμενους να αναζητήσουν συνδέσεις, μοτίβα και νοήματα.

Η διδασκαλία των ρουτινών σκέψης ανάγκασε τους εκπαιδευτικούς να προχωρήσουν πέρα από την κατανόηση των λεπτομερειών σε μια εικόνα, στη σύνθεση των πληροφοριών και στη δημιουργία πολλαπλών προοπτικών και ερμηνειών. Η διδασκαλία για σκέψη απαιτεί εστίαση στον μαθητή και αναζήτηση ενδείξεων σχετικά με το αν η διδακτική αυτή προσέγγιση πετυχαίνει τα επιθυμητά αποτελέσματα (Susan L. Barahal, 2008).

3.1.2. Inquiry Based Learning (Διερευνητική μάθηση)

Το μοντέλο της διερευνητικής μάθησης βασίζεται στην ιδέα ότι τα άτομα μπορούν να μάθουν μέσα από εκπαιδευτικά σενάρια και κοινωνικές εμπειρίες και όχι μέσα από την αποστήθιση πληροφοριών. Οι εκπαιδευτές ωθούν τους μαθητές να κατασκευάσουν τις δικές τους έννοιες, να κάνουν υποθέσεις, να ικανοποιήσουν την περιέργειά τους ρωτώντας (questioning) και να διαμορφώσουν τη δική τους πορεία μάθησης (Bacon & Matthews, 2014).

Το συγκεκριμένο μοντέλο μάθησης αυξάνει τη δέσμευση των μαθητών (engagement) και βοηθάει στη βαθιά κατανόηση των εννοιών (Pappas, C., 2014), αφού τους ωθεί να:

- Διατυπώνουν ερωτήσεις και να κάνουν έρευνα
- Συνεργάζονται μέσα και έξω από το πλαίσιο της τάξης
- Λύνουν προβλήματα, να βρίσκουν λύσεις και να διαχειρίζονται ζητήματα της πραγματικής ζωής
- Συμμετέχουν στη δημιουργία και στη βελτίωση των ιδεών

Οι βασικές αρχές της διερευνητικής μάθησης (inquiry-based learning) (Pappas, C., 2014):

- Οι εκπαιδευόμενοι είναι στο κέντρο της μαθησιακής διαδικασίας (μαθητοκεντρικό μοντέλο), ενώ οι εκπαιδευτές έχουν ρόλο υποστηρικτικό και διαμεσολαβητικό.
- Όλες οι μαθησιακές δραστηριότητες περιστρέφονται γύρω από τις δεξιότητες επεξεργασίας πληροφοριών.
- Οι εκπαιδευτές διευκολύνουν τη διαδικασία μάθησης, αλλά επιδιώκουν επίσης να μάθουν περισσότερα για τους μαθητές τους και τη διαδικασία της μάθησης που βασίζεται στην έρευνα.
- Έμφαση δίνεται στην αξιολόγηση της εξέλιξης των δεξιοτήτων επεξεργασίας πληροφοριών και της εννοιολογικής κατανόησης και όχι στο πραγματικό περιεχόμενο του πεδίου.

3.2. Σχεδιασμός οδηγού υλοποίησης του προγράμματος OOEL

Ο οδηγός υλοποίησης που σχεδιάστηκε για το πρόγραμμα Out Of Eden Learn (OOEL) αποτελεί τη λύση στην ανάγκη των εκπαιδευτικών να συνδέσουν το πιλοτικό αυτό πρόγραμμα με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών. Παρουσιάζεται, λοιπόν, μία εναλλακτική προσέγγιση του προγράμματος Out Of Eden Learn (OOEL), όπως αυτό υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Εργαστήρια Δεξιοτήτων», μέσα από έναν οδηγό ο οποίος είναι συνδεδεμένος με τους σκοπούς και τους στόχους του προγράμματος σπουδών για την Δ' Δημοτικού.

Ο οδηγός διασύνδεσης του πιλοτικού προγράμματος και του αναλυτικού προγράμματος σπουδών που σχεδιάστηκε για την Δ' Δημοτικού απευθύνεται σε όλους τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όλοι οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικότερα όσοι διδάσκουν στην Δ' δημοτικού έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν τον οδηγό αυτό για να καλλιεργήσουν στους εκπαιδευόμενους τις παγκόσμιες δεξιότητες, που θα τους βοηθήσουν να επικοινωνήσουν τις ιδέες τους πέρα από τα όρια της σχολικής τάξης και να αναστοχαστούν σε τοπικά ζητήματα που ανάγονται σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ο οδηγός αυτός περιλαμβάνει τους στόχους των εκπαιδευτικών και των μαθητών σε κάθε μαθησιακό ταξίδι, δραστηριότητες συνδεδεμένες με συγκεκριμένες μαθησιακές περιοχές, προεκτάσεις των δραστηριοτήτων, καθώς και στοιχεία πιο ειδικά όπως οι ενότητες ή τα κεφάλαια από τα σχολικά μαθήματα της Δ' δημοτικού, η προτεινόμενη διδακτική ώρα και η δομή της τάξης.

Ακολουθούν σχέδια μαθήματος βασισμένα στις ανάγκες των εκπαιδευτικών όπως αυτές προέκυψαν από το ερωτηματολόγιο που τους δόθηκε κατά την ολοκλήρωση του προγράμματος.

Τα σχέδια μαθήματος είναι χωρισμένα σε εργαστήρια ανάλογα με τις εβδομάδες που εκπόνησαν εκπαιδευτικοί και εκπαιδευόμενοι τις συγκεκριμένες δραστηριότητες. Τα εργαστήρια υλοποιούνται αρχικά από τους εκπαιδευτικούς και στη συνέχεια από τους εκπαιδευόμενους, εμπλέκοντας και τους πρώτους στη μαθησιακή διαδικασία.

Στο πρώτο μέρος περιέχονται οι στόχοι που θα έχουν κατακτηθεί από τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευόμενους στο τέλος κάθε εργαστηρίου και συνδέσεις με τα σχολικά εγχειρίδια (θεματική ενότητα, περιεχόμενο, διδακτική ώρα, δομή τάξης, εργαλεία δεξιοτήτων του νου).

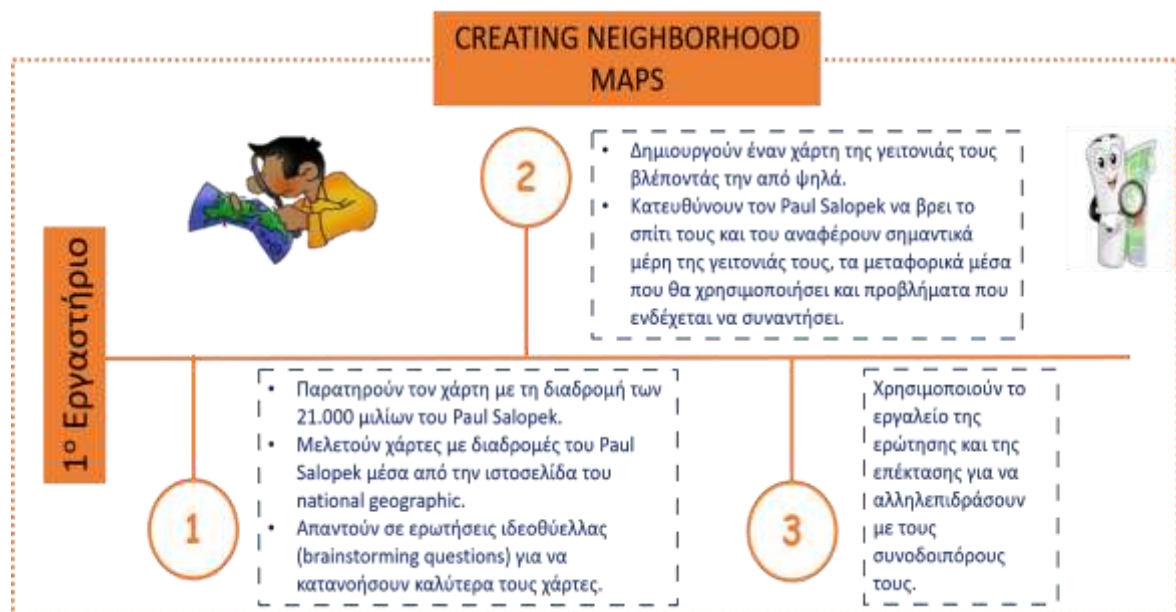
Στο δεύτερο μέρος περιλαμβάνονται οι δραστηριότητες. Παρουσιάζονται στην αρχή ερωτήσεις ή βιντεάκια για να εμπνευστούν οι μαθητές για τη δραστηριότητα που θα ακολουθήσει και στη συνέχεια πραγματοποιείται η εκπόνηση της δραστηριότητας.

Το τρίτο και τελευταίο μέρος περιλαμβάνει την αλληλεπίδραση των εκπαιδευόμενων μεταξύ τους, οι οποίοι χρησιμοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου του προγράμματος ΟΟΕΛ προεκτείνουν και επεκτείνουν τη σκέψη τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1^H: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΧΑΡΤΩΝ

Οι δραστηριότητες των εργαστηρίων εκπονούνται αρχικά από τους εκπαιδευτικούς και στη συνέχεια από τους εκπαιδευόμενους, θέτοντας τους πρώτους στη θέση των δεύτερων και ωθώντας τους να κατανοήσουν ορθότερα τη μαθησιακή διαδικασία και τους στόχους του προγράμματος. Κάθε εργαστήριο χωρίζεται σε τρία μέρη: το πρώτο περιλαμβάνει τον εμπλουτισμό των γνώσεων (μία πρώτη επαφή με το επικείμενο θέμα), το δεύτερο την εκπόνηση δραστηριοτήτων και το τρίτο την αλληλεπίδραση με τους συνοδοιπόρους του προγράμματος.

Το 1^ο εργαστήριο ξεκινάει με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί μελετούν τη διαδρομή του ταξιδιού του Paul Salopek και στη συνέχεια ωθούνται να δημιουργήσουν τον δικό τους χάρτη. Τα εργαλεία διαλόγου (ερώτησης και επέκτασης) βοηθούν τους συνοδοιπόρους να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους και να ανταλλάξουν απόψεις.



Εικόνα 5: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-1ο Εργαστήριο

Οι ειδικοί στόχοι που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική παρέμβαση είναι:



Εικόνα 6: Ειδικοί στόχοι-1ο εργαστήριο

Καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας της 1^{ης} ενότητας οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να μοιράζονται τις εμπειρίες τους.

Το 2^ο εργαστήριο αναφέρεται στη συμμετοχή των μαθητών στην ίδια ενότητα «Δημιουργία χαρτών». Γνωστοποιείται στους μαθητές το ταξίδι του Paul Salorek και οι μαθητές αφού μελετήσουν τη διαδρομή και παρατηρήσουν τις φωτογραφίες από τα ταξίδια του, τις συγκρίνουν με την καθημερινότητά τους και δημιουργούν έναν ταξιδιωτικό οδηγό. Τα εργαλεία διαλόγου (ερώτησης και επέκτασης) βοηθούν τους συνοδοιπόρους να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους και να ανταλλάξουν απόψεις.



Εικόνα 7: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας- Εργαστήριο 2 (μαθητές)

Οι ειδικοί στόχοι που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική παρέμβαση είναι:



Εικόνα 8: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 2 (μαθητές)

Καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας της 1^{ης} ενότητας οι μαθητές μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να μοιράζονται τις σκέψεις τους.

Αναφέρονται παρακάτω προεκτάσεις του 2^{ου} εργαστηρίου αναφορικά με τη συμμετοχή των μαθητών στην ενότητα «Δημιουργία χαρτών».

Στην 1^η προέκταση γίνεται αναφορά στη γνωριμία, την έκφραση και την αποτύπωση των συναισθημάτων. Οι μαθητές, αφού παρατηρήσουν φωτογραφίες από τα ταξίδια του Paul Salopek και τις συγκρίνουν με την καθημερινότητά τους, καταγράφουν τα συναισθήματά τους χρησιμοποιώντας τα εργαλεία της επέκτασης-σύνδεσης. Στη συνέχεια, δημιουργούν το δικό τους ταξιδιωτικό ημερολόγιο γεμάτο με εικόνες, ήχους, μυρωδιές και όλα τα στοιχεία που τους έρχονται στο μυαλό όταν σκέφτονται τη γειτονιά τους. Η παραπάνω καταγραφή θα βοηθήσει τους μαθητές να δημιουργήσουν τον δικό τους χάρτη συναισθημάτων. Ο χάρτης αυτός μπορεί να έχει τη μορφή εννοιολογικού χάρτη ή να είναι σχεδιασμένος με διαφορετικά χρώματα για να φανεί η διαφορά των συναισθημάτων σε κάθε στοιχείο του χάρτη (π.χ. θετικά συναισθήματα-θερμά χρώματα, αρνητικά συναισθήματα-ψυχρά χρώματα). Τα εργαλεία διαλόγου (ερώτησης και επέκτασης) βοηθούν τους συνοδοιπόρους να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους και να ανταλλάξουν απόψεις, ιδέες και συναισθήματα.



Εικόνα 9: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 2 (1η προέκταση)

Οι ειδικοί στόχοι που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική παρέμβαση είναι:

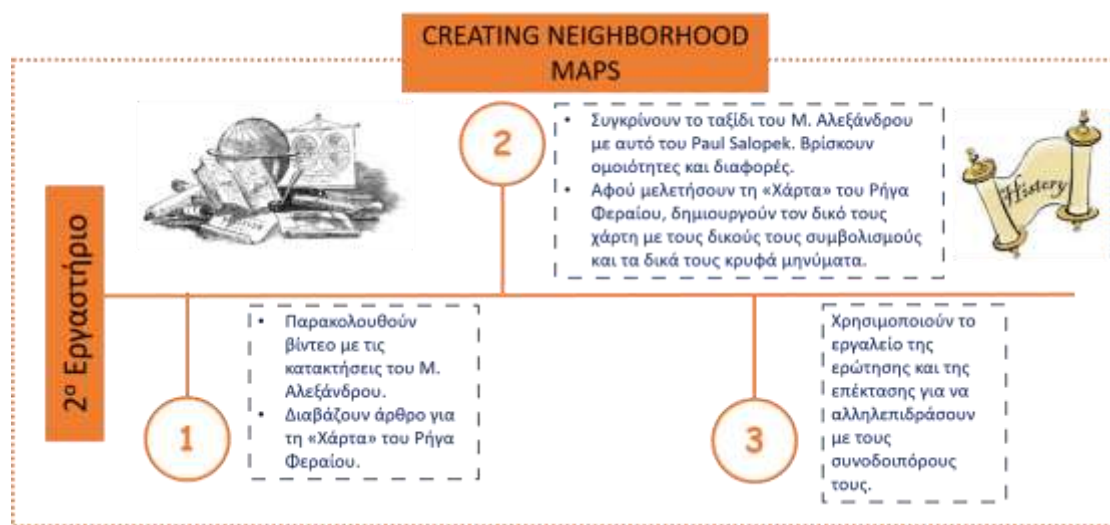


Εικόνα 10: Ειδικοί στόχοι- Εργαστήριο 2 (1η προέκταση)

Καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας της 1^{ης} ενότητας οι μαθητές μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να μοιράζονται τις σκέψεις τους.

Στην 2^η προέκταση γίνεται αναφορά σε ιστορικά στοιχεία και συμβολισμούς. Οι μαθητές παρακολουθούν βίντεο από τις κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου και διαβάζουν άρθρο για τη «Χάρτα» του Ρήγα Φεραίου. Στη συνέχεια, συγκρίνουν το ταξίδι του Μ. Αλεξάνδρου με αυτό του Paul Salorek και βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές. Οι μαθητές

γνωρίζουν για την εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου στην Περσία, τους πολέμους που έλαβαν χώρα την περίοδο αυτή, καθώς και τις κατακτήσεις των διάφορων περιοχών. Με βάση αυτά που ξέρουν για το ταξίδι του Paul Salorek οδηγούνται σε συνδέσεις, επεκτάσεις και συγκρίσεις. Αφού μελετήσουν προσεκτικά τη «Χάρτα» του Ρήγα Φεραίου, δημιουργούν τον δικό τους χάρτη με τους δικούς τους συμβολισμούς και τα δικά τους κρυφά μηνύματα, για να επικοινωνήσουν με τα μέλη των άλλων ομάδων της τάξης. Τα εργαλεία διαλόγου (ερώτησης και επέκτασης) βοηθούν τους συνοδοιπόρους να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους και να ανταλλάξουν απόψεις, ιδέες και συναισθήματα.



Εικόνα 11: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας- Εργαστήριο 2 (2η προέκταση)

Οι ειδικοί στόχοι που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική παρέμβαση είναι:



Εικόνα 12: Ειδικοί στόχοι- Εργαστήριο 2 (2η προέκταση)

Καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας της 1^{ης} ενότητας οι μαθητές μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να μοιράζονται τις σκέψεις τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2^Η: ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ ΣΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Το 3^ο εργαστήριο ξεκινάει με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί παρατηρούν τη γειτονιά τους και καταγράφουν όσες επιχειρήσεις και υπηρεσίες διαθέτει. Συζητούν αν παρατηρείται συχνή εμφάνιση κάδων απορριμμάτων και κάδων ανακύκλωσης στη γειτονιά τους. Αφού παρακολουθήσουν σχετικό βίντεο με τη μόλυνση και τη ρύπανση του περιβάλλοντος, αναλογίζονται και καταγράφουν ποια προβλήματα παρατηρούνται και στη δική τους γειτονιά. Στη συνέχεια, περπατούν στη γειτονιά τους, παρατηρούν τα προβλήματα ρύπανσης που συναντούν και προτείνουν τρόπους αντιμετώπισης. Στο τέλος, παίζουν διαδραστικά παιχνίδια με την ανακύκλωση. Τα εργαλεία διαλόγου (ερώτησης, διατύπωσης γνώμης και επέκτασης) βοηθούν τους συνοδοιπόρους να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους και να ανταλλάξουν απόψεις, ιδέες και να προτείνουν λύσεις.



Εικόνα 13: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 3

Οι ειδικοί στόχοι που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική παρέμβαση είναι:



Εικόνα 14: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 3

Καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας της 2^{ης} ενότητας οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να μοιράζονται τις εμπειρίες τους.

Το 4^ο εργαστήριο αναφέρεται στη συμμετοχή των μαθητών στην ίδια ενότητα «Περπατώντας στη γειτονιά». Οι μαθητές εκπονούν τις ίδιες δραστηριότητες με τους εκπαιδευτικούς και αφού προβληματιστούν για το θέμα της ρύπανσης του περιβάλλοντος (μέσα από βιντεάκια και από μια βόλτα στη γειτονιά τους), προτείνουν λύσεις και τρόπους αντιμετώπισης. Σε αυτή τη δραστηριότητα ο διαχωρισμός σε ομάδες είναι σημαντικός. Η κάθε ομάδα υποβάλλει προτάσεις και αντιπροτάσεις, ενισχύεται ο διάλογος. Οι μαθητές προβάλλουν επιχειρήματα για την ανάγκη περιορισμού της ποσότητας των απορριμμάτων, ενώ παράλληλα ενημερώνουν με παρουσιάσεις τους μαθητές όλου του σχολείου ώστε να περιοριστεί ο αριθμός των σχολικών απορριμμάτων και να αυξηθεί η χρήση ανακυκλώσιμων υλικών. Τα εργαλεία διαλόγου (ερώτησης, διατύπωσης γνώμης και επέκτασης) βοηθούν τους συνοδοιπόρους να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους και να ανταλλάξουν απόψεις, ιδέες και να προτείνουν λύσεις.



Εικόνα 15: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 4

Οι ειδικοί στόχοι που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική παρέμβαση είναι:



Εικόνα 16: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 4

Καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας της 2^{ης} ενότητας οι μαθητές μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να μοιράζονται τις σκέψεις τους.

Αναφέρονται παρακάτω προεκτάσεις του 4^{ου} εργαστηρίου αναφορικά με τη συμμετοχή των μαθητών στην ενότητα «Περπατώντας στη γειτονιά».

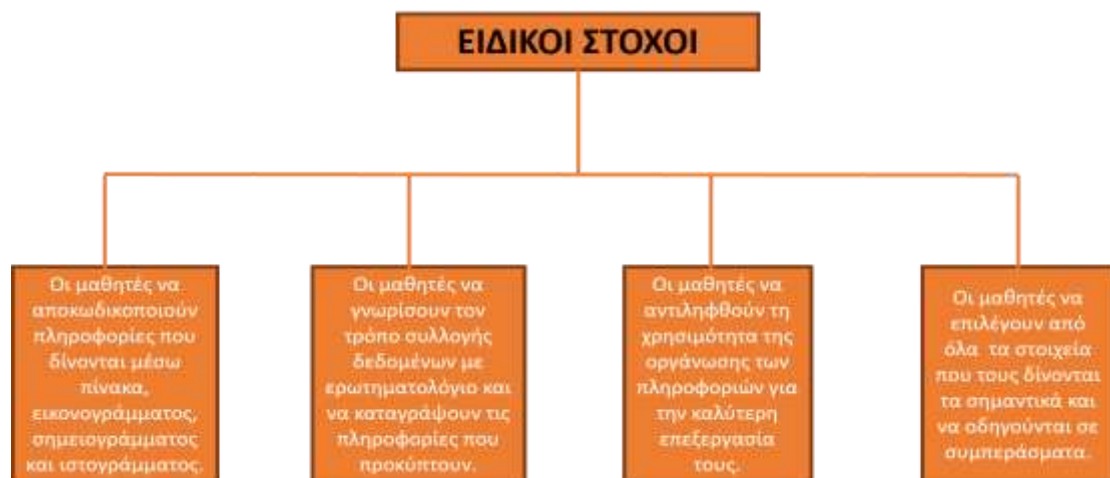
Στην 1^η προέκταση γίνεται αναφορά στον υπολογισμό των αποστάσεων και τη χρήση γεωμετρικών οργάνων. Οι μαθητές εκτιμούν

αρχικά χωρίς τη βοήθεια γεωμετρικών οργάνων την πραγματική απόσταση μεταξύ των σημείων-ορόσημων στο ταξίδι του Paul Salorek. Στη συνέχεια, υπολογίζουν τις αποστάσεις μεταξύ των σημείων-ορόσημων του χάρτη με γεωμετρικά όργανα και συζητούν τις απαντήσεις τους. Διενεργούν μία έρευνα ρωτώντας τους μαθητές όλου του σχολείου για την εύρεση της πιο αξιοθαύμαστης τοποθεσίας από όλα τα μέρη που διέσχισε ο Paul Salorek. Τέλος, δημιουργούν εικονόγραμμα, ραβδόγραμμα και ιστόγραμμα με τις απαντήσεις των μαθητών. Τα εργαλεία διαλόγου (ερώτησης, διατύπωσης γνώμης και επέκτασης) βοηθούν τους συνοδοιπόρους να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους.



Εικόνα 17: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 4 (1η προέκταση)

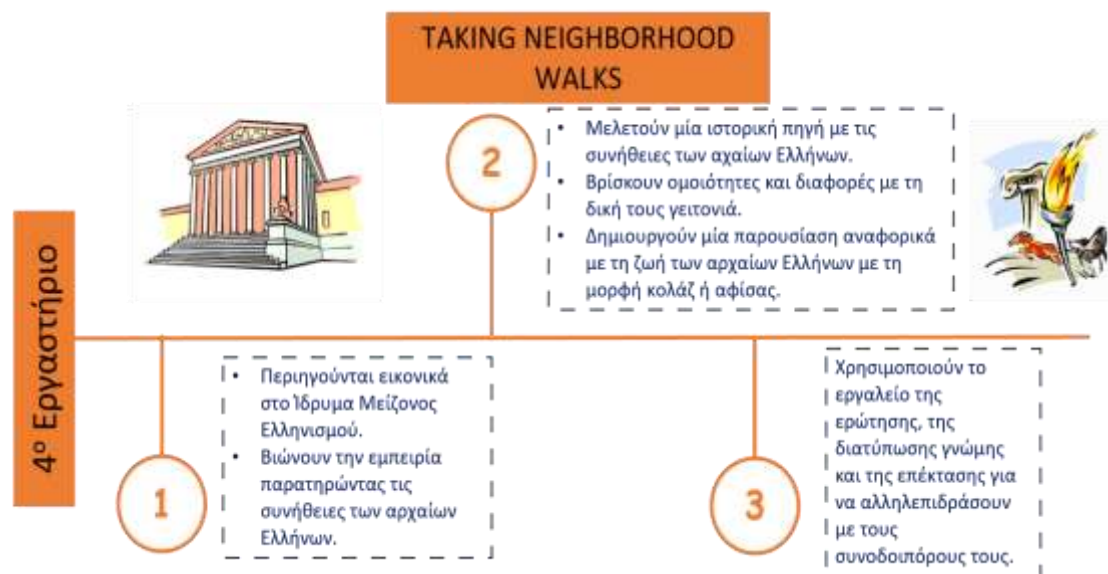
Οι ειδικοί στόχοι που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική παρέμβαση είναι:



Εικόνα 18: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 4 (1η προέκταση)

Καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας της 2^{ης} ενότητας οι μαθητές μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να μοιράζονται τις σκέψεις τους.

Στη 2^η προέκταση γίνεται αναφορά στη ζωή των αρχαίων Ελλήνων. Οι μαθητές περιηγούνται εικονικά στο Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού και παρατηρούν τις συνήθειες των αρχαίων Ελλήνων. Στη συνέχεια, μελετούν ιστορικές πηγές με τις συνήθειες των αρχαίων Ελλήνων, βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές με τη δική τους γειτονιά και δημιουργούν μία παρουσίαση με τη ζωή των αρχαίων Ελλήνων. Σε αυτό το σημείο αφήνουν ελεύθερη τη δημιουργικότητά τους και επιστρατεύουν όποια μορφή παρουσίασης θέλουν (π.χ. αφίσα, κολάζ, ηλεκτρονική παρουσίαση). Τα εργαλεία διαλόγου (ερώτησης, διατύπωσης γνώμης και επέκτασης) βοηθούν τους συνοδοιπόρους να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους.



Εικόνα 19: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 4 (2η προέκταση)

Οι ειδικοί στόχοι που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική παρέμβαση είναι:



Εικόνα 20: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 4 (2η προέκταση)

Καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας της 2^{ης} ενότητας οι μαθητές μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να μοιράζονται τις σκέψεις τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3^Η: ΑΚΟΥΓΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

Το 5^ο εργαστήριο ξεκινάει με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί παρακολουθούν βίντεο με τη ζωή των ανθρώπων στην Αφρική και καταγράφουν ομοιότητες και διαφορές με τη ζωή στη δική τους γειτονιά και κατ' επέκταση στη δική τους χώρα. Στη συνέχεια, μετατρέπονται σε άτομα της φυλής των Πυγμαίων και συζητούν με τον Paul Salopek τα προβλήματα που βιώνουν καθημερινά και πώς η απουσία ίσων δικαιωμάτων έχει διαμορφώσει τη φυλή τους. Συζητούν για την ενδυμασία και τα έθιμα της φυλής τους και βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές με τα έθιμα των Ελλήνων. Τα εργαλεία διαλόγου (ερώτησης, διατύπωσης γνώμης και επέκτασης) βοηθούν τους συνοδοιπόρους να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους.



Εικόνα 21: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 5

Οι ειδικοί στόχοι που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική παρέμβαση είναι:



Εικόνα 22: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 5

Καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας της 3^{ης} ενότητας οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να μοιράζονται τις σκέψεις τους.

Το 6^ο εργαστήριο αναφέρεται στη συμμετοχή των μαθητών στην ίδια ενότητα «Ακούγοντας τις ιστορίες της γειτονιάς». Οι μαθητές εκπονούν τις ίδιες δραστηριότητες με τους εκπαιδευτικούς και αφού προβληματιστούν για τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ των λαών της Αφρικής και των ανθρώπων της Ελλάδας, ακούν ένα παραδοσιακό αφρικάνικο τραγούδι και καταγράφουν τα συναισθήματα που βιώνουν. Στη συνέχεια, αναλύουν τη φράση του Paul Salopek ότι η Αφρική είναι ένα μωσαϊκό εθνοτήτων και φυλών. Χωρίζονται σε ομάδες και δημιουργούν ένα κολάζ με όλες τις απαντήσεις τους. Τα εργαλεία διαλόγου (ερώτησης, διατύπωσης γνώμης και επέκτασης) βοηθούν τους συνοδοιπόρους να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους.



Εικόνα 23: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 6

Οι ειδικοί στόχοι που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική παρέμβαση είναι:



Εικόνα 24: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 6

Καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας της 3^{ης} ενότητας οι μαθητές μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να μοιράζονται τις σκέψεις τους.

Το 7^ο και τελευταίο εργαστήριο αφορά στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές. Στο εργαστήριο αυτό γίνεται μία προσπάθεια να καταστούν οι ανωτέρω αντικειμενικοί κριτές της κοινωνικής πραγματικότητας και παραγωγικοί πολίτες. Εκπαιδευτικοί και μαθητές παρακολουθούν, λοιπόν, παρουσίαση που περιλαμβάνει όλους τους πολιτισμούς από τους οποίους έχει περάσει ο Paul Salopek. Οι συμμετέχοντες εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των πολιτισμών, χωρίζονται σε ομάδες και περιγράφουν τέσσερις διαφορετικούς πολιτισμούς. Στη συνέχεια, δημιουργούν έναν εννοιολογικό χάρτη με τις ασχολίες του προϊστορικού ανθρώπου, επιχειρηματολογούν, συνεργάζονται μεταξύ τους και περιγράφουν τη γειτονιά του μέλλοντος. Τα εργαλεία διαλόγου (ερώτησης, διατύπωσης γνώμης και επέκτασης) βοηθούν τους συνοδοιπόρους να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους.



Εικόνα 25: Ροή εκπαιδευτικής διαδικασίας-Εργαστήριο 7

Οι ειδικοί στόχοι που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική παρέμβαση είναι:



Εικόνα 26: Ειδικοί στόχοι-Εργαστήριο 7

Καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας της 3^{ης} ενότητας οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές μπορούν να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και να μοιράζονται τις σκέψεις τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1. Μεθοδολογία έρευνας

Στο Κεφάλαιο 4 περιγράφεται η μεθοδολογική πορεία που ακολουθήθηκε κατά τη διάρκεια της έρευνας. Διατυπώνονται τα ερευνητικά ερωτήματα, περιγράφεται το δείγμα και τα εργαλεία μέτρησης.

4.1.1. Στόχος της ερευνητικής προσέγγισης

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η παρουσίαση μίας εναλλακτικής προσέγγισης του προγράμματος Out Of Eden Learn (OOEL), όπως αυτό υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Εργαστήρια Δεξιοτήτων». Πραγματοποιήθηκε δηλαδή ανίχνευση των αναγκών των εκπαιδευτικών μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος και τη συμπλήρωση ερωτηματολογίου και στη συνέχεια δημιουργήθηκε ένας οδηγός ο οποίος είναι συνδεδεμένος με τους σκοπούς και τους στόχους του προγράμματος σπουδών για την Δ' Δημοτικού.

Το πρόγραμμα που υλοποιήθηκε στην Ελλάδα αφορούσε σε μία πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος Out Of Eden Learn (OOEL) με την ονομασία «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» και περιελάμβανε μόνο ένα μέρος του διευρυμένου προγράμματος διάρκειας έξι (6) εβδομάδων.

Ο ερευνητικός ρόλος του προγράμματος σχετίζεται με την εξέταση θεμάτων αναφορικά με τις αντιλήψεις των μαθητών για τον πολιτισμό, με τον χαρακτήρα των διαδικτυακών αλληλεπιδράσεων και των μαθησιακών αποτελεσμάτων ύστερα από ενδελεχή και παρατεταμένη παρατήρηση του κόσμου.

4.1.2. Ερευνητικά ερωτήματα (RQ1+RQ2):

1. Θα δώσει προστιθέμενη αξία η εφαρμογή του προγράμματος Out of Eden Learn;
 - α) στο έργο των εκπαιδευτικών;
 - β) στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα στους μαθητές;

2. Είναι δυνατόν να ενταχθεί το πρόγραμμα Out of Eden Learn στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών;
 - α) Είναι εναρμονισμένο με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών;
 - β) Υπάρχουν ενότητες οι οποίες μπορούν να ενταχθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών;

4.1.3. Ερευνητικές υποθέσεις:

RQ1: H0-1: Μηδενική Υπόθεση: Το πρόγραμμα Out of Eden Learn θα δώσει προστιθέμενη αξία στο έργο των εκπαιδευτικών και θα αναπτύξει τις δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα στους μαθητές.

RQ1: H1-1: Εναλλακτική Υπόθεση: Το πρόγραμμα Out of Eden Learn δε θα δώσει προστιθέμενη αξία στο έργο των εκπαιδευτικών και δε θα αναπτύξει τις δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα στους μαθητές.

RQ2: H0-2: Μηδενική Υπόθεση: Το πρόγραμμα Out of Eden Learn είναι εναρμονισμένο με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και υπάρχουν ενότητες που μπορούν να ενταχθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.

RQ2: H1-2: Εναλλακτική Υπόθεση: Το πρόγραμμα Out of Eden Learn δεν είναι εναρμονισμένο με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και δεν υπάρχουν ενότητες που μπορούν να ενταχθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας αποδεχόμαστε την H0-1: Μηδενική Υπόθεση και απορρίπτουμε την H1-1: Εναλλακτική Υπόθεση. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα πρόσθεσε αξία στο έργο τους και ανέπτυξε τις δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα στους εκπαιδευόμενους.

Επίσης, αποδεχόμαστε την H0-2: Μηδενική Υπόθεση και απορρίπτουμε την H1-2: Εναλλακτική Υπόθεση. Το πρόγραμμα Out Of Eden Learn είναι εναρμονισμένο με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και μπορεί να ενταχθεί σε αυτό. Τη λύση του συγκεκριμένου προβλήματος λύνει ο σχεδιασμός του οδηγού υλοποίησης δραστηριοτήτων βασισμένος στις μαθησιακές αρχές και στα εργαλεία διαλόγου του προγράμματος OOEL.

4.1.4. Συμμετέχοντες

Η συγκεκριμένη έρευνα αφορά όλους τους εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να εντάξουν στο πρόγραμμα σπουδών τους το πιλοτικό πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Harvard “Out of Eden Learn”. Μέσω του προγράμματος οι μαθητές θα αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη, τη συνεργασία μεταξύ των συμμαθητών τους, καθώς και όλες τις μαθησιακές αρχές του προγράμματος ώστε να αποκαλούνται πολίτες του 21^{ου} αιώνα. Θα αξιοποιήσουν τα εργαλεία διαλόγου του προγράμματος και θα οικοδομήσουν τη γνώση μέσω της εξερεύνησης και της παρατήρησης. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί θα δώσουν αξία στο έργο τους και θα εξετάσουν τον χαρακτήρα των διαδικτυακών αλληλεπιδράσεων των μαθητών τους ύστερα από ενδελεχή και παρατεταμένη παρατήρηση του κόσμου.

4.1.5. Δείγμα

Στη συγκεκριμένη ερευνητική παρέμβαση, οι αρχικοί συμμετέχοντες είναι σαράντα δύο (42) εκπαιδευτικοί από διάφορα νηπιαγωγεία, δημοτικά σχολεία και γυμνάσια της Ελλάδας, οι οποίοι εκδήλωσαν την επιθυμία τους για τη συμμετοχή στο πιλοτικό πρόγραμμα του Out of Eden Learn. Συγκεκριμένα, το δείγμα αποτελείται από 12 εκπαιδευτικούς σε νηπιαγωγεία και 30 εκπαιδευτικούς σε δημοτικά σχολεία. Ωστόσο, το πρόγραμμα το ξεκίνησαν και το ολοκλήρωσαν μόνο 28 εκπαιδευτικοί και συγκεκριμένα 8 εκπαιδευτικοί των νηπιαγωγείων και 20 εκπαιδευτικοί των δημοτικών σχολείων. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στην αρχή της σχολικής περιόδου για να μπορεί το πρόγραμμα να συνδυαστεί με τα σχολικά μαθήματα. Το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν και οι ίδιοι στο πρόγραμμα τους βοήθησε να ευχαριστηθούν περισσότερο την εκπαιδευτική διαδικασία.

Παρατηρήσεις:

Στην επικοινωνία που είχαμε με τους εκπαιδευτικούς παρατηρήθηκαν τα παρακάτω:

- Η εκπαιδευτικός Ε1 διδάσκει σε τμήμα υποδοχής-ZEΠ, δηλαδή σε τμήμα που στοχεύει στην ενίσχυση των μαθητών και αποτελείται από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (παιδιά μεταναστών, ρομά κτλ). Η αναστολή λειτουργίας των σχολείων, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση

και η έλλειψη ηλεκτρονικών συσκευών από ένα μεγάλο μέρος των παιδιών αυτό καθιστούσε δύσκολο το έργο της εκπαιδευτικού.

- Οι εκπαιδευτικοί των νηπιαγωγείων και των πρώτων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου έγραφαν τις απαντήσεις των μαθητών τους στην αγγλική γλώσσα, γιατί τα παιδιά δυσκολεύονταν να τα καταγράψουν εξ αρχής σε άλλη γλώσσα πέρα από τη μητρική τους.
- Οι εκπαιδευτικοί που ασχολούνταν με δευτερεύοντα μαθήματα (π.χ. γυμναστική) δεν έβλεπαν τη μεγάλη συσχέτιση του προγράμματος με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, καθώς δεν γνωρίζουν αναλυτικά τους στόχους κάθε τάξης. Παρόλα αυτά, παρατήρησαν ότι το πρόγραμμα ήταν πολύ ενδιαφέρον και ελκυστικό στους μαθητές τους.

4.1.6. Περιορισμοί

Κατά την επεξεργασία και την ανάλυση των αποτελεσμάτων προέκυψαν κάποιοι μεθοδολογικοί περιορισμοί.

- Μέγεθος δείγματος: Το δείγμα της έρευνας ήταν αρκετά μικρό, καθώς αποτελούνταν από τους 28 εκπαιδευτικούς που έλαβαν μέρος και ολοκλήρωσαν το πρόγραμμα. Ο μικρός αριθμός του δείγματος δεν μπορεί να οδηγήσει σε γενικεύσεις για τον συνολικό αριθμό εκπαιδευτικών σε νηπιαγωγεία, δημοτικά σχολεία και γυμνάσια.
- Εγκυρότητα εργαλείου μέτρησης αναγκών των εκπαιδευτικών: Η διαδικασία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου ήταν βασισμένη κατά κύριο λόγο σε ανοιχτού τύπου ερωτήσεις και οδηγεί εν μέρει σε αναξιόπιστα και υποκειμενικά αποτελέσματα.

4.1.7. Σχεδιασμός έρευνας

Στη συγκεκριμένη εργασία, αφού ανιχνεύτηκαν οι ανάγκες των εκπαιδευτικών, δημιουργήθηκε ένας οδηγός διασύνδεσης του προγράμματος Out Of Eden Learn με τους στόχους του προγράμματος σπουδών της Δ' δημοτικού. Ο οδηγός αυτός περιλαμβάνει δραστηριότητες που συνδέονται με τα μαθήματα της Δ' δημοτικού και αξιοποιούν τις μαθησιακές αρχές του προγράμματος για λεπτομερή και παρατεταμένη παρατήρηση, για ανταλλαγή ιστοριών μεταξύ των εκπαιδευομένων και για

δημιουργία συνδέσεων των τοπικών εμπειριών με οικουμενικά ζητήματα. Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα έλαβαν μέρος και οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευόμενοι χρησιμοποιώντας την ηλεκτρονική πλατφόρμα του προγράμματος και καταγράφοντας σταδιακά τα βήματα που ακολουθούσαν.

4.1.8. Εργαλεία μέτρησης της έρευνας

Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή των δεδομένων και την ανίχνευση των αναγκών των εκπαιδευτικών ήταν ένα ερωτηματολόγιο με 9 ερωτήσεις, 2 ερωτήσεις συμπλήρωσης γενικών στοιχείων, 2 ερωτήσεις κλειστού τύπου και 5 ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. Οι ερωτήσεις αφορούσαν στην εμπειρία των εκπαιδευτικών και των μαθητών τους στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, στην προσαρμογή τους στην εξ αποστάσεως εφαρμογή του προγράμματος και στη σύνδεσή του με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.

4.2. Περιγραφική ανάλυση των αποτελεσμάτων

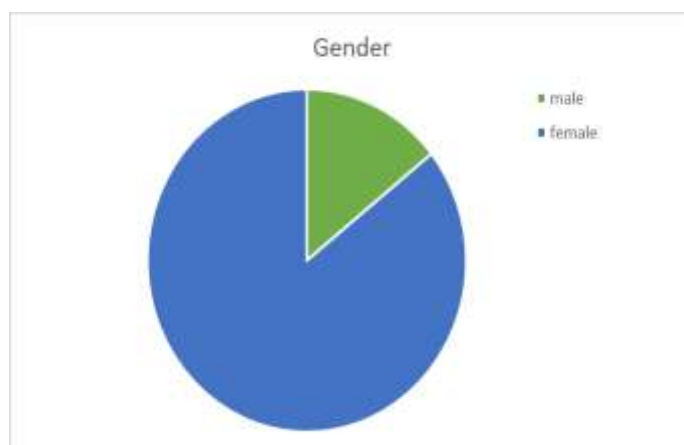
Για την ανάλυση των απαντήσεων των εκπαιδευτικών στα ερωτήματα που τέθηκαν μέσω του ερωτηματολογίου, δημιουργήθηκαν μεταβλητές οι οποίες ήταν ποιοτικές (διάταξης και ονομαστικές), καθώς επίσης και ποσοτικές (διακριτές). Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων έγινε αριθμητικά και γραφικά.

Για την αριθμητική παρουσίαση των αποτελεσμάτων, δημιουργήθηκαν πίνακες συχνοτήτων και σχετικών συχνοτήτων. Τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν και γραφικά, μέσω κατάλληλων γραφημάτων. Μελετήθηκε ακόμη μέσω πινάκων συνάφειας (Crosstabs) η συσχέτιση των μεταβλητών.

Αριθμητική και γραφική περιγραφή μεταβλητών

Φύλο

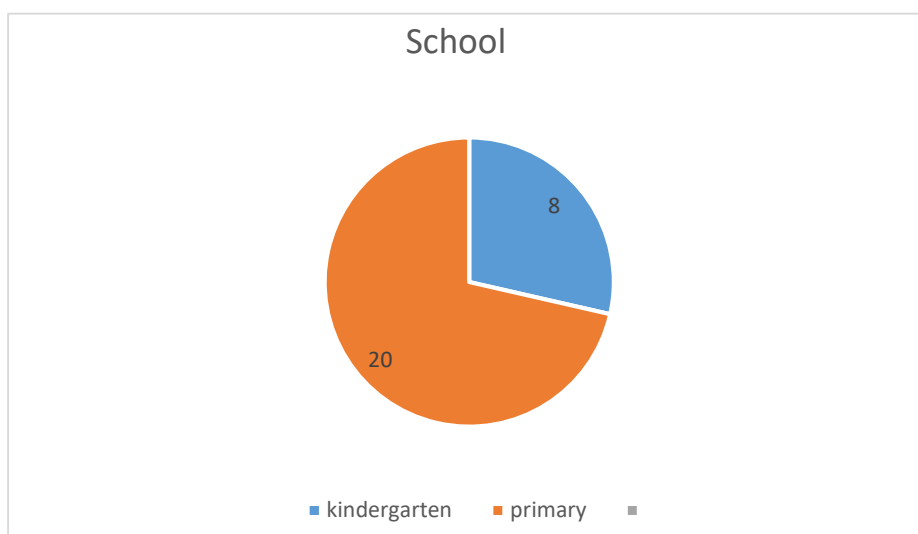
Από τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς 4 είναι άνδρες (ποσοστό 14,3%) και 24 είναι γυναίκες (ποσοστό 85,7%), όπως αποτυπώνεται στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα.



Γράφημα 1: Φύλο συμμετεχόντων

Η ερώτηση «Q2: Which school do you work at?, Σε ποιο σχολείο εργάζεσαι;» έχει ως στόχο την κατανομή των εκπαιδευτικών στην αντίστοιχη βαθμίδα (νηπιαγωγείο-δημοτικό-γυμνάσιο)

Από τους συμμετέχοντες οι 8 (ποσοστό 28,6%) εργάζονται σε νηπιαγωγείο και οι 20 (ποσοστό 71,4%) σε Δημοτικό σχολείο, όπως αποτυπώνεται στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα.



Γράφημα 2: Βαθμίδα εκπαίδευσης

Η ερώτηση «Q3: What is something you gained from the OOEL pilot experience?, Τι ήταν αυτό που κέρδισες από τη συμμετοχή σου στο πιλοτικό πρόγραμμα OOEL;»

Στην ερώτηση Q3 οι εκπαιδευτικοί έδωσαν τις παρακάτω απαντήσεις:

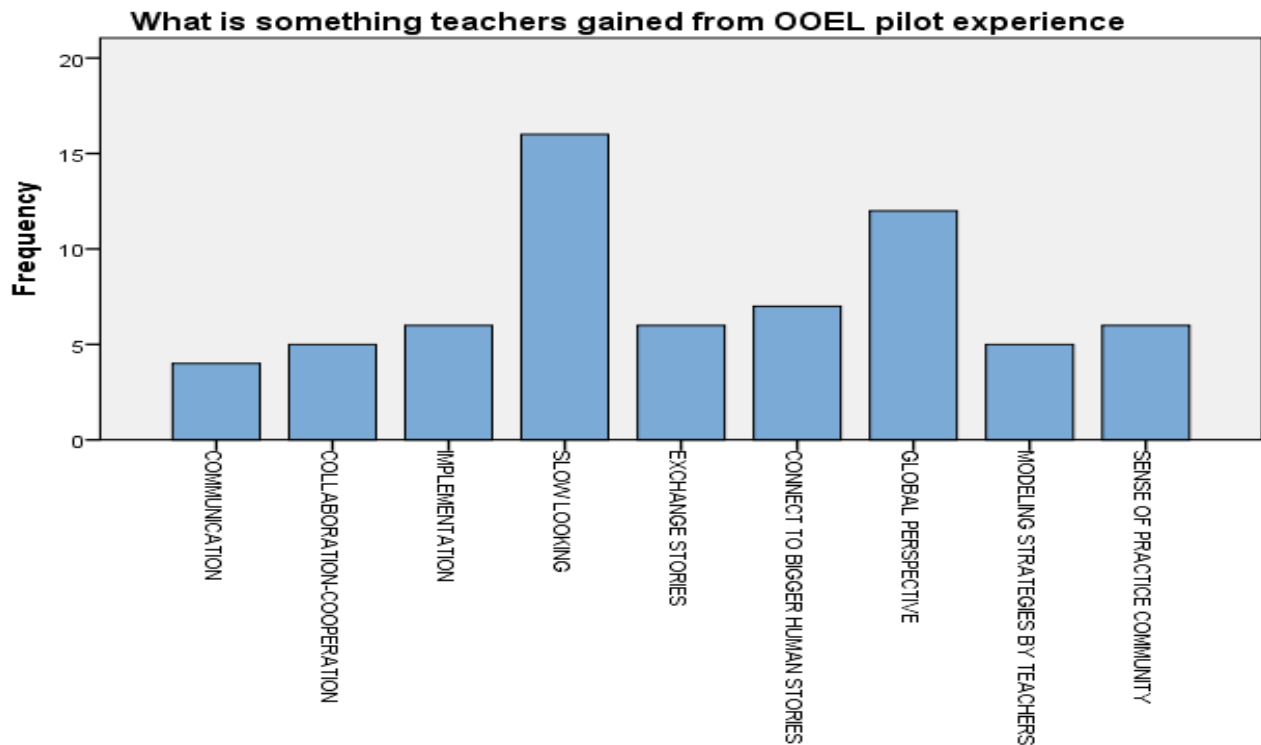
communication, collaboration, cooperation, implementation, slow looking, exchange stories, connect to bigger human stories, global perspective, modeling strategies by teachers, sense of practice community, feedback from supervisor, firstly tested for the project, get ideas for new projects, creativity, personal improvement

Στους παρακάτω πίνακες και το διάγραμμα παρουσιάζονται οι απαντήσεις με τη μεγαλύτερη συχνότητα (μεγαλύτερη του 3)

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών (57,1%) θεωρεί ότι αυτό που κέρδισε από τη συμμετοχή του στο πρόγραμμα ήταν η μαθησιακή αρχή του *slow looking*, η παρατεταμένη και λεπτομερής παρατήρηση του κόσμου ως μέσο απόκτησης γνώσεων. Οι συμμετέχοντες προχωρούν πέρα από την πρώτη εντύπωση σε μια εμπειρία που αναπτύσσει τις ικανότητες της κριτικής και της δημιουργικής τους σκέψης. Στη συνέχεια ακολουθεί το *global perspective* με ποσοστό 42,9%. Στις απαντήσεις των περισσότερων συμμετεχόντων έχει αναφερθεί ότι μέσω του προγράμματος μελέτησαν προβλήματα που διασχίζουν τα εθνικά σύνορα και διασύνδεσαν πολιτιστικά και περιβαλλοντικά θέματα.

COMMUNICATION		COLLABORATION COOPERATION		EXCHANGE STORIES		CONNECT TO BIGGER HUMAN STORIES		SENSE OF PRACTICE COMMUNITY	
Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
4	14,3	5	17,9	6	21,4	7	25,0	6	21,4

IMPLEMENTATION		SLOW LOOKING		GLOBAL PERSPECTIVE		MODELING STRATEGIES BY TEACHERS	
Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
6	21,4	16	57,1	12	42,9	5	17,9



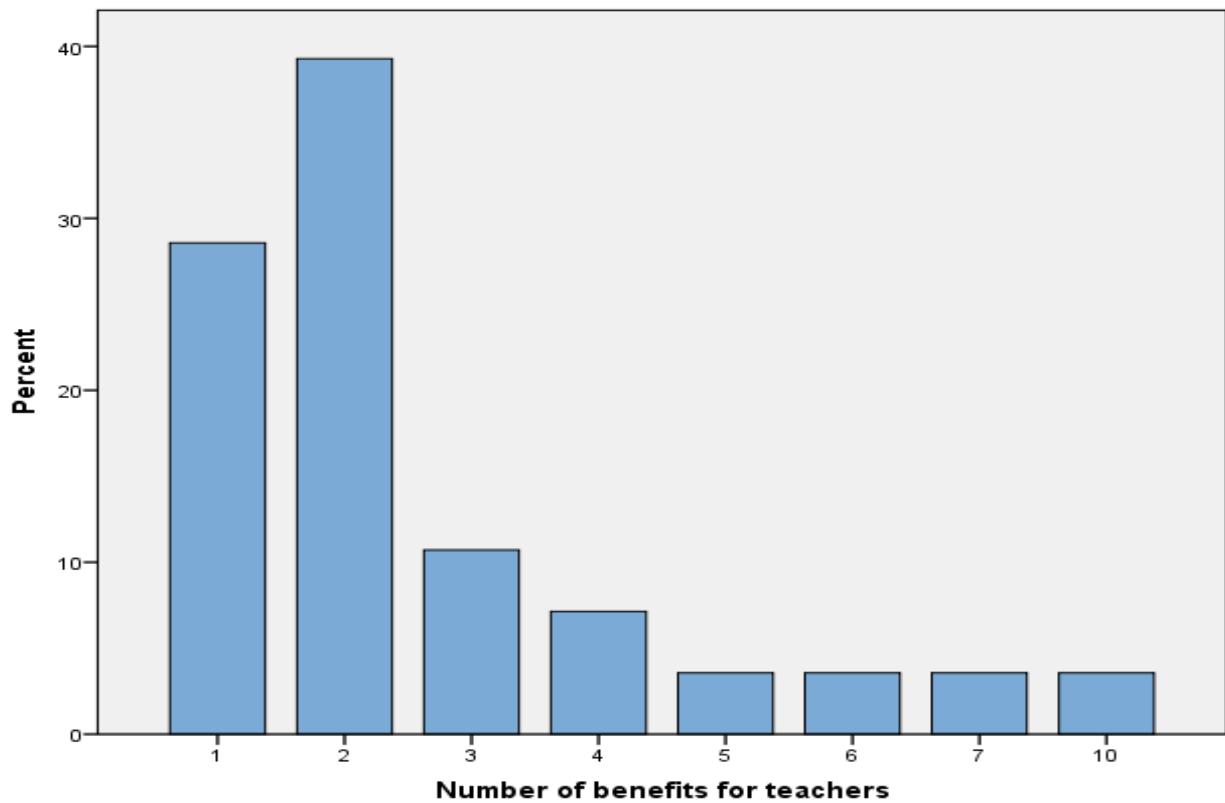
Γράφημα 3: Συχνότητα εμφάνισης στοιχείων που ωφέλησαν τους εκπαιδευτικούς από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα

Πλήθος τομέων που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι ωφελήθηκαν από το πρόγραμμα.

Το πλήθος των τομέων που ανέφερε κάθε εκπαιδευτικός ότι ωφελήθηκε ήταν από 1 έως και 10 τομείς.

Το μεγαλύτερο μέρος των εκπαιδευτικών - 11 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 39,3%) - ανέφερε 2 τομείς που ωφέλησε η συμμετοχή του στο πρόγραμμα. Ένας εκπαιδευτικός ανέφερε 10 τομείς στους οποίους ωφελήθηκε. Ο μέσος όρος των τομέων που ωφελήθηκαν οι εκπαιδευτικοί από την συμμετοχή τους στο πρόγραμμα ήταν 2,68.

Q3			
Number of benefits	Frequency	Percent	Cumulative Percent
1	8	28,6	28,6
2	11	39,3	67,9
3	3	10,7	78,6
4	2	7,1	85,7
5	1	3,6	89,3
6	1	3,6	92,9
7	1	3,6	96,4
10	1	3,6	100,0
Total	28	100,0	



Γράφημα 4: Πλήθος στοιχείων που αποκτήθηκαν μέσω του προγράμματος

Η ερώτηση «Q4: What is something your students gained from the OOEL pilot experience?, Τι κέρδισαν οι μαθητές σου από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα;»

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων δημιουργήθηκαν οι παρακάτω 14 μεταβλητές:

critical thinking, creativity, explore the environment, respect & appreciation on others work, inspiration & interest of students, contact with new technologies, use dialogue tools, different perspective, slow looking, exchange stories, global awareness, communication, collaboration-cooperation, making questions & took initiatives

Η εκπαιδευτικός Ε1 που διδάσκει σε τμήμα υποδοχής μαθητών ΖΕΠ ανέφερε ότι δεν παρουσιάστηκε μεγάλη συμμετοχή των μαθητών της στο πρόγραμμα, καθώς οι μαθητές της, που αποτελούνταν από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, με την αναστολή λειτουργίας των σχολείων, την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και την έλλειψη ηλεκτρονικών συσκευών αδυνατούσαν να παρακολουθήσουν όχι μόνο το συγκεκριμένο πρόγραμμα, αλλά και όλα τα μαθήματα του σχολικού προγράμματος.

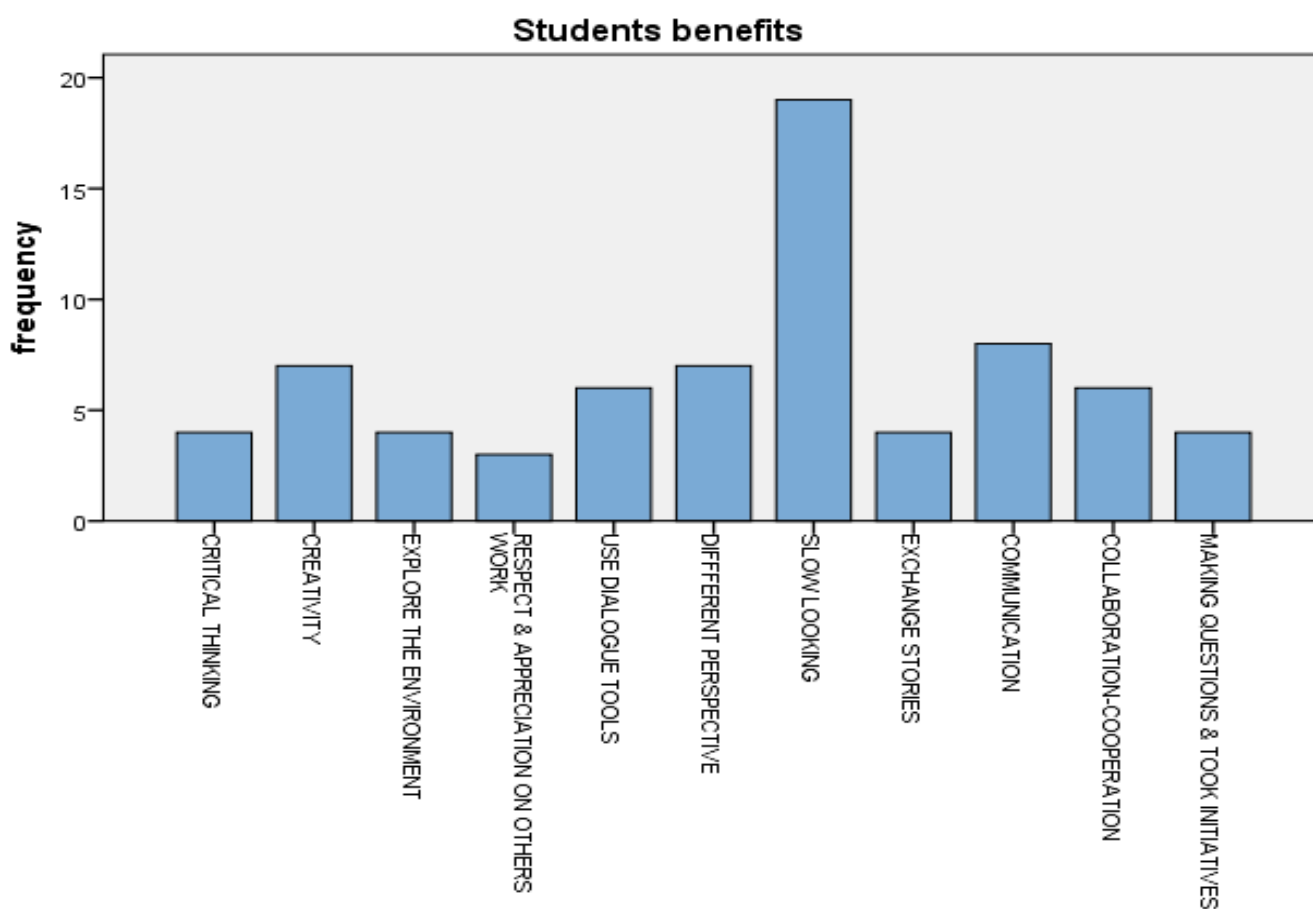
Στον πίνακα και στο γράφημα που ακολουθούν απεικονίζονται οι απαντήσεις με την μεγαλύτερη συχνότητα (μεγαλύτερη του 3) που εδόθησαν από τους συμμετέχοντες στην έρευνα.

Είναι σημαντικό ότι 19 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 67,9%) θεωρούν ότι οι μαθητές τους ωφελήθηκαν στη μαθησιακή αρχή του SLOW LOOKING. Παρατηρούμε ότι η πρωταρχική και βασική μαθησιακή αρχή του προγράμματος που ωφέλησε τους εκπαιδευτικούς κατά τη διάρκεια συμμετοχής τους στο πρόγραμμα, ωφέλησε και τους μαθητές τους. Εκπαιδευτικοί και εκπαιδευόμενοι γνώρισαν τη μαθησιακή αρχή της παρατεταμένης και λεπτομερούς παρατήρησης, άρχισαν να επιβραδύνουν τους ρυθμούς τους και να γνωρίζουν τον κόσμο.

CRITICAL THINKING		DIFFERENT PERSPECTIVE		SLOW LOOKING	
Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
4	14,3	7	25,0	19	67,9

EXPLORE THE ENVIRONMENT		CREATIVITY		USE DIALOGUE TOOLS	
Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
4	14,3	7	25,0	6	21,4

EXCHANGE STORIES		COMMUNICATION		COLLABORATION-COOPERATION		MAKING QUESTIONS & TOOK INITIATIVES	
Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
4	14,3	8	28,6	6	21,4	4	14,3



Γράφημα 5: Συχνότητα εμφάνισης στοιχείων που ωφέλησαν τους εκπαιδευόμενους

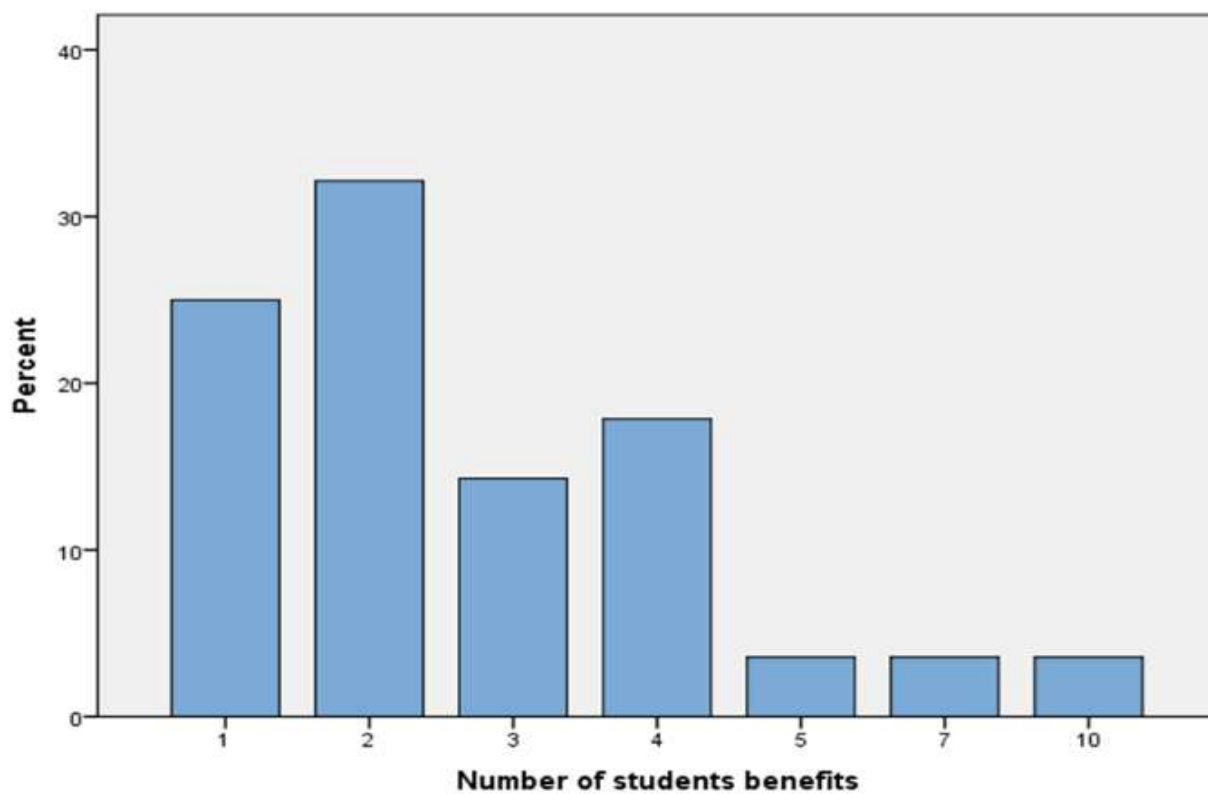
Πλήθος τομέων που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι ωφελήθηκαν οι μαθητές τους από το πρόγραμμα.

Το πλήθος των τομέων που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι ωφελήθηκαν οι μαθητές τους από το πρόγραμμα ήταν κατά μέσο όρο 2,79. Μόνο η εκπαιδευτικός Ε1 που διδάσκει στο τμήμα ΖΕΠ ανέφερε ότι δεν κατάφεραν να ωφεληθούν οι μαθητές της από το πρόγραμμα εξαιτίας των δυσκολιών επικοινωνίας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Η εκπαιδευτικός Ε2 ανέφερε 10 τομείς στους οποίους ωφελήθηκαν οι μαθητές της από το πρόγραμμα. Πιστεύει ότι οι μαθητές της έμαθαν να παρατηρούν προσεκτικά το περιβάλλον γύρω τους, να επιβραδύνουν το βλέμμα τους στις λεπτομέρειες της γειτονιάς τους. Έμαθαν πολλά ιστορικά στοιχεία για τη γειτονιά τους, πήραν πρωτοβουλίες, συνεργάστηκαν επιτυχώς, αντάλλαξαν απόψεις και καλλιέργησαν τον προφορικό και τον γραπτό τους λόγο. Επίσης, ήρθαν σε επαφή με έργα μαθητών άλλων σχολείων βρίσκοντας ομοιότητες και διαφορές, έγιναν δημοσιογράφοι και διατύπωναν ερωτήσεις, συνέλεξαν πληροφορίες και άκουγαν προσεκτικά τους συμμαθητές ή τους ενηλίκους τους. Ανέπτυξαν τη δημιουργικότητα και την κριτική τους σκέψη.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών ανέφερε 2 τομείς που θεωρεί ότι οι μαθητές του ωφελήθηκαν από την συμμετοχή τους στο πρόγραμμα.

Στον παρακάτω πίνακα, καθώς επίσης και στο γράφημα, περιγράφονται τα αποτελέσματα της έρευνας.

Q4	Frequency	Percent	Cumulative Percent
0	1	3,6	3,6
1	6	21,4	25,0
2	9	32,1	57,1
3	4	14,3	71,4
4	5	17,9	89,3
5	1	3,6	92,9
7	1	3,6	96,4
10	1	3,6	100,0
Total	28	100,0	



Γράφημα 6: Πλήθος στοιχείων που ωφέλησαν τους εκπαιδευόμενους

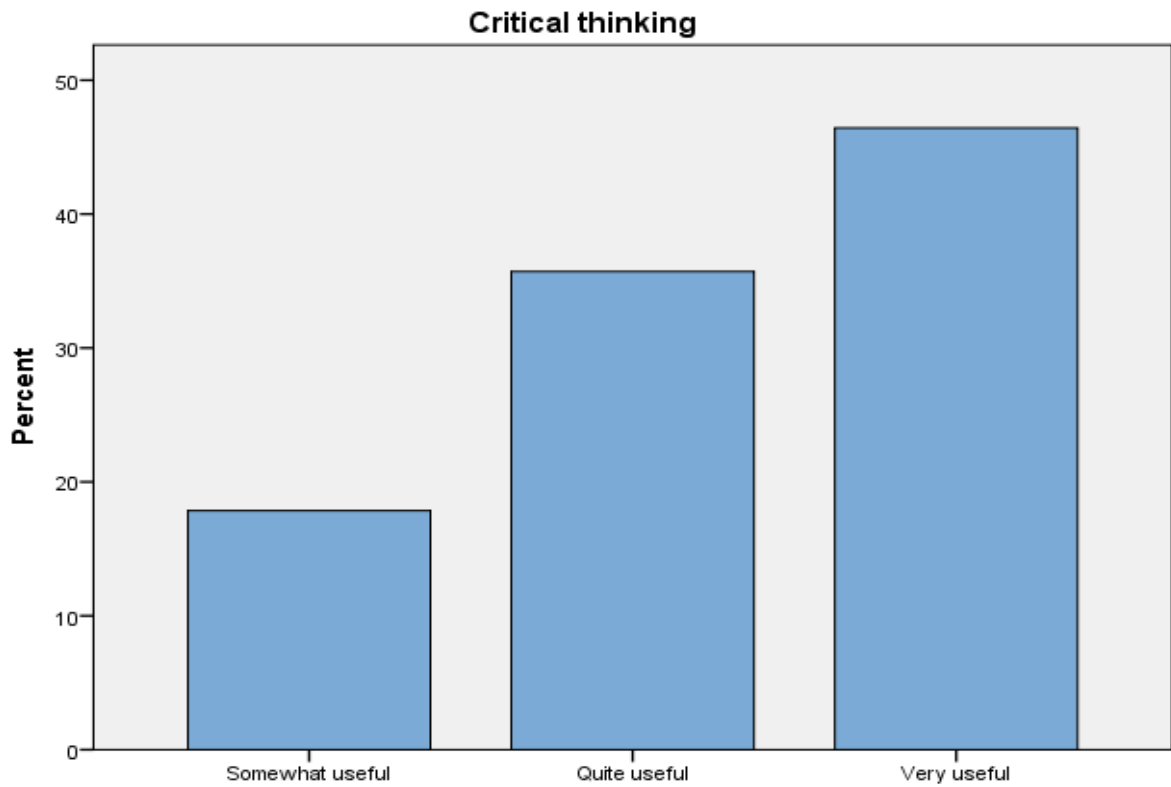
Η ερώτηση «Q5: To what extent could OOEL be useful for promoting the following competences among your students?, Σε ποιο βαθμό θα μπορούσε το πρόγραμμα OOEL να είναι χρήσιμο για την ανάπτυξη των ακόλουθων ικανοτήτων μεταξύ των μαθητών σας;»

	Critical thinking		Creativity		Problem solving		Communication		Collaboration		Perspective taking		Appreciating diversity		Digital literacy	
	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
Not at all useful	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3,6
A little useful	0	0	0	0	3	10,7	1	3,6	1	3,6	0	0	1	3,6	0	0,0
Somewhat useful	5	17,9	1	3,6	7	25,0	2	7,1	2	7,1	5	17,9	3	10,7	4	14,3
Quite useful	10	35,7	9	32,1	8	28,6	4	14,3	2	7,1	7	25,0	6	21,4	8	28,6
Very useful	13	46,4	18	64,3	10	35,7	21	75,0	23	82,1	16	57,1	18	64,3	15	53,6

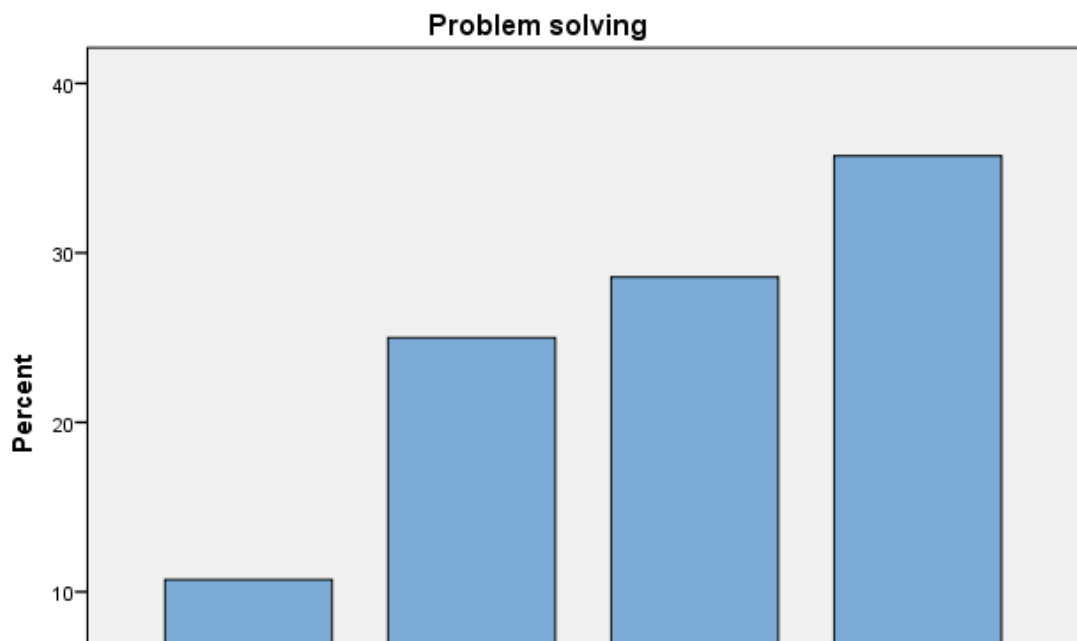
Παρατηρούμε ότι για κάθε ικανότητα που αναφέρθηκε στην ερώτηση Q5, υψηλό ποσοστό των εκπαιδευτικών, θεωρεί ότι είναι πολύ χρήσιμο το πρόγραμμα. Το 82,1% μάλιστα των εκπαιδευτικών βρίσκει ότι το OOEL είναι πολύ χρήσιμο για το collaboration, για τη συνεργασία δηλαδή των μαθητών μεταξύ τους. Οι μαθητές μέσω του προγράμματος κατάφεραν να χωριστούν σε ομάδες και να συνεργαστούν επιτυχώς παρατηρώντας τη γειτονιά γύρω τους, ανταλλάσσοντας απόψεις με τους συμμαθητές τους, αλλά και αλληλεπιδρώντας μαζί τους αξιοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου του προγράμματος.

Παρατηρούμε ότι μόνο ένας εκπαιδευτικός πιστεύει ότι δεν είναι χρήσιμο το πρόγραμμα για την ανάπτυξη του Digital literacy, του ψηφιακού γραμματισμού. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο συγκεκριμένος εκπαιδευτικός προέβη στη συγκεκριμένη τοποθέτηση επειδή το πρόγραμμα ήταν στην αγγλική γλώσσα και οι μαθητές του δεν αξιοποιούσαν την ηλεκτρονική πλατφόρμα του προγράμματος, αλλά ο ίδιος μετέφραζε τις απαντήσεις τους και τις περνούσε στα αγγλικά, λόγω της μικρής ηλικίας των παιδιών.

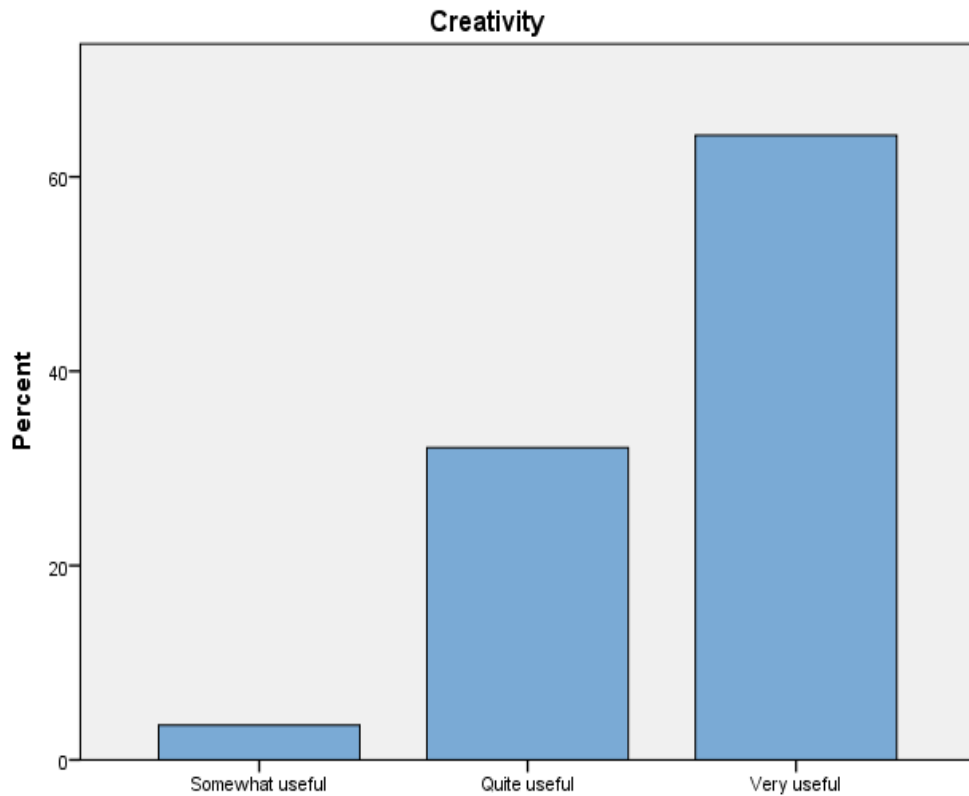
Τα παρακάτω γραφήματα απεικονίζουν τα αποτελέσματα της έρευνας:



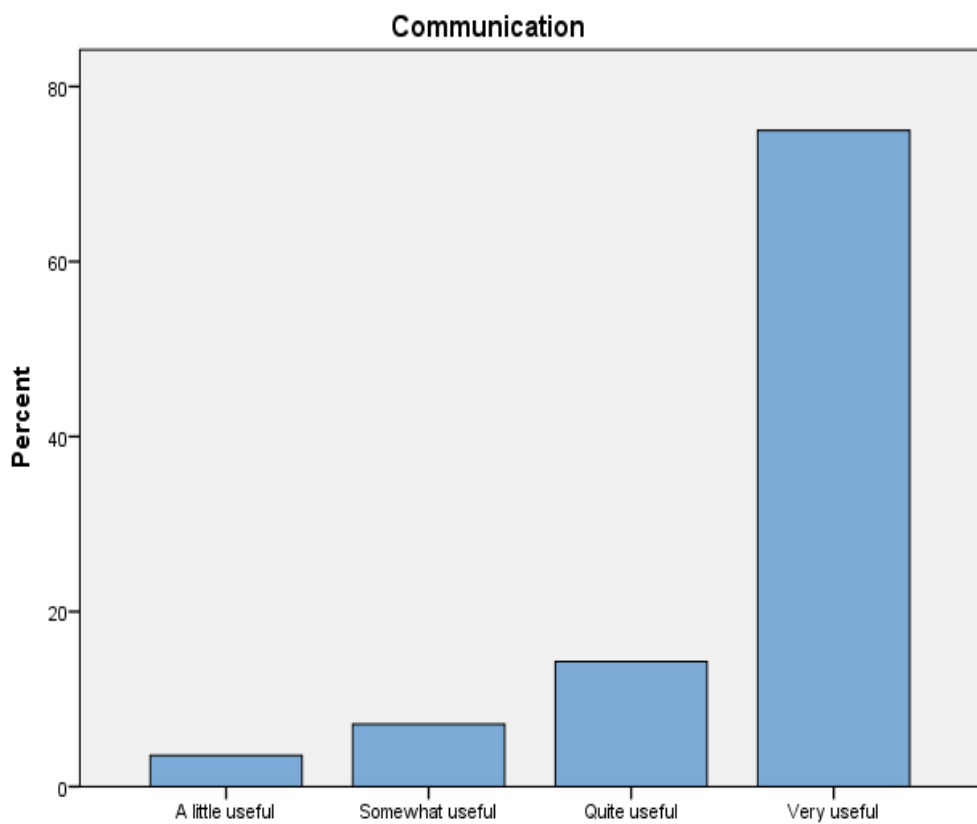
Γράφημα 7: Ποσοστό για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης μέσω του προγράμματος OOEL



Γράφημα 8: Ποσοστό για την ανάπτυξη της επίλυσης προβλημάτων μέσω του προγράμματος OOEL

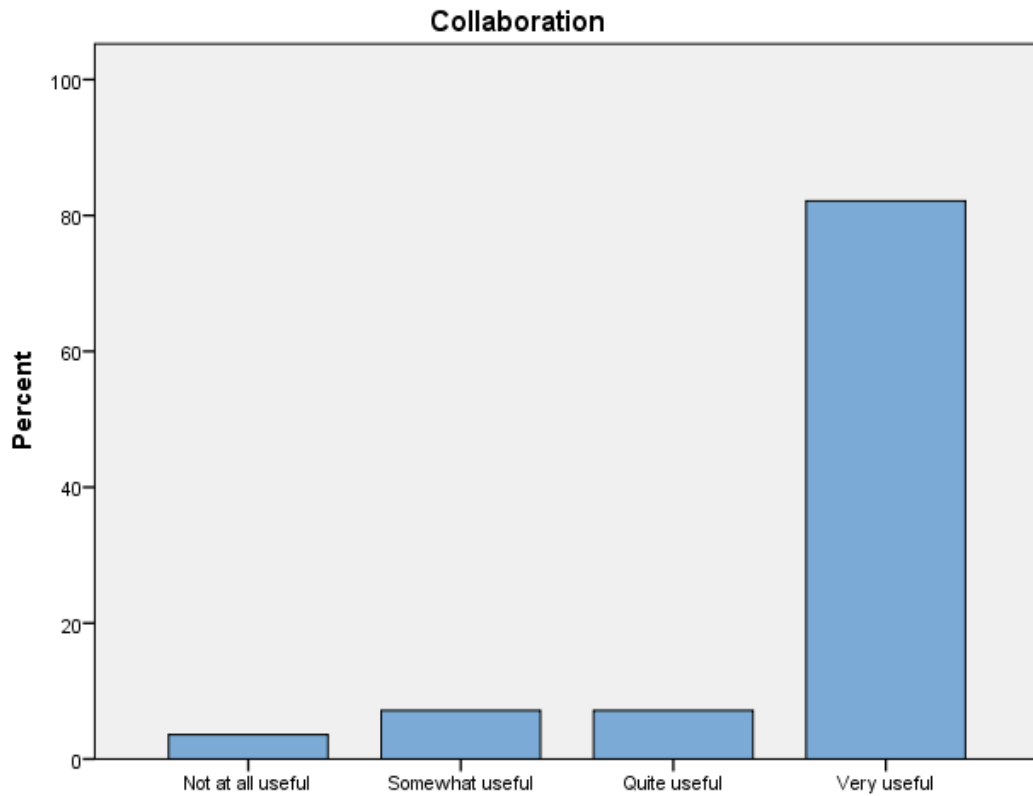


Γράφημα 10: Ποσοστό για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας μέσω του προγράμματος

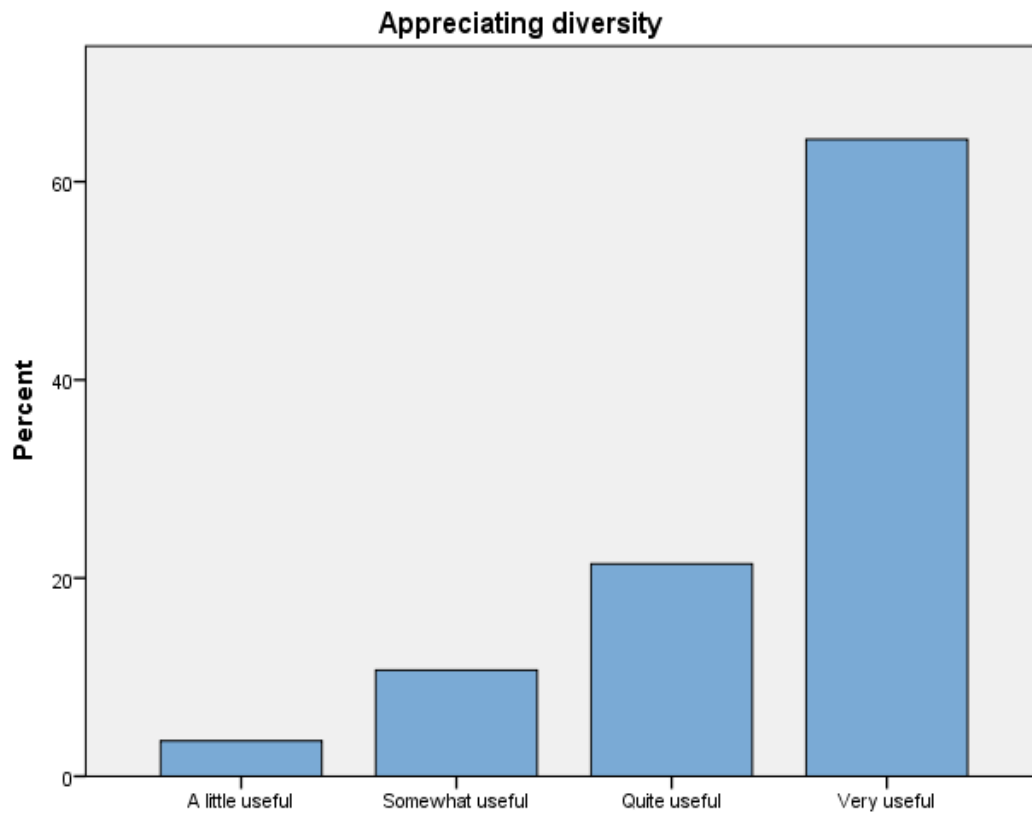


OOEL

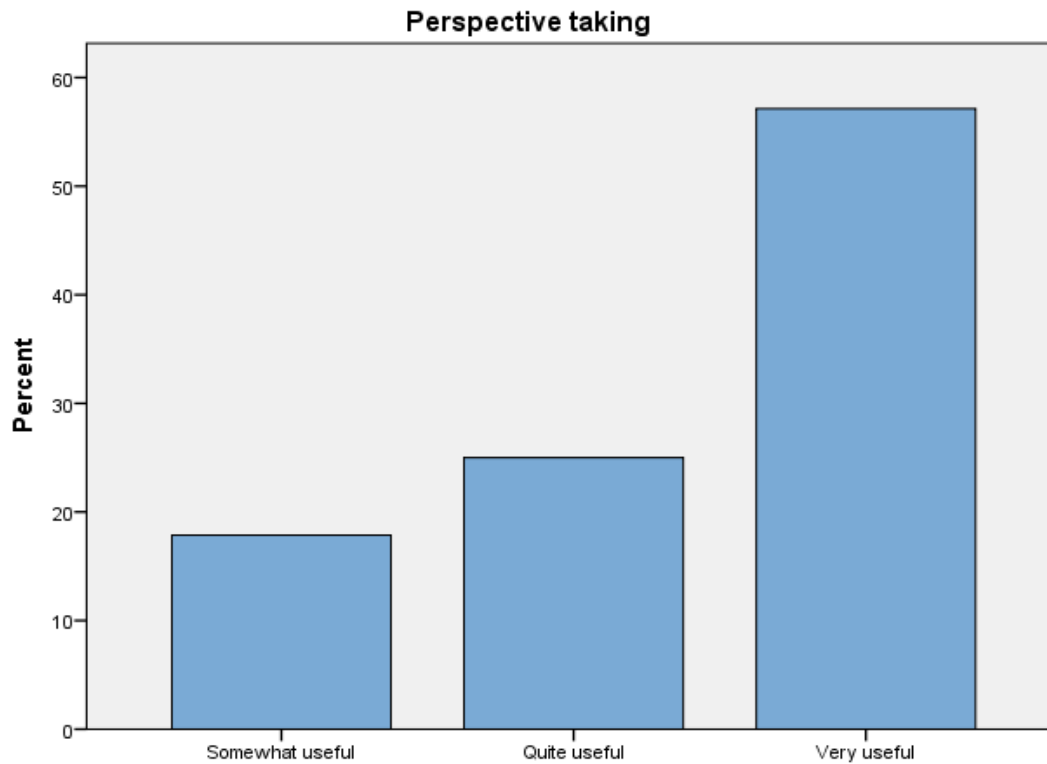
Γράφημα 9: Ποσοστό για την ανάπτυξη της επικοινωνίας μέσω του προγράμματος OOEL



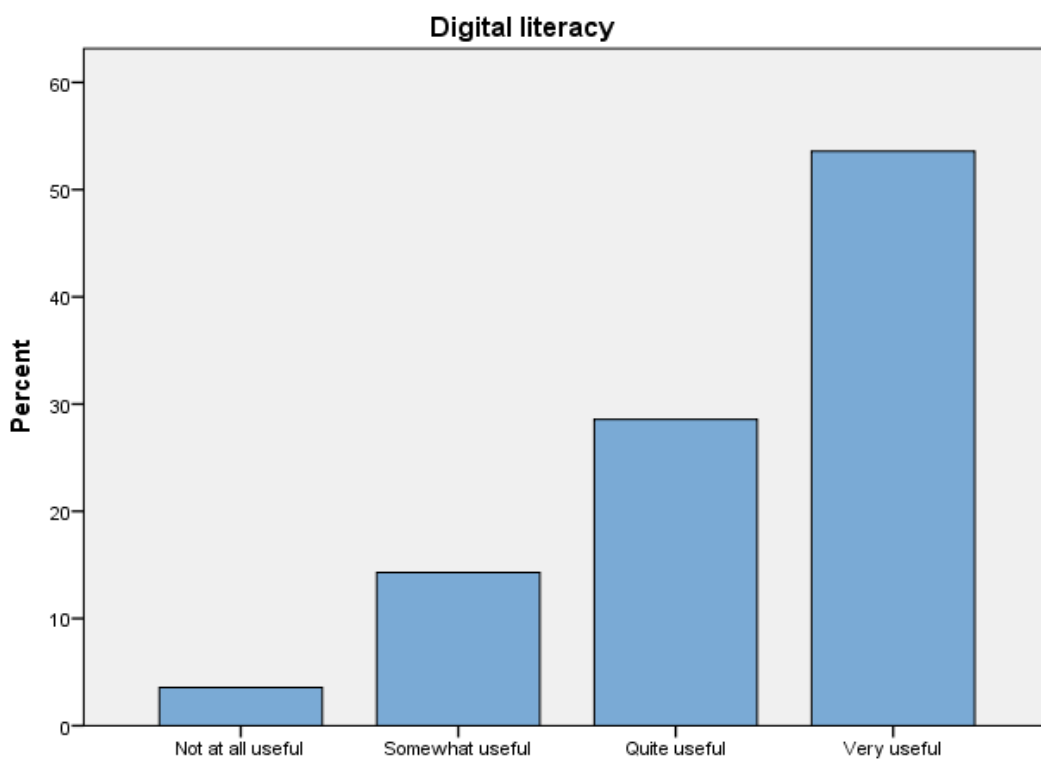
Γράφημα 12: Ποσοστό για την ανάπτυξη της συνεργασίας μέσω του προγράμματος OOEL



Γράφημα 11: Ποσοστό για την εκτίμηση της διαφορετικότητας μέσω του προγράμματος OOEL



Γράφημα 13: Ποσοστό για την ανάπτυξη διαφορετικών οπτικών ενός θέματος μέσω του προγράμματος OOEL



Γράφημα 14: Ποσοστό για την ανάπτυξη του ψηφιακού γραμματισμού μέσω του προγράμματος OOEL

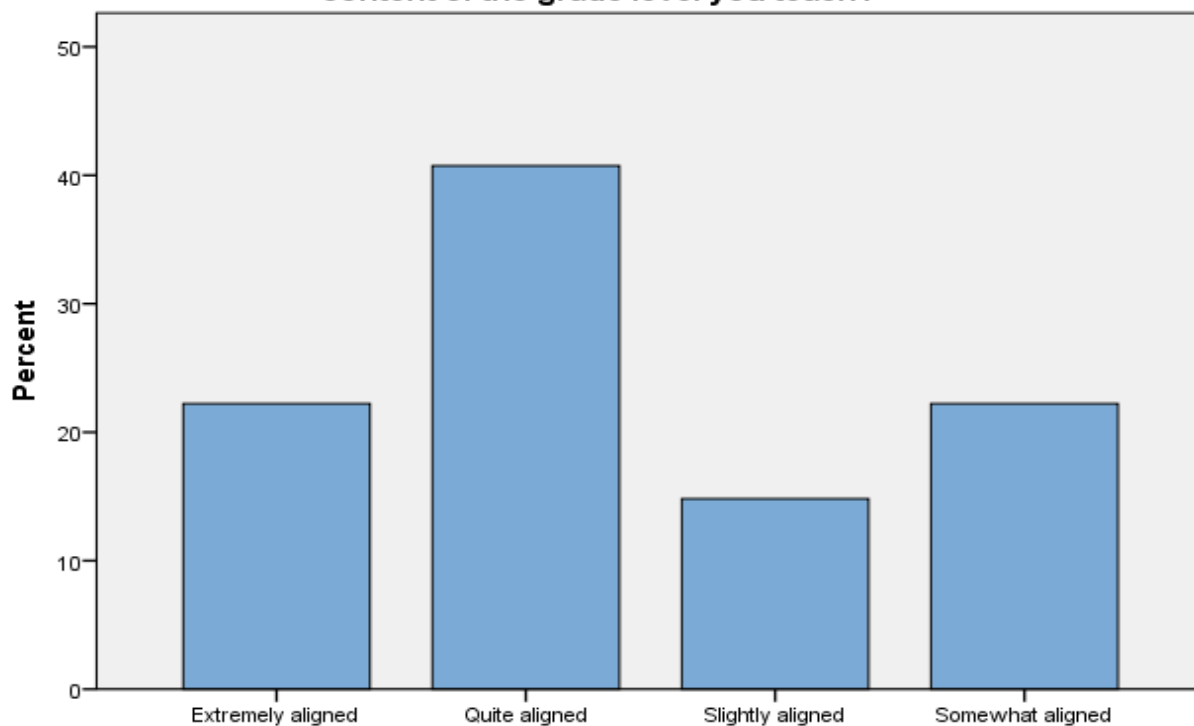
Η ερώτηση «Q6 To what extent are the OOEL pilot footsteps aligned to the national curriculum content of the grade level you teach?, Σε ποιο βαθμό τα πιλοτικά βήματα του OOEL ευθυγραμμίζονται με το περιεχόμενο του αναλυτικού προγράμματος σπουδών στην τάξη που διδάσκετε;»

Στην ερώτηση Q6 ένας εκπαιδευτικός δεν έδωσε καμία απάντηση (missing value). Το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι το πρόγραμμα είναι αρκετά ευθυγραμμισμένο με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και ότι μπορεί να εφαρμοστεί στο πλαίσιο των σχολικών μαθημάτων. Ακόμη είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι κανένας εκπαιδευτικός δεν απάντησε ότι δεν βλέπει καμία συσχέτιση (not aligned) με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών γεγονός που ενισχύει την προηγούμενη πρόταση. Αρκετές νηπιαγωγοί μάλιστα ανέφεραν ότι το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για το νηπιαγωγείο στην Ελλάδα είναι αρκετά ευθυγραμμισμένο με τα εργαλεία και τις αρχές του OOEL. Οι στόχοι που θέτουν οι νηπιαγωγοί κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, συνδέονται με την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της επικοινωνίας, της συνεργασίας και επίσης με την ανάπτυξη της έκφρασης μέσω του προφορικού και του γραπτού λόγου.

Στον παρακάτω πίνακα και στο διάγραμμα απεικονίζονται τα αποτελέσματα:

	Frequency	Percent
Extremely aligned	6	22,2
Quite aligned	11	40,7
Slightly aligned	4	14,8
Somewhat aligned	6	22,2
Total	27	100,0

To what extent are the OOEL pilot footsteps aligned to the national curriculum content of the grade level you teach?



Γράφημα 15: Ποσοστό ευθυγράμμισης του προγράμματος OOEL με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών

Η ερώτηση «Q7a What elements of the OOEL pilot experience would you like to see included in the national curriculum (for example OOEL tools, principles, or resources)?, Ποια στοιχεία της πιλοτικής εμπειρίας του OOEL θα θέλατε να δείτε που περιλαμβάνονται στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών (για παράδειγμα εργαλεία, αρχές ή πόροι του OOEL);»

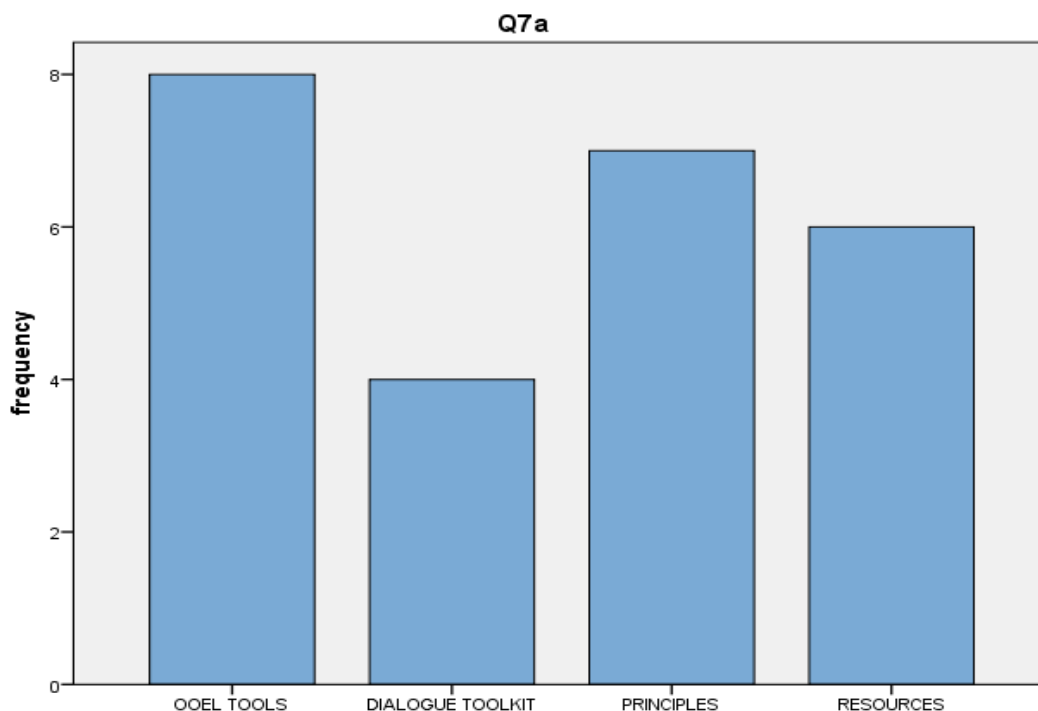
Τα αντικείμενα του OOEL που θα ήθελαν οι εκπαιδευτικοί να δουν στο πρόγραμμα είναι:

ooel tools, slow looking, dialogue toolkit, thinking routines, principles, self and peer evaluation, did not locate strategies and tools that were new for them, they would like to see more stories from people from other countries, they will use more interviews & presentations in the school program, teacher autonomy, skills development, they would like to see more outdoor activities, the activities were so orienteering, connection with everyday life, research, interaction, work as a team, global engagement, inspiration

Οι απαντήσεις με την μεγαλύτερη συχνότητα ήταν: *ooel tools, dialogue toolkit, principles* και *resources*.

Όπως φαίνεται στον πίνακα καθώς επίσης και στο γράφημα, το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών θέλει τα *ooel tools*, να συμπεριληφθούν στο πρόγραμμα.

OOEL TOOLS		DIALOGUE TOOLKIT		PRINCIPLES		RESOURCES	
Frequency	Percentage	Frequency	Percentage	Frequency	Percentage	Frequency	Percentage
8	28,6	4	14,3	7	25,0	6	21,4



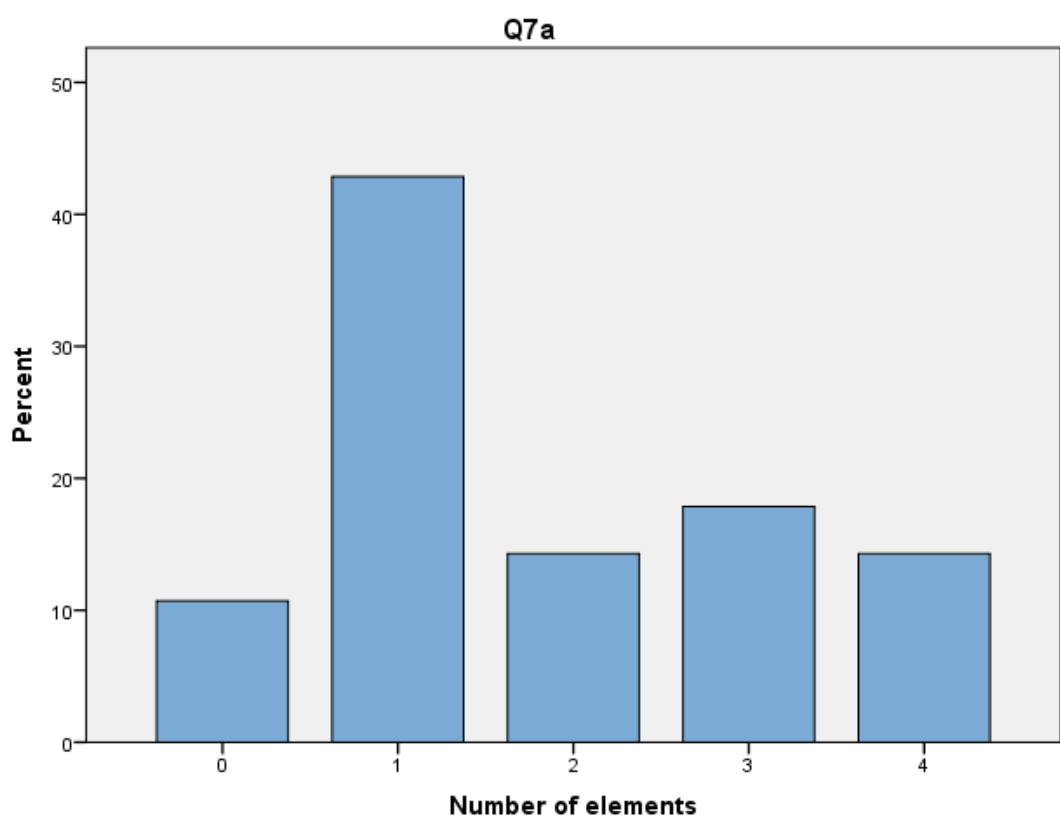
Γράφημα 16: Συχνότητα εμφάνισης στοιχείων που επιθυμούν οι εκπαιδευτικοί να περιλαμβάνονται στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών

Πλήθος τομέων που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι ωφελήθηκαν οι μαθητές από το πρόγραμμα.

Στον παρακάτω πίνακα καθώς επίσης και στο γράφημα απεικονίζεται το πλήθος των αντικειμένων τα οποία οι εκπαιδευτικοί θα ήθελαν να συμπεριληφθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών επέλεξε ένα μόνο αντικείμενο που θα ήθελε να συμπεριληφθεί στο αναλυτικό πρόγραμμα. Τρεις εκπαιδευτικοί δεν ανέφεραν κάποιο αντικείμενο το οποίο θα ήθελαν να συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα και απάντησαν μόνο στο δεύτερο σκέλος της ερώτησης που ζητούσε τις μαθησιακές περιοχές που θα μπορούσε να εφαρμοστεί το πρόγραμμα OOEL.

Number of elements	Frequency	Percent	Cumulative Percent
0	3	10,7	10,7
1	10	35,7	46,4
2	6	21,4	67,9
3	4	14,3	82,1
4	4	14,3	96,4
5	1	3,6	100,0
Total	28	100,0	



Γράφημα 17: Ποσοστό εμφάνισης πλήθους τομέων που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι ωφελήθηκαν οι μαθητές τους από το πρόγραμμα

Η ερώτηση «Q7b Please specify which content area (e.g. Greek language, Mathematics), Προσδιορίστε σε ποια μαθήματα μπορεί να εφαρμοστεί το συγκεκριμένο πρόγραμμα (π.χ. Ελληνική γλώσσα, Μαθηματικά) ».

Οι εκπαιδευτικοί θα ήθελαν να εφαρμοστεί το πρόγραμμα στα παρακάτω σχολικά μαθήματα:

Maths, ICT & Robotics, History, Geography, Environmental Lessons, Arts, Soft Skills Lessons, Physical Education, Greek Language, English Language, French Language, German Language, Italian Language

Παρατηρήθηκε ότι οι ίδιοι εκπαιδευτικοί που απάντησαν *English Language* απάντησαν και *French Language, German Language* και *Italian Language*. Οι εκπαιδευτικοί που απάντησαν ότι θα ήθελαν να δουν το πρόγραμμα αυτό να εφαρμόζεται και σε άλλες γλώσσες ήταν εκπαιδευτικοί που δίδασκαν κάποια ξένη γλώσσα στο σχολείο. Ακόμη παρατηρούμε ότι *Greek Language* απάντησε το 46,4%. Το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών πιστεύει ότι το πρόγραμμα μπορεί να εφαρμοστεί στην ελληνική γλώσσα, αλλά και ότι μπορεί να ενταχθεί στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.

Στους παρακάτω πίνακες και στο γράφημα που ακολουθεί απεικονίζονται οι απαντήσεις με την μεγαλύτερη συχνότητα (μεγαλύτερη του 3), που εδόθησαν από τους συμμετέχοντες στην έρευνα.

MATHS		ICT & ROBOTICS		HISTORY		GEOGRAPHY	
Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
5	17,9	6	21,4	7	25,0	7	25,0

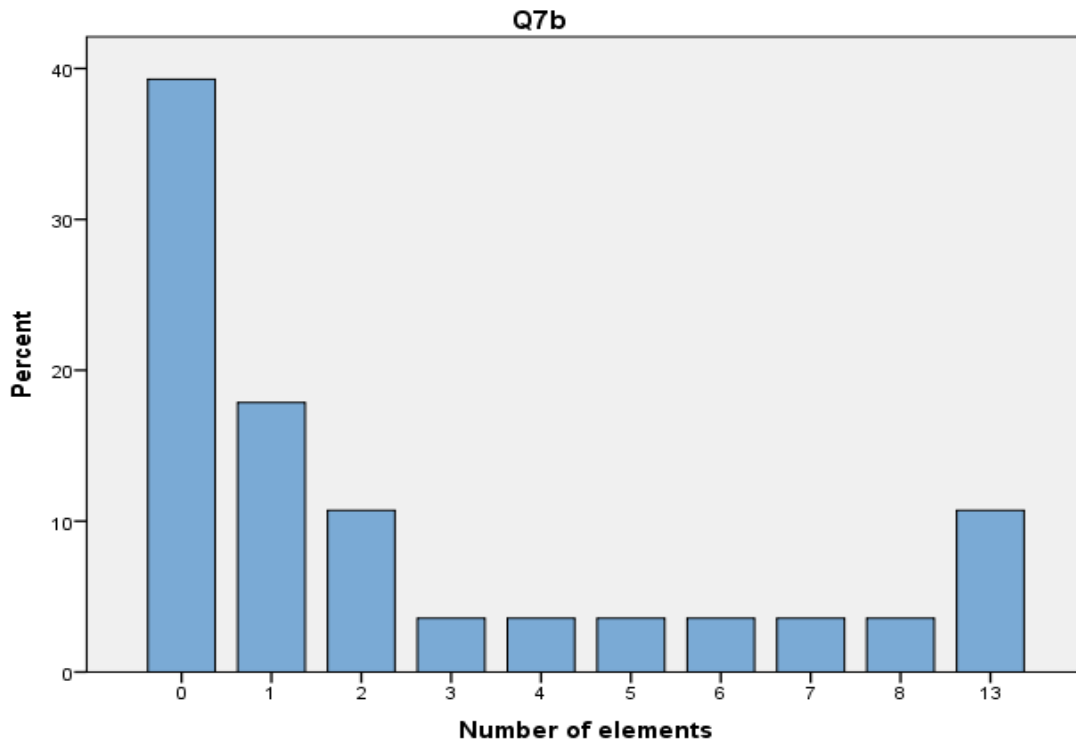
ENVIRONMENTAL LESSONS		ARTS		SOFT SKILLS LESSONS		PHYSICAL EDUCATION	
Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
7	25,0	6	21,4	6	21,4	5	17,9

GREEK LANGUAGE		ENGLISH LANGUAGE		FRENCH LANGUAGE		GERMAN LANGUAGE		ITALIAN LANGUAGE	
Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
13	46,4	5	17,9	6	21,4	5	17,9	5	17,9

Πλήθος στοιχείων που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι πρέπει να συμπεριληφθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.

Όπως διαπιστώνουμε από τον παρακάτω πίνακα και το γράφημα, το 39,3% των εκπαιδευτικών δε βλέπει κάποιο στοιχείο χρήσιμο να συμπεριληφθεί στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών βασισμένοι στο πρόγραμμα ΟΟΕΛ. Το 17,9% βλέπει 1 στοιχείο χρήσιμο να συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα και μόνο το 10,7% των εκπαιδευτικών ανέφερε 13 στοιχεία που θα ήθελε να συμπεριληφθούν στο πρόγραμμα. Το ποσοστό των εκπαιδευτικών που δεν βλέπουν κάποιο στοιχείο χρήσιμο να συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα είναι εξαιτίας του γεγονότος πως στο νηπιαγωγείο πολλές από τις δεξιότητες της συνεργασίας, της ανάπτυξης της δημιουργικότητας ή της κριτικής σκέψης τις χρησιμοποιούν ήδη μέσω του αναλυτικού προγράμματος σπουδών τους.

Number of elements	Frequency	Percent	Cumulative Percent
0	11	39,3	39,3
1	5	17,9	57,1
2	3	10,7	67,9
3	1	3,6	71,4
4	1	3,6	75,0
5	1	3,6	78,6
6	1	3,6	82,1
7	1	3,6	85,7
8	1	3,6	89,3
13	3	10,7	100,0
Total	28	100,0	



Γράφημα 18: Ποσοστό εμφάνισης πλήθους στοιχείων που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι πρέπει να συμπεριληφθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών

Η ερώτηση «Q8: Please describe how you adapted OOEL when you had to suddenly switch to remote learning. What worked well? What was challenging?, Περιγράψτε πώς προσαρμοστήκατε με το πρόγραμμα OOEL όταν έπρεπε να μεταβείτε ξαφνικά σε εξ αποστάσεως διδασκαλία».

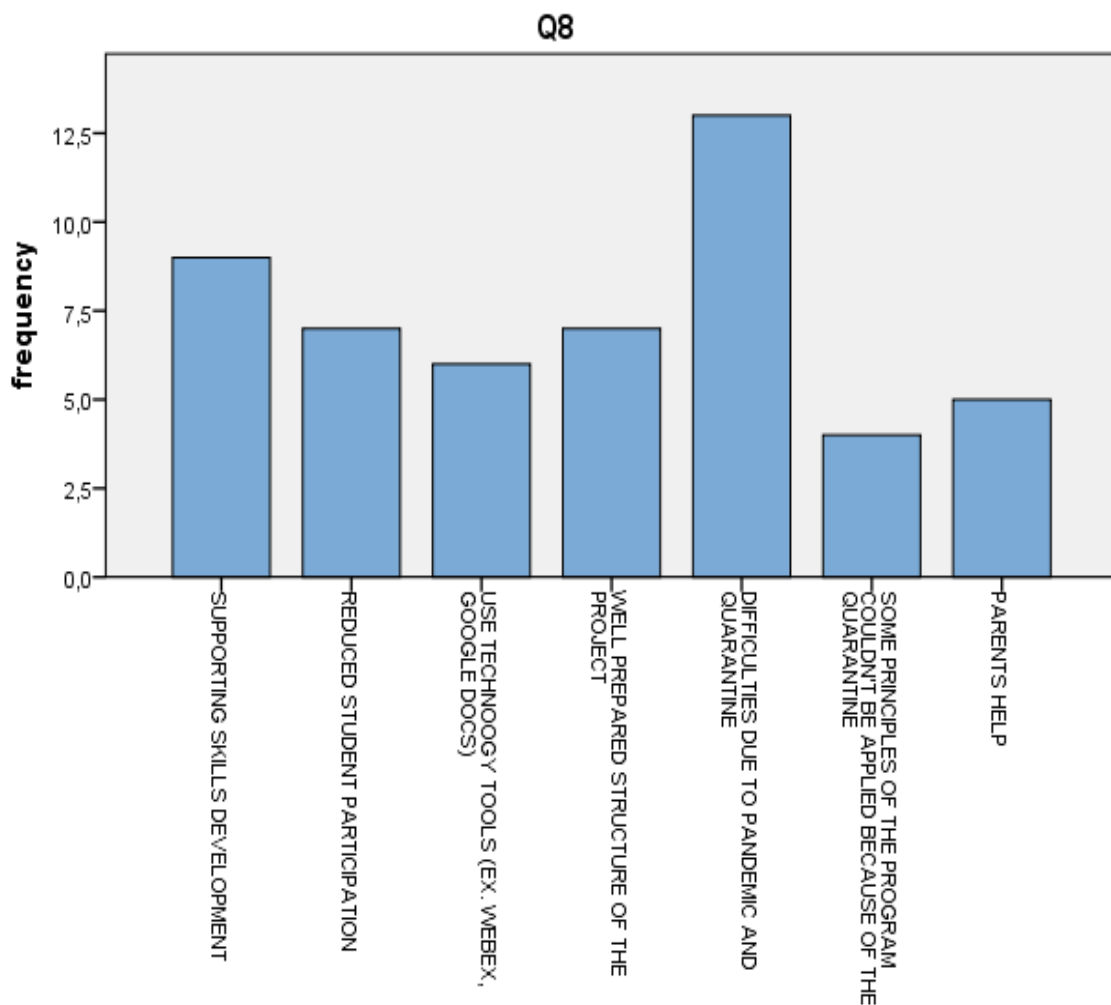
Στην 8^η ερώτηση οι εκπαιδευτικοί έδωσαν τις παρακάτω απαντήσεις:

supporting skills development, reduced student participation, the transfer of the program from 7 hours to the daily class to 3 hours on webex created problems, big interest and enthusiasm from students, use technology tools (ex. webex, google docs), well prepared structure of the project, difficulties due to pandemic and quarantine, some principles of the program couldn't be applied because of the quarantine, minimum access to internet, only one part of the program was accomplished due to difficulties, parents help, lack of interest & motivation, don't change to a remote learning school.

Οι απαντήσεις με τη μεγαλύτερη συχνότητα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο γράφημα.

SUPPORTING SKILLS DEVELOPMENT		USE TECHNOOGY TOOLS (EX. WEBEX, GOOGLE DOCS)		WELL PREPARED STRUCTURE OF THE PROJECT		PARENTS HELP	
Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
9	32,1	6	21,4	7	25,0	5	17,9

REDUCED STUDENT PARTICIPATION		DIFFICULTIES DUE TO PANDEMIC AND QUARANTINE		SOME PRINCIPLES OF THE PROGRAM COULDN'T BE APPLIED BECAUSE OF THE QUARANTINE	
Frequency	Percent	Frequency	Percent	Frequency	Percent
7	25,0	13	46,4	4	14,3



Γράφημα 19: Συχνότητα εμφάνισης διαφορετικών χειρισμών κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως διδασκαλίας

Η ερώτηση «Q9: Is there anything else you would like to share?, Υπάρχει κάτι άλλο που θα θέλατε να μοιραστείτε;»

Οι εκπαιδευτικοί έκαναν διαφορετικές παρατηρήσεις οι οποίες είναι χρήσιμες για την έρευνα. Αναφέρθηκε ότι θα ήθελαν να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα στην ελληνική και όχι στην αγγλική γλώσσα, ότι θα ήθελαν να συμμετέχουν ξανά στο πρόγραμμα για να υλοποιήσουν τις δραστηριότητες στη δια ζώσης διδασκαλία και ότι θα ήθελαν το πρόγραμμα να έχει μεγαλύτερη διάρκεια.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι 8 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 28,6%) θεωρούν το πρόγραμμα καινοτόμο και γεμάτο έμπνευση και κίνητρα για τους μαθητές. Άλλες απαντήσεις των εκπαιδευτικών προσανατολίζονταν σε δεξιότητες που κατέκτησαν οι ίδιοι ή οι μαθητές τους στο τέλος του προγράμματος (π.χ. συνεργασία εκπαιδευτικών, προσωπική ανάπτυξη και εξέλιξη, επιτυχή εφαρμογή των μαθησιακών αρχών του προγράμματος).

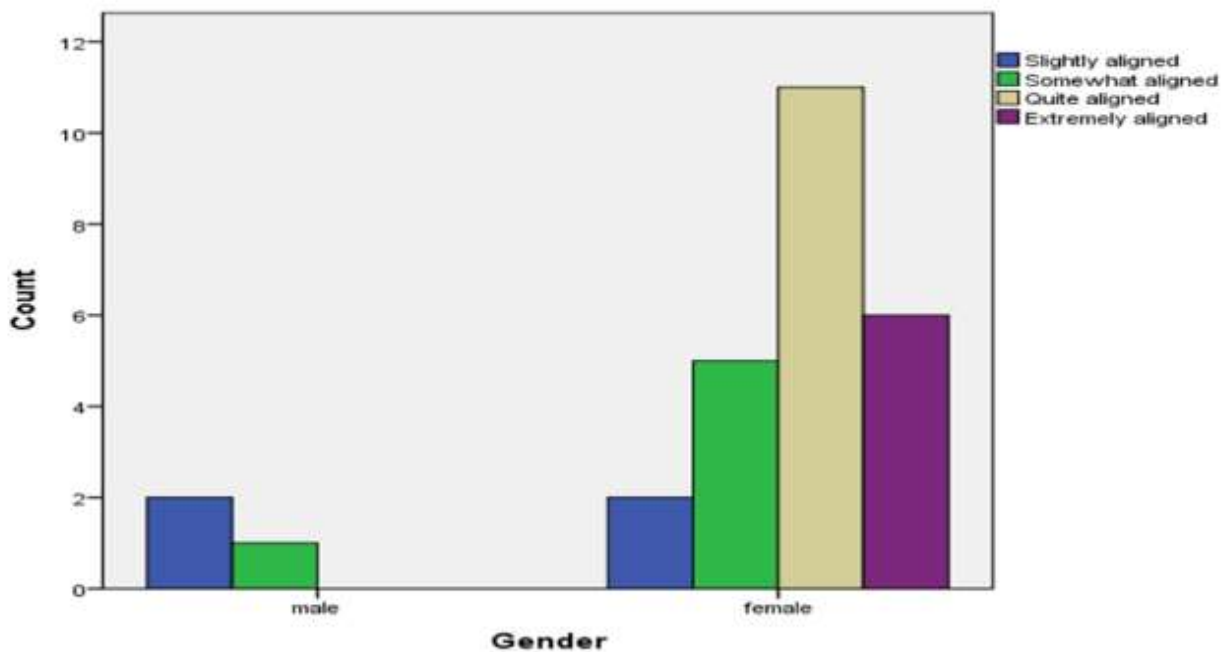
Συσχετίσεις

1) Gender * Q6

Στον πίνακα που ακολουθεί παρατηρούμε ότι όλοι οι άνδρες απάντησαν Slightly aligned (66,7%) ή Somewhat aligned (33,3%)

Όσον αφορά τις γυναίκες το 8,3% θεωρεί ότι το πρόγραμμα είναι Slightly aligned, το 20,8% Somewhat aligned, το 45,8% Quite aligned και το 25,0% Extremely aligned. Παρατηρούμε ότι μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών θεωρεί το πρόγραμμα ευθυγραμμισμένο σε σχέση με τους άνδρες.

Gender * Q6 Crosstabulation							
			Q6				Total
			Slightly aligned	Somewhat aligned	Quite aligned	Extremely aligned	
Gender	male	Count	2	1	0	0	3
		% within Gender	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	100,0%
		% within Q6	50,0%	16,7%	0,0%	0,0%	11,1%
		% of Total	7,4%	3,7%	0,0%	0,0%	11,1%
	female	Count	2	5	11	6	24
		% within Gender	8,3%	20,8%	45,8%	25,0%	100,0%
		% within Q6	50,0%	83,3%	100,0%	100,0%	88,9%
		% of Total	7,4%	18,5%	40,7%	22,2%	88,9%
Total		Count	4	6	11	6	27
		% within Gender	14,8%	22,2%	40,7%	22,2%	100,0%
		% within Q6	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	14,8%	22,2%	40,7%	22,2%	100,0%



Γράφημα 20: Πίνακας συσχέτισης φύλου και ατόμων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα

2) School * Q6

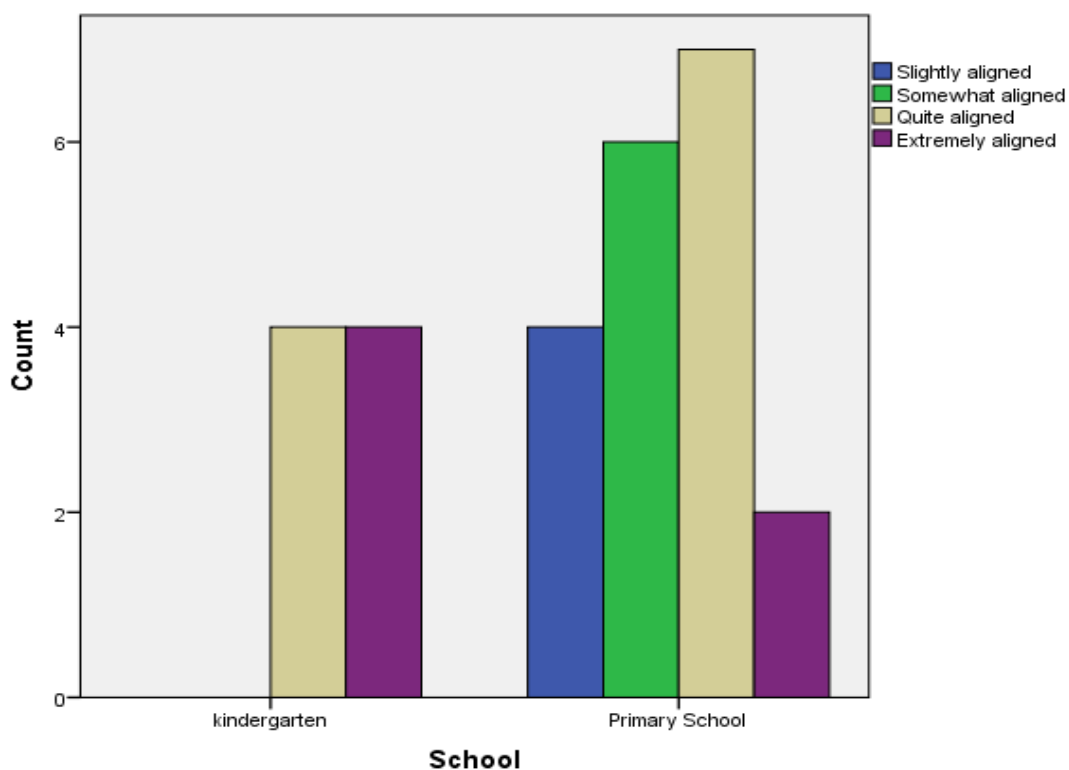
Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών σε σχέση με το φύλο.

Από τον παρακάτω πίνακα διαπιστώνουμε ότι το 50% των νηπιαγωγών θεωρεί το πρόγραμμα Quite aligned και το υπόλοιπο 50% Extremely aligned. Αυτό ενισχύεται από το γεγονός πως το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου εντάσσει την ανάπτυξη πολλών δεξιοτήτων του ΟΟΕΛ στο πρόγραμμά του. Για τους δασκάλους αντίστοιχα τα ποσοστά διαμορφώνονται ως εξής:

το 21,1% Slightly aligned, το 31,6% Somewhat aligned, το 36,8% Quite aligned και το 10,5% Extremely aligned

School * Q6 Crosstabulation							
			Q6				Total
			Slightly aligned	Somewhat aligned	Quite aligned	Extremely aligned	
School	kindergarten	Count	0	0	4	4	8
		% within School	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	100,0%
		% within Q6	0,0%	0,0%	36,4%	66,7%	29,6%
		% of Total	0,0%	0,0%	14,8%	14,8%	29,6%
	Primary School	Count	4	6	7	2	19
		% within School	21,1%	31,6%	36,8%	10,5%	100,0%
		% within Q6	100,0%	100,0%	63,6%	33,3%	70,4%
		% of Total	14,8%	22,2%	25,9%	7,4%	70,4%
Total		Count	4	6	11	6	27
		% within School	14,8%	22,2%	40,7%	22,2%	100,0%
		% within Q6	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	14,8%	22,2%	40,7%	22,2%	100,0%

Στο παρακάτω γράφημα απεικονίζονται οι απαντήσεις που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί σε σχέση με το σχολείο στο οποίο εργάζονται.

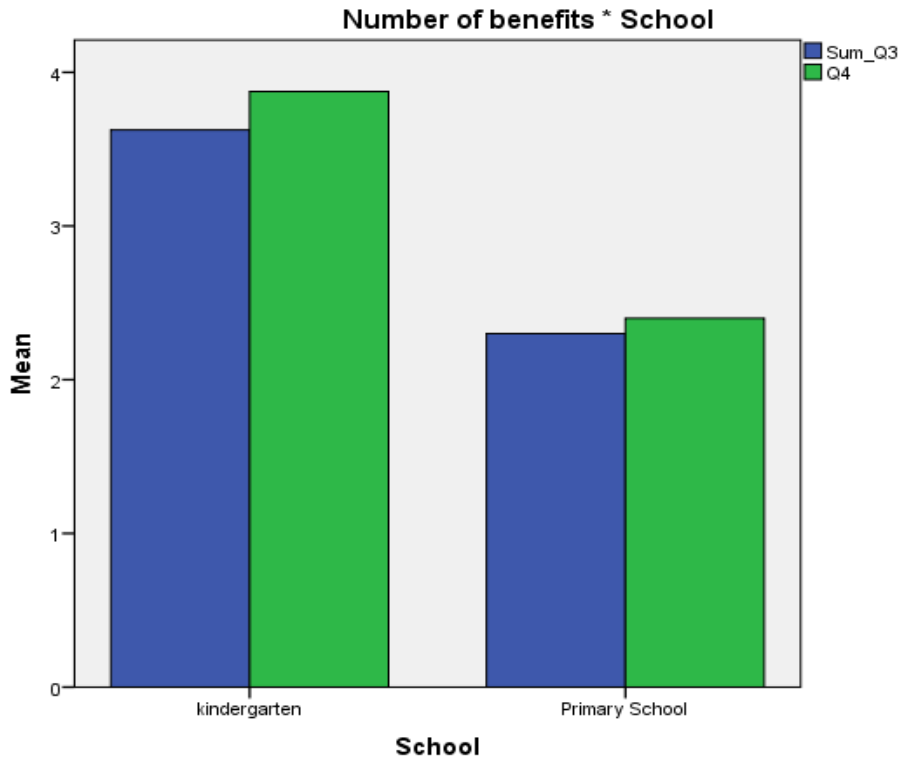


Γράφημα 21: Πίνακας συσχετίσεων εκπαιδευτικών αν'αλογα με τη βαθμίδα εκπαίδευσης

3) Number of benefits *School

Στον παρακάτω πίνακα και το γράφημα απεικονίζεται το κατά μέσο όρο πλήθος τομέων που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι ωφελήθηκαν οι ίδιοι καθώς επίσης και οι μαθητές τους, σε σχέση με το σχολείο που εργάζονται.

Number of benefits (Mean)		
	Kindergarten	Primary School
Q3	3,63	2,3
Q4	3,88	2,4

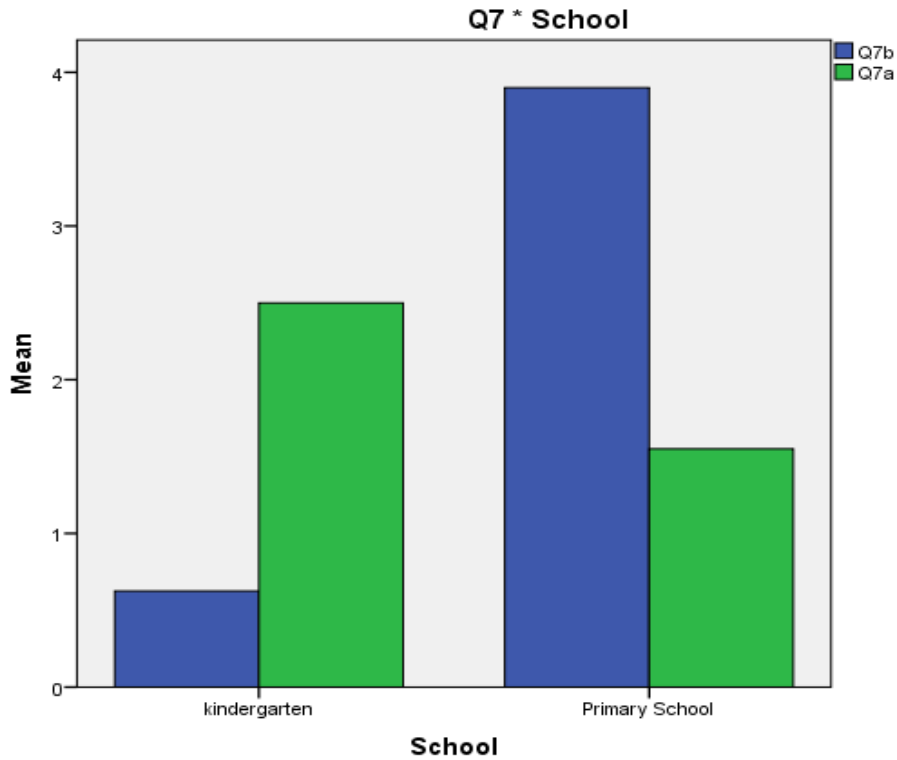


Γράφημα 22: Μέσος όρος πλήθους τομέων που ωφελήθηκαν οι εκπαιδευτικοί

4) Number of elements Q7a, Q7b* School

Στον παρακάτω πίνακα και το γράφημα απεικονίζεται το κατά μέσο όρο πλήθος αντικειμένων, που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι ωφελήθηκαν οι ίδιοι καθώς επίσης και οι μαθητές τους, σε σχέση με το σχολείο που εργάζονται.

Number of elements (Mean)		
	Kindergarten	Primary School
Q7a	2,5	1,55
Q7b	0,63	3,9



Γράφημα 23: Μέσος όρος πλήθους στοιχείων που ωφελήθηκαν οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευόμενοι ανάλογα με τη βαθμίδα εκπαίδευσής τους

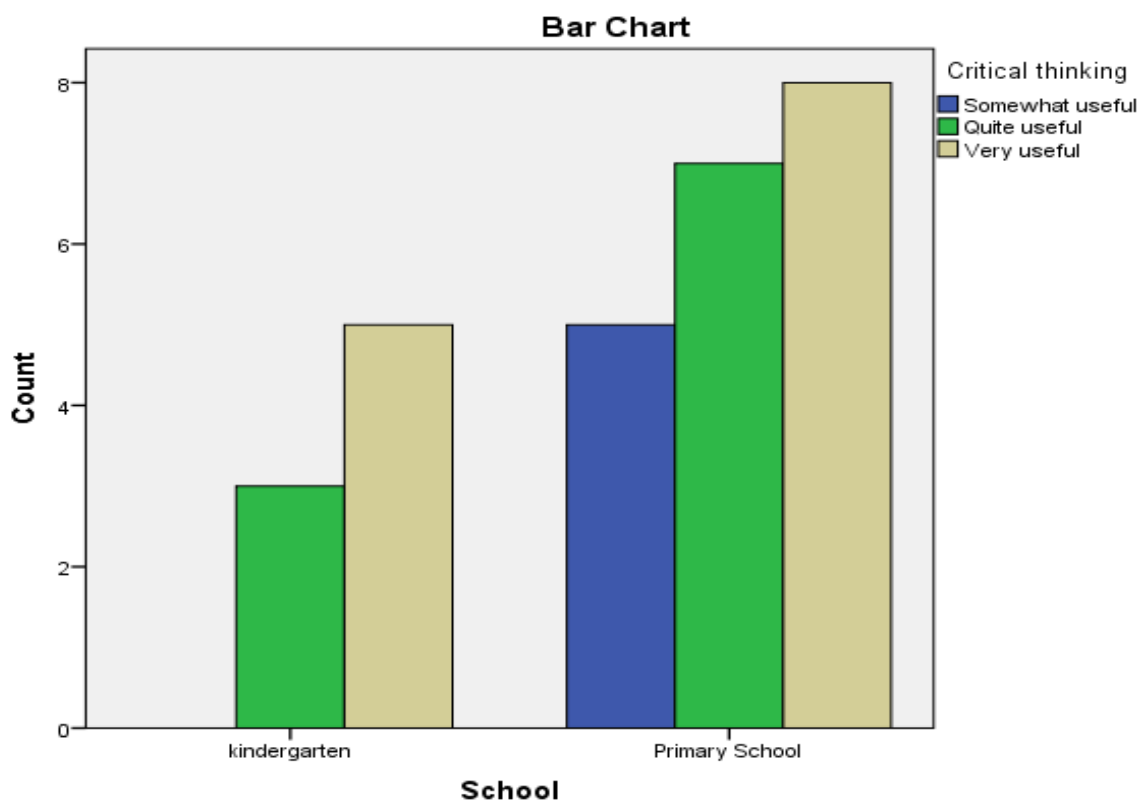
5) Q5*School

Όπως διαπιστώνουμε από τους παρακάτω πίνακες δεν υπάρχει ισχυρή συσχέτιση μεταξύ των απαντήσεων που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί στα ερωτήματα που ετέθησαν στην Q5 σε σχέση με το είδος του σχολείου που εργάζονται.

5.1) Critical thinking *School

Παρατηρούμε ότι οι νηπιαγωγοί (ποσοστό 100%) θεωρούν ότι το πρόγραμμα ήταν Quite useful ή Very useful για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης (critical thinking), ενώ το 75% των δασκάλων θεωρεί το πρόγραμμα Quite useful ή Very useful και ένα 25% αυτών θεωρεί ότι το πρόγραμμα ήταν Somewhat useful για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης.

			Critical thinking			Total
			Somewhat useful	Quite useful	Very useful	
School	kindergarten	Count	0	3	5	8
		% within School	0,0%	37,5%	62,5%	100,0%
		% within Critical thinking	0,0%	30,0%	38,5%	28,6%
		% of Total	0,0%	10,7%	17,9%	28,6%
	Primary School	Count	5	7	8	20
		% within School	25,0%	35,0%	40,0%	100,0%
		% within Critical thinking	100,0%	70,0%	61,5%	71,4%
		% of Total	17,9%	25,0%	28,6%	71,4%
Total		Count	5	10	13	28
		% within School	17,9%	35,7%	46,4%	100,0%
		% within Critical thinking	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	17,9%	35,7%	46,4%	100,0%

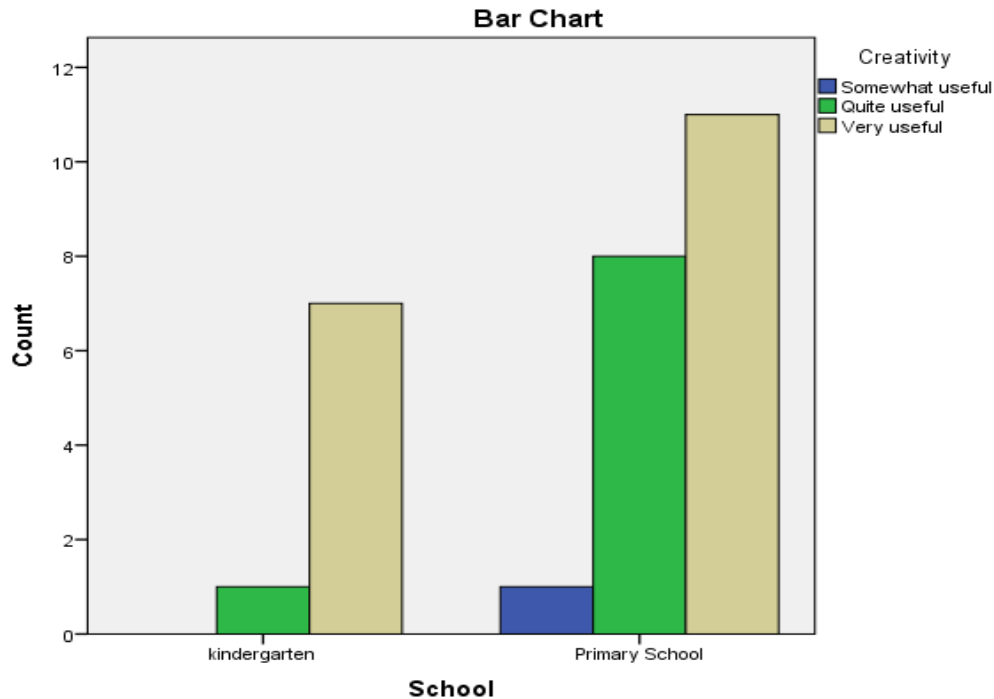


Γράφημα 24: Πίνακας συσχέτισης κριτικής σκέψης και βαθμίδας εκπαίδευσης

5.2 School * Creativity

Παρατηρούμε ότι οι νηπιαγωγοί (ποσοστό 100%) θεωρούν ότι το πρόγραμμα ήταν Quite useful ή Very useful για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας (creativity) και το 95% των δασκάλων θεωρεί το πρόγραμμα Quite useful ή Very useful.

			Creativity			Total
			Somewhat useful	Quite useful	Very useful	
School	kindergarten	Count	0	1	7	8
		% within School	0,0%	12,5%	87,5%	100,0%
		% within Creativity	0,0%	11,1%	38,9%	28,6%
		% of Total	0,0%	3,6%	25,0%	28,6%
	Primary School	Count	1	8	11	20
		% within School	5,0%	40,0%	55,0%	100,0%
		% within Creativity	100,0%	88,9%	61,1%	71,4%
		% of Total	3,6%	28,6%	39,3%	71,4%
Total	Count	1	9	18	28	
	% within School	3,6%	32,1%	64,3%	100,0%	
	% within Creativity	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	3,6%	32,1%	64,3%	100,0%	

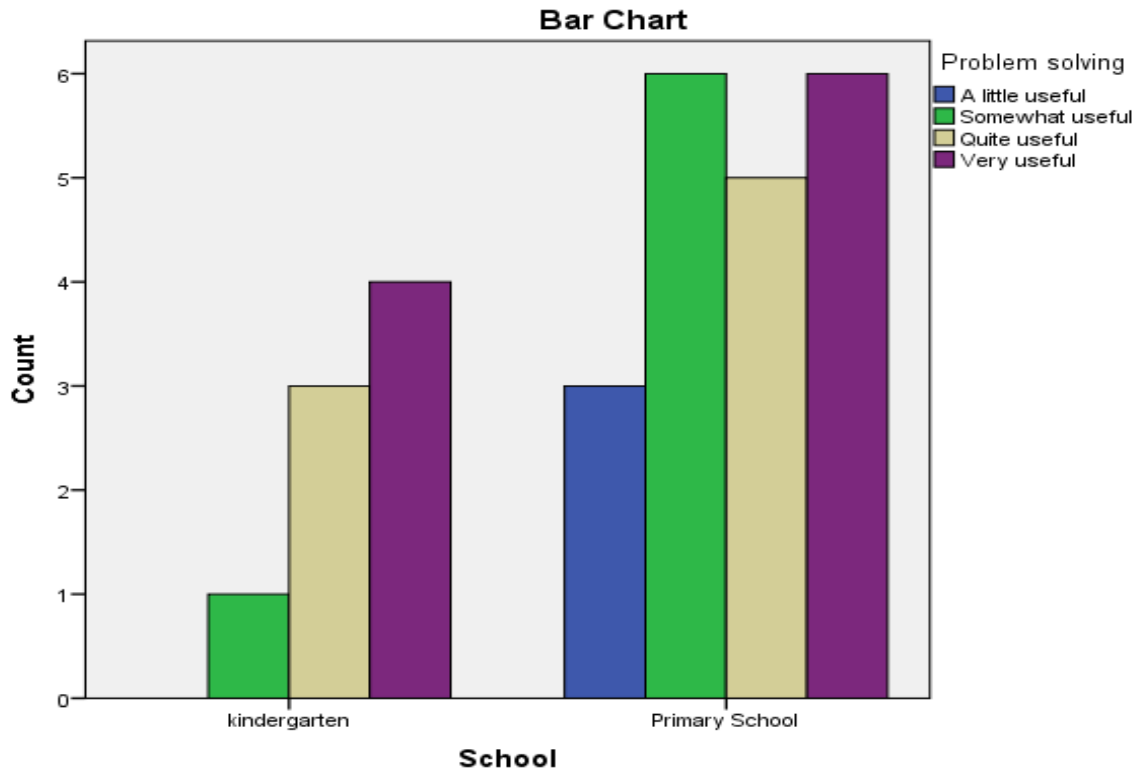


Γράφημα 25: Πίνακας συσχέτισης δημιουργικότητας και βαθμίδας εκπαίδευσης

5.3) School * Problem solving

Παρατηρούμε ότι οι νηπιαγωγοί (ποσοστό 87,5%) θεωρούν ότι το πρόγραμμα ήταν Quite useful ή Very useful για την επίλυση προβλημάτων (Problem solving), ενώ το 55% των δασκάλων θεωρεί το πρόγραμμα Quite useful ή Very useful.

			Problem solving				Total
			A little useful	Somewhat useful	Quite useful	Very useful	
School	kindergarten	Count	0	1	3	4	8
		% within School	0,0%	12,5%	37,5%	50,0%	100,0%
		% within Problem solving	0,0%	14,3%	37,5%	40,0%	28,6%
		% of Total	0,0%	3,6%	10,7%	14,3%	28,6%
	Primary School	Count	3	6	5	6	20
		% within School	15,0%	30,0%	25,0%	30,0%	100,0%
		% within Problem solving	100,0%	85,7%	62,5%	60,0%	71,4%
		% of Total	10,7%	21,4%	17,9%	21,4%	71,4%
Total		Count	3	7	8	10	28
		% within School	10,7%	25,0%	28,6%	35,7%	100,0%
		% within Problem solving	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	10,7%	25,0%	28,6%	35,7%	100,0%

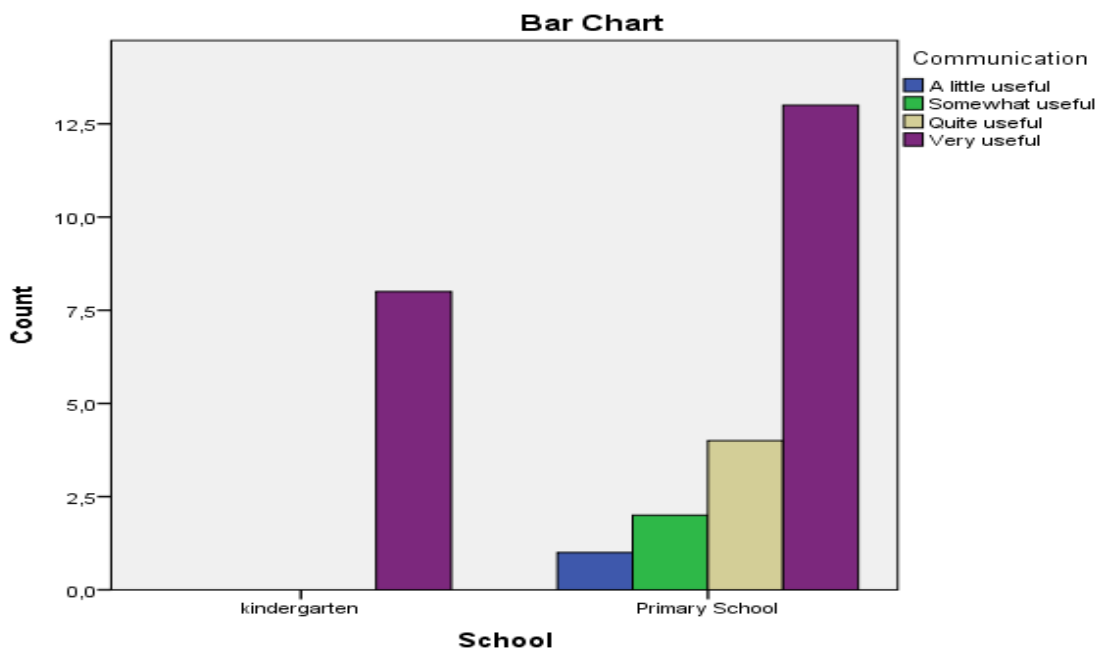


Γράφημα 26: Πίνακας συσχέτισης επίλυσης προβλήματος και βαθμίδας εκπαίδευσης

5.4) School * Communication

Παρατηρούμε ότι οι νηπιαγωγοί (ποσοστό 100%) θεωρούν ότι το πρόγραμμα ήταν *Very useful* για την ανάπτυξη της επικοινωνίας (Communication), ενώ το 65% των δασκάλων θεωρεί το πρόγραμμα *Very useful*.

			Communication				Total
			A little useful	Somewhat useful	Quite useful	Very useful	
School	kindergarten	Count	0	0	0	8	8
		% within School	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		% within Communication	0,0%	0,0%	0,0%	38,1%	28,6%
		% of Total	0,0%	0,0%	0,0%	28,6%	28,6%
	Primary School	Count	1	2	4	13	20
		% within School	5,0%	10,0%	20,0%	65,0%	100,0%
		% within Communication	100,0%	100,0%	100,0%	61,9%	71,4%
		% of Total	3,6%	7,1%	14,3%	46,4%	71,4%
Total		Count	1	2	4	21	28
		% within School	3,6%	7,1%	14,3%	75,0%	100,0%
		% within Communication	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	3,6%	7,1%	14,3%	75,0%	100,0%

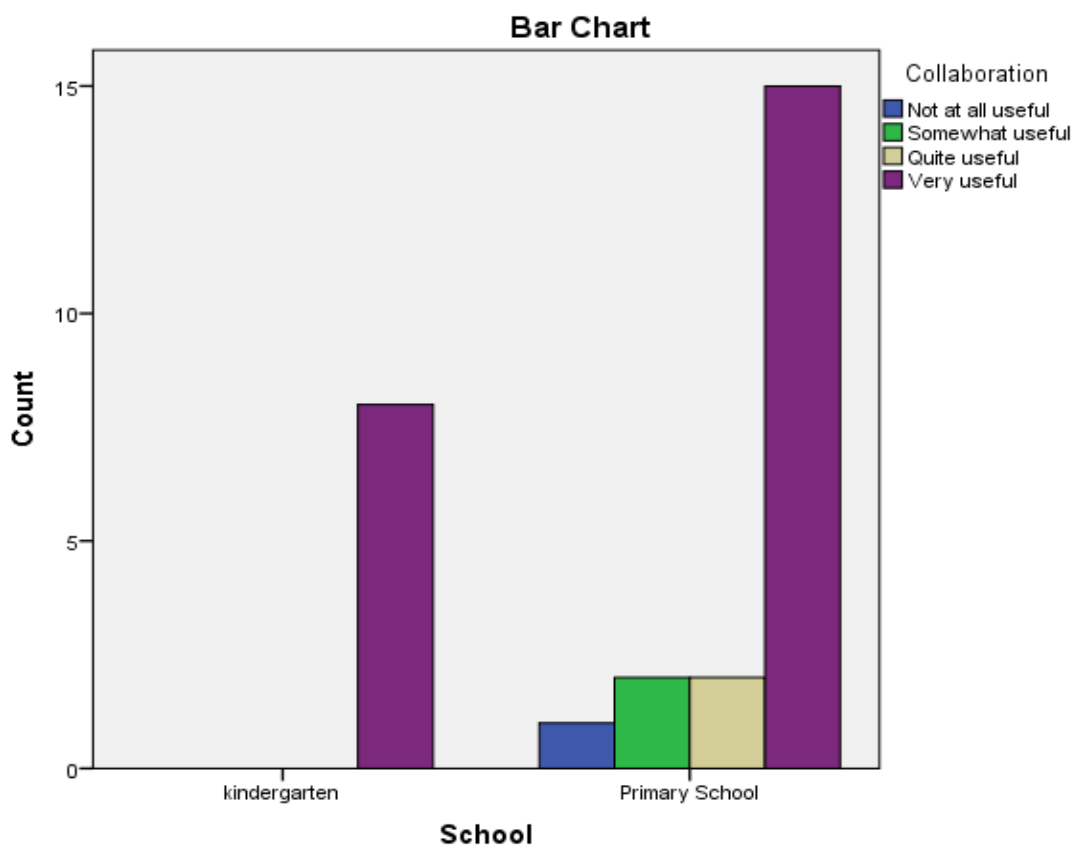


Γράφημα 27: Πίνακας συσχέτισης επικοινωνίας και βαθμίδας εκπαίδευσης

5.5) School * Collaboration

Παρατηρούμε ότι οι νηπιαγωγοί (ποσοστό 100%) θεωρούν ότι το πρόγραμμα ήταν Very useful για την ανάπτυξη της συνεργασίας (Collaboration), ενώ το 75% των δασκάλων θεωρεί το πρόγραμμα Very useful.

			Collaboration				Total
			Not at all useful	Somewhat useful	Quite useful	Very useful	
School	kindergarten	Count	0	0	0	8	8
		% within School	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
		% within Collaboration	0,0%	0,0%	0,0%	34,8%	28,6%
		% of Total	0,0%	0,0%	0,0%	28,6%	28,6%
	Primary School	Count	1	2	2	15	20
		% within School	5,0%	10,0%	10,0%	75,0%	100,0%
		% within Collaboration	100,0%	100,0%	100,0%	65,2%	71,4%
		% of Total	3,6%	7,1%	7,1%	53,6%	71,4%
Total		Count	1	2	2	23	28
		% within School	3,6%	7,1%	7,1%	82,1%	100,0%
		% within Collaboration	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	3,6%	7,1%	7,1%	82,1%	100,0%

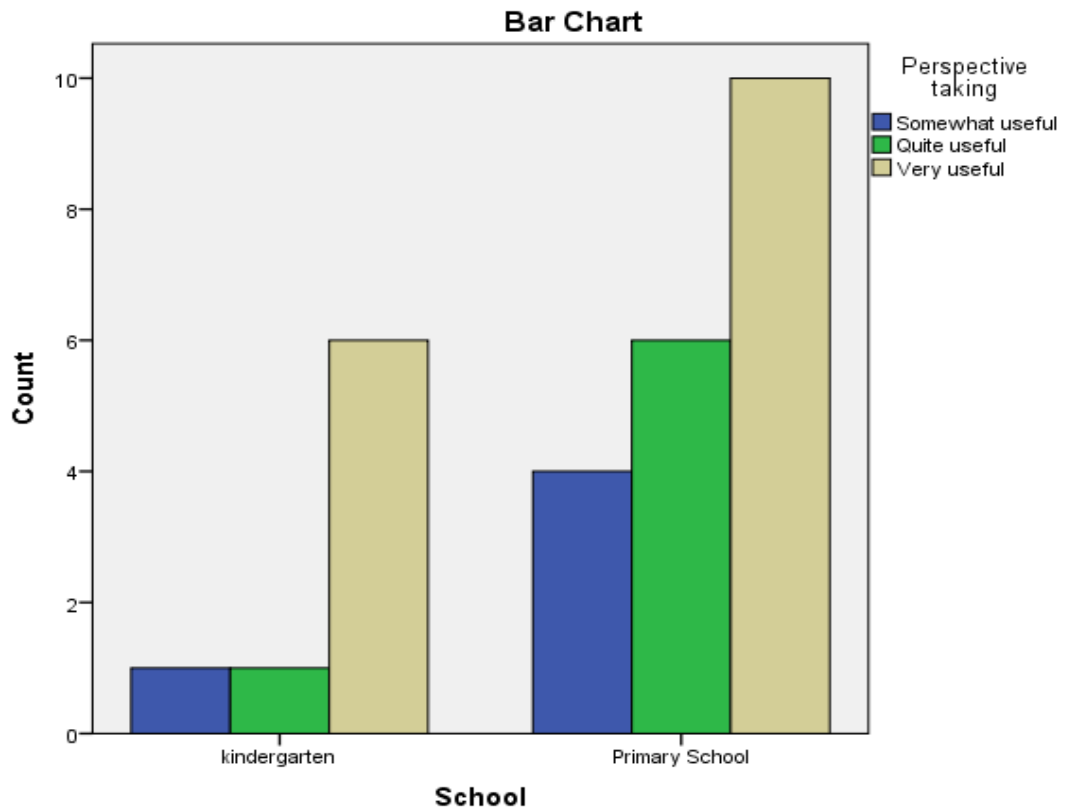


Γράφημα 28: Πίνακας συσχέτισης συνεργασίας και βαθμίδας εκπαίδευσης

5.6) School * Perspective taking

Παρατηρούμε ότι οι νηπιαγωγοί (ποσοστό 75%) θεωρούν ότι το πρόγραμμα ήταν *Very useful* για την ανάπτυξη διαφορετικής αντίληψης του κόσμου (*Perspective taking*), ενώ το 50% των δασκάλων θεωρεί το πρόγραμμα *Very useful*.

			Perspective taking			Total
			Somewhat useful	Quite useful	Very useful	
School	kindergarten	Count	1	1	6	8
		% within School	12,5%	12,5%	75,0%	100,0%
		% within Perspective taking	20,0%	14,3%	37,5%	28,6%
		% of Total	3,6%	3,6%	21,4%	28,6%
	Primary School	Count	4	6	10	20
		% within School	20,0%	30,0%	50,0%	100,0%
		% within Perspective taking	80,0%	85,7%	62,5%	71,4%
		% of Total	14,3%	21,4%	35,7%	71,4%
Total	Count	5	7	16	28	
	% within School	17,9%	25,0%	57,1%	100,0%	
	% within Perspective taking	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	17,9%	25,0%	57,1%	100,0%	

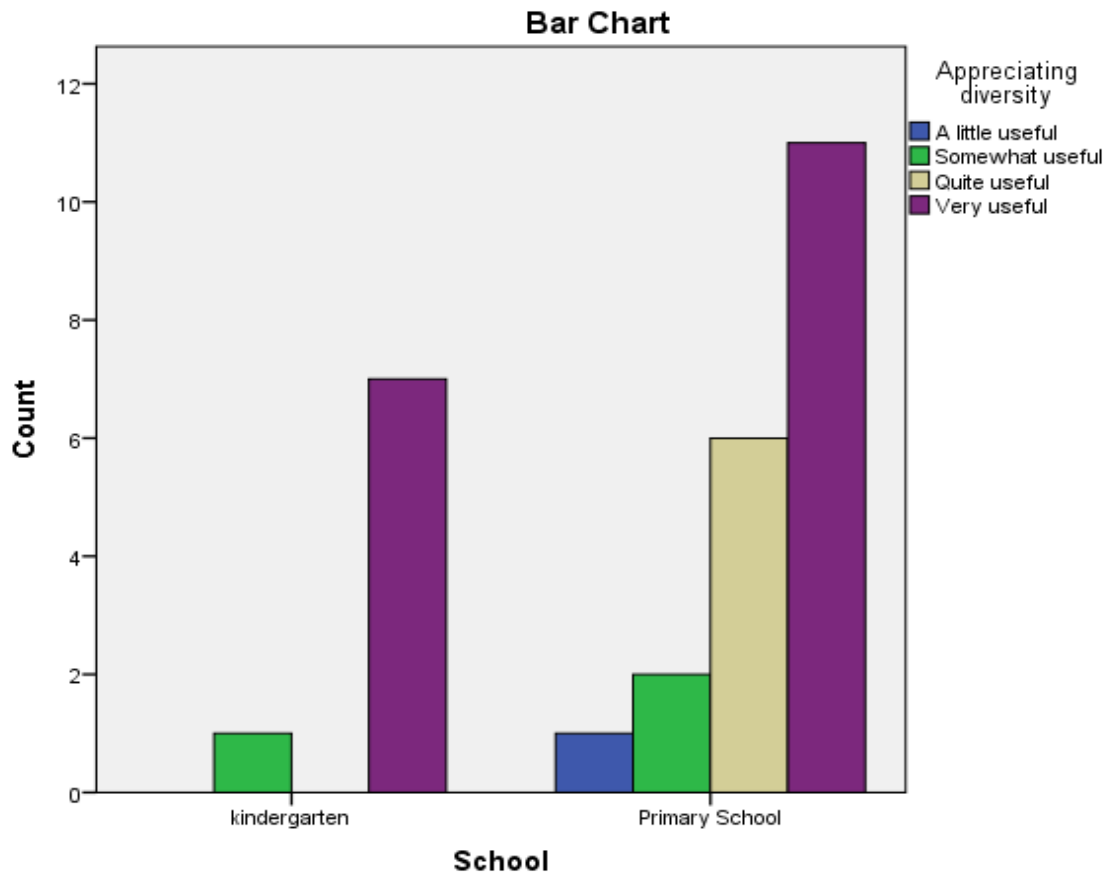


Γράφημα 29: Πίνακας συσχέτισης διαφορετικής οπτικής και βαθμίδας εκπαίδευσης

5.7) School * Appreciating diversity

Παρατηρούμε ότι οι νηπιαγωγοί (ποσοστό 87,5%) θεωρούν ότι το πρόγραμμα ήταν Very useful για την εκτίμηση της διαφορετικότητας (Appreciating diversity), ενώ το 55% των δασκάλων θεωρεί το πρόγραμμα Very useful.

			Appreciating diversity				Total	
			A little useful	Somewhat useful	Quite useful	Very useful		
School	kindergarten	Count	0	1	0	7	8	
		% within School	0,0%	12,5%	0,0%	87,5%	100,0%	
		% within Appreciating diversity	0,0%	33,3%	0,0%	38,9%	28,6%	
		% of Total	0,0%	3,6%	0,0%	25,0%	28,6%	
	Primary School	Count	1	2	6	11	20	
		% within School	5,0%	10,0%	30,0%	55,0%	100,0%	
		% within Appreciating diversity	100,0%	66,7%	100,0%	61,1%	71,4%	
		% of Total	3,6%	7,1%	21,4%	39,3%	71,4%	
	Total		Count	1	3	6	18	28
			% within School	3,6%	10,7%	21,4%	64,3%	100,0%
% within Appreciating diversity			100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
% of Total			3,6%	10,7%	21,4%	64,3%	100,0%	

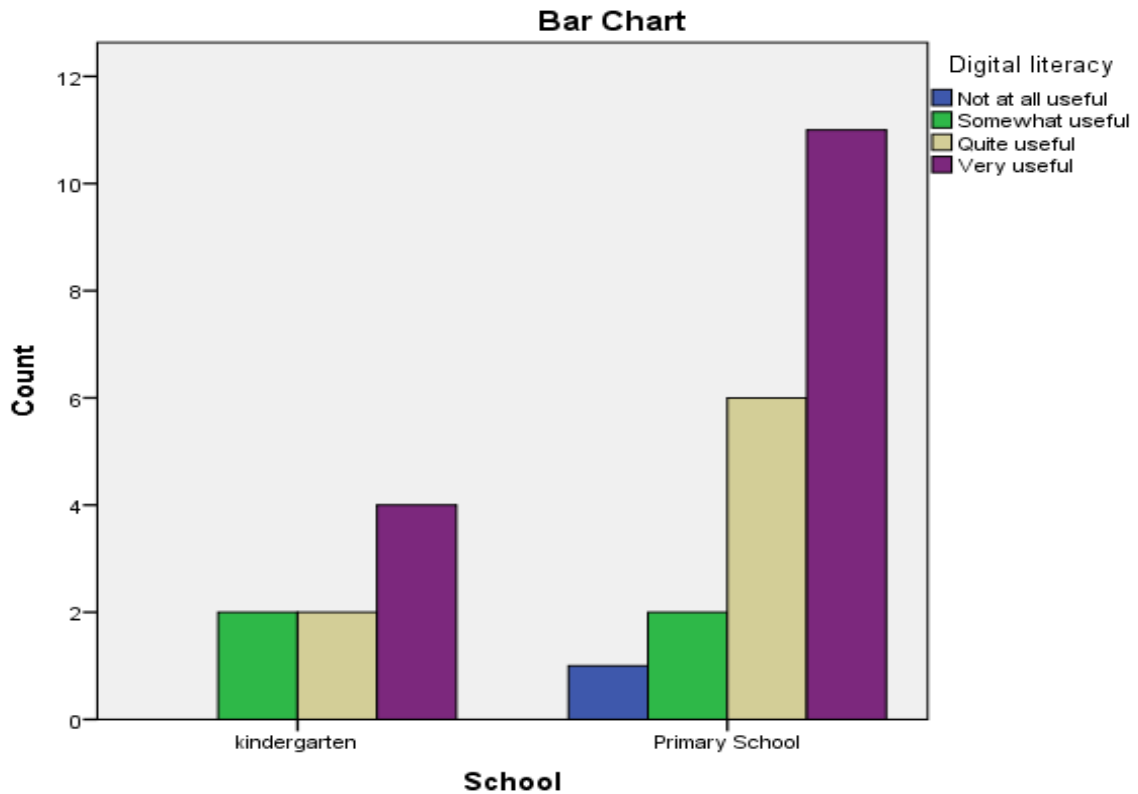


Γράφημα 30: Πίνακας συσχέτισης εκτίμησης της διαφορετικότητας και βαθμίδας εκπαίδευσης

5.8) School * Digital literacy

Παρατηρούμε ότι οι νηπιαγωγοί (ποσοστό 50%) θεωρούν ότι το πρόγραμμα ήταν Very useful για την ανάπτυξη του ψηφιακού γραμματισμού (Digital literacy), ενώ το 55% των δασκάλων θεωρεί το πρόγραμμα Very useful. Ένας μόνο εκπαιδευτικός απάντησε ότι δεν του φάνηκε καθόλου χρήσιμο το πρόγραμμα για την ανάπτυξη του ψηφιακού γραμματισμού. Ο εκπαιδευτικός αυτός το ανέφερε γιατί οι μαθητές του που ήταν μικρής ηλικίας δεν μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν την ηλεκτρονική πλατφόρμα η οποία ήταν στην αγγλική γλώσσα.

			Digital literacy				Total
			Not at all useful	Somewhat useful	Quite useful	Very useful	
School	kindergarten	Count	0	2	2	4	8
		% within School	0,0%	25,0%	25,0%	50,0%	100,0%
		% within Digital literacy	0,0%	50,0%	25,0%	26,7%	28,6%
		% of Total	0,0%	7,1%	7,1%	14,3%	28,6%
	Primary School	Count	1	2	6	11	20
		% within School	5,0%	10,0%	30,0%	55,0%	100,0%
		% within Digital literacy	100,0%	50,0%	75,0%	73,3%	71,4%
		% of Total	3,6%	7,1%	21,4%	39,3%	71,4%
Total	Count	1	4	8	15	28	
	% within School	3,6%	14,3%	28,6%	53,6%	100,0%	
	% within Digital literacy	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	3,6%	14,3%	28,6%	53,6%	100,0%	



Γράφημα 31: Πίνακας συσχέτισης του ψηφιακού γραμματισμού και της βαθμίδας εκπαίδευσης

6) Number of elements* Number of benefits (Q7a, Q7b, Q3, Q4)

Για τη μελέτη της σχέσης μεταξύ πλήθους των τομέων στους οποίους θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι ωφελήθηκαν οι ίδιοι και οι μαθητές τους και του πλήθους των αντικειμένων που θα ήθελαν να ενταχθούν στο πρόγραμμα υπολογίσθηκε ο συντελεστής συσχέτισης Spearman rho.

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται οι συντελεστές συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών Q3, Q4, Q7a, Q7b.

Οι τιμές του συντελεστή Spearman's rho είναι κοντά στο μηδέν άρα δεν βλέπουμε να υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των παραπάνω μεταβλητών εκτός από τις μεταβλητές Q3, Q4, όπου υπάρχει μέτρια θετική συσχέτιση (συντελεστής 0,448).

	Correlations				
Spearman's rho		Q3	Q4	Q7a	Q7b
	Q3	1	0,448	0,154	-0,040
	Q4	0,448	1	0,273	0,258
	Q7a	0,154	0,273	1	0,022
	Q7b	-0,040	0,258	0,022	1

Παρατήρηση: Η εκπαιδευτικός Ε2 ανέφερε 10 λόγους που την ωφέλησε το πρόγραμμα ΟΟΕΛ, ενώ ανέφερε μόνο 2 για τους μαθητές της. Η εκπαιδευτικός Ε3 ανέφερε 10 λόγους για τους μαθητές της και 7 λόγους για εκείνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5. Αποτελέσματα

5.1. Επισκόπηση αποτελεσμάτων

Η παρούσα διπλωματική εργασία αναφέρεται στη δημιουργία ενός οδηγού υλοποίησης του προγράμματος OOEL του Πανεπιστημίου Harvard, ο οποίος είναι συνδεδεμένος με τους σκοπούς και τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος σπουδών της Δ΄ δημοτικού. Πιο συγκεκριμένα, μετά τη διεξαγωγή του προγράμματος OOEL οι εκπαιδευτικοί από διάφορα νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία της Ελλάδας, που πήραν μέρος στην έρευνα, συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο με σκοπό να πραγματοποιηθεί ανίχνευση των αναγκών τους.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που έπρεπε να απαντηθούν για να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα του οδηγού υλοποίησης ήταν τα ακόλουθα:

A). Θα δώσει προστιθέμενη αξία η εφαρμογή του προγράμματος Out of Eden Learn;

α) στο έργο των εκπαιδευτικών;

β) στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα στους μαθητές;

B). Είναι δυνατόν να ενταχθεί το πρόγραμμα Out of Eden Learn στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών;

α) Είναι εναρμονισμένο με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών;

β) Υπάρχουν ενότητες οι οποίες μπορούν να ενταχθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών;

Προκειμένου να απαντηθούν τα παραπάνω ερωτήματα εξετάστηκαν οι απαντήσεις όλων των εκπαιδευτικών που έλαβαν μέρος στη συγκεκριμένη έρευνα. Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους το συγκεκριμένο πρόγραμμα πρόσθεσε αξία στο έργο τους και ανέπτυξε τις δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα στους εκπαιδευόμενους. Είναι, επίσης, εναρμονισμένο με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και περιλαμβάνει ενότητες που μπορούν να ενταχθούν σε αυτό.

Ο σχεδιασμός του οδηγού υλοποίησης δραστηριοτήτων είναι βασισμένος στις μαθησιακές αρχές και στα εργαλεία διαλόγου του

προγράμματος ΟΟΕΛ και βοηθάει τους εκπαιδευτικούς στη διασύνδεσή του με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.

Εφαρμόζεται σε πλήθος σχολικών μαθημάτων (π.χ. Γλώσσα, Μαθηματικά, Ιστορία, Μελέτη Περιβάλλοντος), περιλαμβάνει τη χρήση ρουτίνων σκέψης, εργαλείων διαλόγου και πηγές από τα ταξίδια του διάσημου ανθρωπολόγου. Ευνοεί τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευόμενων και την ανταλλαγή απόψεων και ιδεών, ενώ παράλληλα δίνει μεγάλη έμφαση στη μαθησιακή αρχή της παρατεταμένης και λεπτομερούς παρατήρησης του κόσμου.

5.2. Συζήτηση

Κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας, ελήφθησαν υπόψη ορισμένοι περιορισμοί. Ο σημαντικότερος περιορισμός σχετίζεται με το μέγεθος του δείγματος. Το δείγμα της έρευνας ήταν αρκετά μικρό, καθώς αποτελούνταν από τους 28 εκπαιδευτικούς που έλαβαν μέρος στη διεξαγωγή του προγράμματος και συμμετείχαν μέχρι την ολοκλήρωσή του. Δεδομένου ότι οι στατιστικές μέθοδοι προτείνουν το δείγμα να είναι όσο μεγαλύτερο γίνεται με σκοπό να εξαχθούν πιο ακριβή αποτελέσματα, ενδέχεται να ήταν διαφορετικά τα αποτελέσματα σε μεγαλύτερο δείγμα συμμετεχόντων.

5.3. Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας, με βάση τα αποτελέσματα που προέκυψαν, διαπιστώνουμε ότι το συγκεκριμένο πρόγραμμα ΟΟΕΛ του Πανεπιστημίου Harvard δίνει προστιθέμενη αξία στο έργο των εκπαιδευτικών και βοηθά τους εκπαιδευόμενους να αναπτύξουν δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα.

Οι εκπαιδευτικοί ωφελήθηκαν αρκετά από τη συμμετοχή τους στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, κατάφεραν να συνεργαστούν με εκπαιδευτικούς άλλων σχολείων, να ανταλλάξουν απόψεις, να αλληλεπιδράσουν και να γνωρίσουν καλύτερα τον τόπο τους μέσα από βιοματικές ιστορίες ή συνεντεύξεις με άλλα πρόσωπα. Επίσης, οι μαθητές τόσο της τάξης του νηπιαγωγείου όσο και των υπόλοιπων τάξεων του δημοτικού γνώρισαν τις μαθησιακές αρχές του προγράμματος, τις εφάρμοσαν με επιτυχία και ανέπτυξαν κοινωνικές δεξιότητες.

Όπως αναφέρουν οι εκπαιδευτικοί στις απαντήσεις τους οι μαθητές τους κατάφεραν να επιβραδύνουν τους ρυθμούς της καθημερινότητάς τους, να παρατηρήσουν προσεκτικά τη γειτονιά τους και να εντοπίσουν στοιχεία που συνήθως περνούν απαρατήρητα στους έντονους ρυθμούς ζωής. Κατάφεραν, επίσης, να αποδεχτούν τις διαφορετικές οπτικές άλλων ατόμων, να συνεργαστούν και να μοιραστούν τις ιδέες του τόπου τους.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των δραστηριοτήτων αξιοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου και τις ρουτίνες σκέψης οι εκπαιδευόμενοι κατάφεραν να αναπτύξουν την κριτική και τη δημιουργική τους σκέψη. Όλοι οι εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι το πρόγραμμα ΟΟΕΛ μπορεί να ενταχθεί στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών. Ωστόσο έδωσαν διαφορετικές απαντήσεις αναφορικά με τον βαθμό που ήταν εναρμονισμένο το πρόγραμμα αυτό με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.

Αφού ανιχνεύθηκαν οι ανάγκες των εκπαιδευτικών από τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, δόθηκε ένας οδηγός υλοποίησης του προγράμματος ο οποίος εντάσσει τα εργαλεία διαλόγου του προγράμματος καθώς και τις ρουτίνες σκέψης στα σχολικά μαθήματα. Με αυτόν τον τρόπο συμπεριλήφθηκαν στα σχολικά μαθήματα δραστηριότητες που σχετίζονται με τις μαθησιακές αρχές του προγράμματος ΟΟΕΛ.

5.4. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα και μελέτη

Οι προτάσεις που τίθενται για περισσότερη μελέτη και έρευνα σχετίζονται με τους περιορισμούς που προέκυψαν από τη συγκεκριμένη πειραματική διαδικασία. Συγκεκριμένα, το δείγμα της έρευνας ήταν αρκετά μικρό, καθώς αποτελούνταν μόνο από 28 εκπαιδευτικούς. Συνεπώς, με τον μικρό αριθμό των συμμετεχόντων καθίσταται δύσκολη η δημιουργία γενικεύσεων για τον συνολικό αριθμό των εκπαιδευτικών. Για την εξαγωγή ορθότερων αποτελεσμάτων προτείνεται η υλοποίηση της συγκεκριμένης έρευνας σε μεγαλύτερο αριθμό εκπαιδευτικών.

Επίσης, η εφαρμογή της συγκεκριμένης πειραματικής διαδικασίας διήρκεσε επτά (7) εβδομάδες και υλοποιήθηκε στο μεγαλύτερο μέρος της κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως διδασκαλίας, γεγονός που δεν μας επέτρεψε να πάρουμε πολλές μετρήσεις από μαθητές που δεν είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο και ανήκαν στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Για τον λόγο αυτό, θα μπορούσε η έρευνα να προσγματοποιηθεί στη δια

ζώσης διδασκαλία για να μετρηθούν και τα αποτελέσματα των συγκεκριμένων μαθητών.

Κλείνοντας, ένα τελευταίο κομμάτι που θα μπορούσε να διερευνηθεί περαιτέρω, είναι η αξιοποίηση του οδηγού και από τις υπόλοιπες τάξεις του δημοτικού. Ο συγκεκριμένος παραμετροποιημένος σχεδιασμός υλοποίησης του προγράμματος που αναφέρεται στην Δ' Δημοτικού θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και να δημιουργηθεί και για τις υπόλοιπες τάξεις του δημοτικού. Με αυτόν τον τρόπο θα καλλιεργήσουν οι μαθητές τις μαθησιακές αρχές του προγράμματος οι οποίες θα είναι ενταγμένες στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών τους.

Βιβλιογραφία

Διαδραστικά σχολικά βιβλία:

<http://ebooks.edu.gr/ebooks/v2/class-main.jsp?classcode=K04>

Παναγιώτου, Ν., (2020), Η Συμπεριληπτική κουλτούρα και προϋποθέσεις εφαρμογής της, (<https://www.schooltime.gr/2020/03/14/i-simperiliptiki-koultoura-kai-oi-proipothrseis-efarmogis-tis/>)

Πετροπούλου, Ο., Κασιμάτη, Α., Ρετάλης, Σ. 2015. Έννοια και Περιεχόμενο Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης στον 21ο Αιώνα. [Κεφάλαιο Συγγράμματος]. Στο Πετροπούλου, Ο., Κασιμάτη, Α., Ρετάλης, Σ. 2015. *Σύγχρονες μορφές εκπαιδευτικής αξιολόγησης με αξιοποίηση εκπαιδευτικών τεχνολογιών*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα:Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 1. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/233>

Ψηφιακά διδακτικά σενάρια: <http://aesop.iep.edu.gr/senaria>

Bacon, K., & Matthews, P. (2014). *Inquiry-based learning with young learners: a Peirce-based model employed to critique a unit of inquiry on maps and mapping*. *Irish Educational Studies*, 33(4), 351–365. doi:10.1080/03323315.2014.983303

Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M., & Rumble, M. (2011). *Defining Twenty-First Century Skills*. *Assessment and Teaching of 21st Century Skills*, 17–66. doi:10.1007/978-94-007-2324-5_2

Boix-Mansilla, V., & Jackson, A. (2011), *Educating for global competence: Preparing our youth to engage the world*. New York: Asia Society-Partnership for Global Learning CCSSO Ed-Steps.

Bratitsis, Th., Melliou, K., Salmon, A., 2018. “Out of Eden Learn”: An online community for an inclusive world created by Harvard’s Project Zero research center

Bratitsis, T., Melliou, K., Salmon, T., (2018), “Out of Eden Learn”: An online community for an inclusive world created by Harvard’s Project Zero research center

DOI: <http://dx.doi.org/10.1145/3218585.3218683>

Gilleran, A., Pateraki, I., Scimeca, S. and Morvan, C. 2017. Building a culture of inclusion through eTwinning. Central Support Service for eTwinning. European Schoolnet (EUN Partnership AISBL). ISBN: 9789492414830.

http://files.eun.org/etwinning/2017/etwinning_book_en.pdf [visited 20-Feb-2018].

Lin, V. C.-W. (2019). *Slow Looking: The Art and Practice of Learning Through Observation*. *Journal of Museum Education*, 44(2), 218–222. doi:10.1080/10598650.2019.1576012

National Geographic- Out of Eden Walk

<https://www.nationalgeographic.org/projects/out-of-eden-walk/#section-0>

Palmer P., Tishman S., (2007), Works of Art Are Good Things To Think About, Harvard Graduate School of Education,

<http://www.pz.harvard.edu/sites/default/files/WorksOfArt.pdf>

Palmer P., Tishman S., (2006), Artful Thinking, Stronger thinking and learning through the power of art, Harvard Graduate School of Education,

[Microsoft Word - AT_Final Report.doc \(pzartfulthinking.org\)](http://pzartfulthinking.org)

Pappas, C., (2014) Instructional Design Models and Theories: Inquiry-based Learning Model, <https://elearningindustry.com/inquiry-based-learning-model>

Project Zero-Who we are

<http://www.pz.harvard.edu/who-we-are/about>

Project Zero-The power of stories

<http://pz.harvard.edu/resources/the-power-of-stories>

Project Zero-Dialogue Toolkit

<https://learn.outofedenwalk.com/dialogue-toolkit>

Project Zero-Artful Thinking

<http://www.pz.harvard.edu/projects/artful-thinking>

Project Zero-Thinking Routines

<http://www.pz.harvard.edu/thinking-routines>

Salmon, A., Gangotena, M.V., Melliou, K. 2017. Becoming Globally Competent Citizens: A Learning Journey of Two Classrooms in an Interconnected World. Springer Early Childhood Education, 41(5), 1-12. DOI: 10.1007/s10643-017-0860-z.

Susan L. Barahal, Thinking About Thinking: Preservice Teachers Strengthen Their Thinking Artfully, Phi Delta Kappan, Vol. 90, No. 04, December 2008, pp. 298-302.

UNESCO, 2017. A guide for ensuring inclusion and equity in education: <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002482/248254e.pdf>

Voogt, J., & Roblin, N., P., 21st CENTURY SKILLS. DISCUSSION PAPER, University of Twente, 2010 <http://www.billielee.co.nz/wp-content/uploads/2015/04/White-Paper-21st-CS-Reading-week-2.pdf>

Παράρτημα-Ερωτηματολόγιο

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Thank you for taking part in the Out of Eden Learn (OOEL) pilot experience. It is very important that we learn from you. Thank you for taking the time to answer the following questions.

What is your name?

Which school do you work at?

What is something you gained from the OOEL pilot experience?

What is something your students gained from the OOEL pilot experience?

To what extent could OOEL be useful for promoting the following competences among your students?

	Not at all useful	A little useful	Somewhat useful	Quite useful	Very useful
Critical thinking	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Creativity	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Problem solving	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Communication	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

	Not at all useful	A little useful	Somewhat useful	Quite useful	Very useful
Collaboration	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Perspective taking	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Appreciating diversity	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Digital literacy	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

To what extent are the OOEL pilot footsteps aligned to the national curriculum content of the grade level you teach?

- Not at all aligned
- Slightly aligned
- Somewhat aligned
- Quite aligned
- Extremely aligned

What elements of the OOEL pilot experience (e.g., OOEL tools, principles, or resources) would you like to see included in the national curriculum? Please specify which content area (e.g. Greek language, Mathematics).

Please describe how you adapted OOEL when you had to suddenly change to remote learning. What worked well? What was challenging?

Is there anything else you would like to share?

Thank you for completing this survey. Please click on the arrow below to submit your responses.

Παράρτημα-Οδηγός διασύνδεσης σπουδών με το αναλυτικό πρόγραμμα

1^ο

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΧΑΡΤΩΝ (CREATING NEIGHBORHOOD MAPS)

ΣΤΟΧΟΙ:

Οι εκπαιδευτικοί να:

- συγκρίνουν σημεία αναφοράς στον χάρτη του Paul Salopek με εικόνες της γειτονιάς τους,
- συνδέσουν προσωπικές τους ιστορίες με κομβικά σημεία του ταξιδιού του Paul Salopek,
- αντιληφθούν τον χάρτη ως ένα μέσο έκφρασης συναισθημάτων και αποβολής στερεοτυπικών αντιλήψεων,
- κατανοήσουν τους λόγους και τα αίτια των μεταναστευτικών ρευμάτων,
- αναζητήσουν τρόπους σύνδεσης της δραστηριότητας με τη διδακτική τους πρακτική.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

Γνωριμία με τους χάρτες και τον τόπο μας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: Μελέτη Περιβάλλοντος: Ενότητες 5, 6 και 7.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ: 5 ΩΡΕΣ

ΔΟΜΗ ΤΑΞΗΣ: Ατομικά - Ολομέλεια

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΥ: Ρουτίνα σκέψης «Βλέπω-Σκέφτομαι-Αναρωτιέμαι»

ΕΜΠΝΕΥΣΟΥ (GET INSPIRED): Ξεκινήστε μιλώντας για το ταξίδι των 21.000 μιλίων του Paul Salopek που απεικονίζεται στον παρακάτω χάρτη.



Εικόνα 27: Η διαδρομή του Paul Salopek
(<https://www.nationalgeographic.org/projects/out-of-eden-walk/#section-0>)

Ενδεικτικά μπορείτε να:

- μελετήσετε τους χάρτες που είναι αναρτημένοι στην ιστοσελίδα του national geographic.

(<https://www.nationalgeographic.org/projects/out-of-eden-walk/the-journey/maps/>)

- προβείτε σε brainstorming questions, όπως είναι οι ακόλουθες:

- Πώς φαίνεται το σπίτι μου από ψηλά;
- Είναι ο χάρτης μια φωτογραφία της Γης;
- Πού βρίσκομαι εγώ μέσα στον χάρτη;
- Είναι δυνατόν να δω ολόκληρη τη γη;
- Μπορώ να φτιάξω έναν δικό μου χάρτη;
- Γιατί φτιάχνουμε χάρτες;
- Γιατί χρειάζομαι έναν χάρτη οδηγό;
- Προς τα πού είναι ο Βορράς;
- Είναι το ίδιο ο χάρτης και η δορυφορική εικόνα;

ΚΑΝΕ ΜΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (DO AN ACTIVITY):

Δημιουργήστε έναν χάρτη της γειτονιάς σας βλέποντάς την όμως από ψηλά. Τι αλλάζει; Γιατί;

Στη συνέχεια, βοηθήστε τον Paul Salopek που θέλει να ταξιδέψει στην Ελλάδα και να σας γνωρίσει από κοντά. Χρησιμοποιήστε τον χάρτη που δημιουργήσατε και κατευθύνετε τον για να βρει το σπίτι σας.

Στις απαντήσεις σας να συμπεριλάβετε:

- τα μέρη της γειτονιάς σας που έχουν ιδιαίτερη σημασία και αξίζει να τα επισκεφθεί,

-τα μεταφορικά μέσα που θα χρησιμοποιήσετε για να υλοποιήσετε το ταξίδι, καθώς και

-προβλήματα που μπορεί να συναντήσετε κατά τη διάρκεια του ταξιδιού (π.χ. προβλήματα ρύπανσης του περιβάλλοντος, ηχορύπανσης, έλλειψη συχνών δρομολογίων στα ΜΜΜ, αυξημένη κυκλοφορία οχημάτων, κ.ά.) και τρόπους αντιμετώπισής τους.

Αν σας ζητούσε ο Paul Salopek να φανταστείτε πώς θα ήταν οι χάρτες στο μέλλον, τι θα σκεφτόσασταν; Τι διαφορετικό θα είχαν από τους

σημερινούς; Ποια θα μπορούσε να είναι η εξέλιξη των σύγχρονων χαρτών (gps) με ζωντανή πλοήγηση;

**ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕ ΜΕ ΤΟΥΣ «ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΟΥΣ» ΣΟΥ
(INTERACT WITH YOUR WALKING PARTNERS):**

Αφιερώστε χρόνο για να μελετήσετε τους χάρτες των συναδέλφων που ανήκουν στην ομάδα σας. Σχολιάστε τις αναρτήσεις τους χρησιμοποιώντας το εργαλείο της «ερώτησης» (?). Διατυπώστε τις ερωτήσεις σας χρησιμοποιώντας ως «εκκίνηση» κάποια από τις παρακάτω φράσεις:

◇ Πες μου περισσότερα σχετικά με.....

◇ Αναρωτιέμαι αν.....

◇ Βοήθησε με να καταλάβω τι εννοείς όταν λες ότι.....

Αξιοποιήστε το εργαλείο της «επέκτασης» για να σκεφτείτε από κοινού τρόπους σύνδεσης της δραστηριότητας με τη διδακτική σας πράξη.

2^ο

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΧΑΡΤΩΝ (CREATING NEIGHBORHOOD MAPS)

ΣΤΟΧΟΙ:

Οι μαθητές να:

- κατανοήσουν οι μαθητές την έννοια των χαρτών και τη σημασία τους στη ζωή των ανθρώπων,
- καλλιεργήσουν την επικοινωνιακή δεξιότητα του χαρτογραφικού γραμματισμού,
- εντοπίζουν τα κύρια στοιχεία ενός χάρτη και να αντιλαμβάνονται τη σημασία τους,
- ορίζουν τη σχετική θέση ενός τόπου στον χάρτη,
- υπολογίζουν αποστάσεις με τη βοήθεια της κλίμακας ενός χάρτη,
- προσανατολίζονται με τη βοήθεια της πυξίδας και ενός χάρτη,
- μελετήσουν το έργο διαφορετικών μαθητών και να εξετάσουν τις οπτικές τους, όπως αποτυπώνονται στους χάρτες,
- περιγράψουν με λεπτομέρειες μια διαδρομή με κάποιο μεταφορικό μέσο,

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

Γνωριμία με τους χάρτες και τον τόπο μας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: Μελέτη Περιβάλλοντος: Ενότητες 5, 6 και 7.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ: 5 ΩΡΕΣ

ΔΟΜΗ ΤΑΞΗΣ: Ατομικά - Ολομέλεια

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΥ: Ρουτίνα σκέψης «Βλέπω-Σκέφτομαι-Αναρωτιέμαι»

ΕΜΠΝΕΥΣΟΥ (GET INSPIRED): Ξεκινήστε μιλώντας για το ταξίδι των 21.000 μιλίων του Paul Salopek που απεικονίζεται στον παρακάτω χάρτη.



Εικόνα 28: Η διαδρομή του Paul Salopek,
(<https://www.nationalgeographic.org/projects/out-of-eden-walk/#section-0>)

Ενδεικτικά μπορείτε να:

- μελετήσετε τους χάρτες που είναι αναρτημένοι στην ιστοσελίδα του national geographic.

(<https://www.nationalgeographic.org/projects/out-of-eden-walk/the-journey/maps/>)

- προβείτε σε brainstorming questions, όπως είναι οι ακόλουθες:

- Πώς φαίνεται το σπίτι μου από ψηλά;
- Είναι ο χάρτης μια φωτογραφία της Γης;
- Πού βρίσκομαι εγώ μέσα στον χάρτη;
- Είναι δυνατόν να δω ολόκληρη τη γη;
- Μπορώ να φτιάξω έναν δικό μου χάρτη;
- Γιατί φτιάχνουμε χάρτες;
- Γιατί χρειάζομαι έναν χάρτη οδηγό;
- Προς τα πού είναι ο Βορράς;
- Είναι το ίδιο ο χάρτης και η δορυφορική εικόνα;

ΚΑΝΕ ΜΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (DO AN ACTIVITY):

Δημιουργήστε έναν χάρτη της γειτονιάς σας βλέποντάς την όμως από ψηλά. Τι αλλάζει; Γιατί;

Στη συνέχεια, βοηθήστε τον Paul Salopek που θέλει να ταξιδέψει στην Ελλάδα και να σας γνωρίσει από κοντά. Χρησιμοποιήστε τον χάρτη που δημιουργήσατε και κατευθύνετε τον για να βρει το σπίτι σας.

Στις απαντήσεις σας να συμπεριλάβετε:

- τα μέρη της γειτονιάς σας που έχουν ιδιαίτερη σημασία και αξίζει να τα επισκεφθεί,

-τα μεταφορικά μέσα που θα χρησιμοποιήσετε για να υλοποιήσετε το ταξίδι, καθώς και

-προβλήματα που μπορεί να συναντήσετε κατά τη διάρκεια του ταξιδιού (π.χ. προβλήματα ρύπανσης του περιβάλλοντος, ηχορύπανσης, έλλειψη συχνών δρομολογίων στα ΜΜΜ, αυξημένη κυκλοφορία οχημάτων, κ.ά.) και τρόπους αντιμετώπισής τους.

Αν σας ζητούσε ο Paul Salopek να φανταστείτε πώς θα ήταν οι χάρτες στο μέλλον, τι θα σκεφτόσασταν; Τι διαφορετικό θα είχαν από τους σημερινούς; Ποια θα μπορούσε να είναι η εξέλιξη των σύγχρονων χαρτών (gps) με ζωντανή πλοήγηση;

ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕ ΜΕ ΤΟΥΣ «ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΟΥΣ» ΣΟΥ (INTERACT WITH YOUR WALKING PARTNERS):

Αφιερώστε χρόνο για να μελετήσετε τους χάρτες των συμμαθητών που ανήκουν στην ομάδα σας. Σχολιάστε τις αναρτήσεις τους χρησιμοποιώντας το εργαλείο της «ερώτησης» (?). Διατυπώσετε τις ερωτήσεις σας χρησιμοποιώντας ως «εκκίνηση» κάποια από τις παρακάτω φράσεις:

- ◇ Πες μου περισσότερα σχετικά με.....
- ◇ Αναρωτιέμαι αν.....
- ◇ Βοήθησε με να καταλάβω τι εννοείς όταν λες ότι.....

Αξιοποιήστε το εργαλείο της «επέκτασης» για να σκεφτείτε από κοινού τρόπους σύνδεσης της δραστηριότητας με τη διδακτική σας πράξη.

ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΣΤΟΧΟΙ:

Οι μαθητές να:

- διαβάζουν έναν τουριστικό χάρτη,
- γράφουν ένα ταξιδιωτικό ημερολόγιο,
- μπορούν να εκφράζουν τα συναισθήματά τους μέσα από τους χάρτες.
- παράγουν προφορικά ή γραπτά ιστορίες, χρησιμοποιώντας κατάλληλες φράσεις που δομούν λεκτικά την περιγραφή, με τη βοήθεια ερωτήσεων.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

Κατανόηση Περιγραφικών Κειμένων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: Γλώσσα (Ενότητα 2)- Το ταξίδι του νερού- Παραδοσιακά επαγγέλματα (Ο Νερουλάς)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ: 4-6 ΩΡΕΣ

ΔΟΜΗ ΤΑΞΗΣ: Ατομικά - Ολομέλεια

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΥ: Ρουτίνα σκέψης «Βλέπω-Σκέφτομαι-Αναρωτιέμαι»

ΕΜΠΝΕΥΣΟΥ (GET INSPIRED):

Ξεκινήστε παρατηρώντας τις φωτογραφίες από το ταξίδι του Paul Salopek.

Στη συνέχεια, ζητήστε από τους μαθητές να παρατηρήσουν προσεκτικά τις φωτογραφίες και να τις συγκρίνουν με την καθημερινότητά τους.

Επίσης, ζητήστε τους να σας περιγράψουν τα συναισθήματα που τους γεννούν οι φωτογραφίες. Καταγράψτε τις διαπιστώσεις τους χρησιμοποιώντας εργαλεία διαλόγου ώστε να αναζητήσετε συνδέσεις ή να οδηγηθείτε σε επεκτάσεις.

Συζητήστε την παρακάτω φωτογραφία με τα συναισθήματα μαζί με τα παιδιά και ανατρέξτε πάλι στις φωτογραφίες. Μπορούν τα παιδιά να εντοπίσουν περισσότερα συναισθήματα στις φωτογραφίες;

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

- Πολλές φορές, όταν μιλάμε ή γράφουμε, χρειάζεται να περιγράψουμε τα συναισθήματά μας.

Μερικά ρήματα που χρησιμοποιούμε για να εκφράσουμε τα συναισθήματά μας είναι:
εκφράζω, εκδηλώνω, νιώθω, αισθάνομαι, κατέχομαι, τρέφω, δοκιμάζω, με πιάνει, κρύβω, υποφέρω, γεννώ, εμπνέω, προξενώ, προκαλώ...

Μερικά επίθετα που χρησιμοποιούμε για να δηλώσουμε ένα συναίσθημα είναι:
τρυφερό, ευγενικό, ωραίο, κακό, ειλικρινές, ευχάριστο, δυσάρεστο, ενοχλητικό, αποκρουστικό, ζωνρό, βαθύ, έντονο, δυνατό, υποφερτό, αφόρητο, αβάσταχτο, συνεχές, επίμονο, παροδικό, ξαφνικό, αιφνίδιο, διαπεραστικό, φτωχό, εγωιστικό, κωμικό, τραγικό...



Εικόνα 29: Συναισθήματα,
(<https://gr.pinterest.com/pin/521643569315197449/>)

ΚΑΝΕ ΜΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (DO AN ACTIVITY):

Οι μαθητές καλούνται να συμπληρώσουν ένα ταξιδιωτικό ημερολόγιο με πληροφορίες από τη γειτονιά τους. Μπορούν να συμπεριλάβουν πληροφορίες όπως: ημερομηνία, τόπος, ώρα, πώς μπορεί να επισκεφθεί

κάποιος τη γειτονιά, εικόνες που τους εντυπωσίασαν, ήχοι και μυρωδιές που τους έμειναν στο μυαλό. Ο δάσκαλος ζητάει από τους μαθητές να δημιουργήσουν μία ζωγραφιά από τη γειτονιά τους για να ολοκληρώσουν τη δραστηριότητα και τους υποβάλλει βοηθητικές ερωτήσεις:

Τι χρώματα θα επιλέγατε και γιατί;

Τι παρατηρήσατε;

Ποιες συνδέσεις κάνατε;

Στη συνέχεια, ο δάσκαλος ζητάει από τους μαθητές να δημιουργήσουν τον δικό τους χάρτη συναισθημάτων και να γράψουν δύο διαφορετικές ιστορίες με κάποια από τα παρακάτω συναισθήματα.

(θυμός, φόβος, αηδία, χαρά, λύπη, αιφνιδιασμός, άγχος, έρωτας, κατάθλιψη, περιφρόνηση, περηφάνια, ντροπή και φθόνος)

ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕ ΜΕ ΤΟΥΣ «ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΟΥΣ» ΣΟΥ (INTERACT WITH YOUR WALKING PARTNERS):

Αφιερώστε χρόνο να παρατηρήσετε τους χάρτες των άλλων μαθητών και να διαβάσετε τις αφηγήσεις τους. Σχολιάστε αξιοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου:

◇ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΤΕ: Τι σας φαίνεται ενδιαφέρον /πρωτότυπο/ διαφορετικό;

◇ΕΚΤΙΜΗΣΤΕ: Τι αναγνωρίζετε ως σημαντικό/αξιόλογο;

◇ΡΩΤΗΣΤΕ: Ζητήστε διευκρινίσεις για δυσνόητα σημεία χρησιμοποιώντας ως «σημείο εκκίνησης» (question starter) κάποια από τις παρακάτω φράσεις:

- Πες μου περισσότερα σχετικά με.....
- Αναρωτιέμαι αν.....
- Βοήθησε με να καταλάβω τι εννοείς όταν λες ότι.....

◇ ΟΝΟΜΑΣΤΕ: Επισημάνετε τους παράγοντες που διαμορφώνουν την οπτική σας και επηρεάζουν τις απόψεις σας. Μην ξεχάσετε να αφήσετε αναπάντητες ερωτήσεις που σας έχουν θέσει.

Ο δάσκαλος υποβοηθά τη λεκτική δομή των απαντήσεων των μαθητών του υποβάλλοντας ερωτήσεις: Σε αντιδιαστολή με το κείμενο που

διαβάσαμε στην τάξη «Ο Νερουλός» ποια άλλα επαγγέλματα δεν υπάρχουν πια; Θα μπορούσαν μελλοντικά οι μηχανές να αντικαταστήσουν τους ανθρώπους; Τι αναρωτιέσαι και θα ήθελες να διερευνήσεις περισσότερο αναφορικά με τη γειτονιά σου;

ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΣΤΟΧΟΙ:

Οι μαθητές να:

- αναζητήσουν συνδέσεις μεταξύ σημαντικών προσώπων της ιστορίας και του Paul Salopek,
- μπορούν να επιχειρηματολογήσουν σχετικά με θέματα μεταναστευτικών ρευμάτων,
- εντοπίζουν πληροφοριακά στοιχεία σε ιδιαίτερους τύπους κειμένων, όπως είναι η «Χάρτα» του Ρήγα Φεραίου.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

Σύνδεση ιστορικών γεγονότων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: Ιστορία: Κεφάλαια 2 και 5 (Οι Έλληνες δημιουργούν αποικίες, Οι πρώτες αποικίες)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ: 3-4 ΩΡΕΣ

ΔΟΜΗ ΤΑΞΗΣ: Ομάδες

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΥ: Ρουτίνα σκέψης «Βλέπω-Σκέφτομαι-Αναρωτιέμαι»

EMΠNEYΣΟΥY (GET INSPIRED):

Ξεκινήστε με την παρακολούθηση του συγκεκριμένου βίντεο για τη γνωριμία με τον Μ. Αλέξανδρο:

(https://www.youtube.com/watch?v=ufjuPidO76E&ab_channel=TolioStyle)

Και στη συνέχεια συζητήστε για τη «Χάρτα» του Ρήγα Φεραίου σύμφωνα με το παρακάτω άρθρο:

(https://www.topo.auth.gr/greek/ORG_DOMI/EMERITUS/TOMOS_ARABELOS/The_apple%20pdf/2-03%20Livieratos.pdf)

ΚΑΝΕ ΜΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (DO AN ACTIVITY):

Μπορείτε να καλέσετε τους μαθητές να υλοποιήσουν ομαδικό έργο με βάση τις ακόλουθες επιλογές:

1. Η πανελλήνια εκστρατεία που ξεκίνησε ο Αλέξανδρος το 335 π.Χ., κάλυψε σχεδόν όλο τον γνωστό τότε κόσμο, από τη Μικρά Ασία, την Αίγυπτο, την Περσία και τη Βακτρία μέχρι τα όρια της Ινδίας. Στα μόλις οκτώμισι χρόνια των πολεμικών επιχειρήσεων, διανύθηκαν πάνω από 18.000 χλμ., καλύπτοντας ένα γεωγραφικό παράθυρο εύρους 4.900 χλμ. κατά γεωγραφικό μήκος και 1.900 χλμ. κατά γεωγραφικό πλάτος. Η διεύρυνση της γεωγραφικής γνώσης, με τις συστηματικές καταγραφές από το σώμα των τοπογράφων βηματιστών και των επιστημόνων γεωγράφων του Αλέξανδρου, επηρέασε τις εξελίξεις της γεωγραφικής επιστήμης για πολλά χρόνια. Ποια είναι η σύνδεση του ταξιδιού του Μεγάλου Αλεξάνδρου με αυτού του Paul Salopek; Για ποιους λόγους έγινε το κάθε ταξίδι; Βρείτε ομοιότητες και διαφορές. Μπορούμε να πούμε ότι ο Paul Salopek είναι ο Μ. Αλέξανδρος της εποχής μας; Τι αλλάζει; Δημιουργήστε έναν συγκριτικό χάρτη με τις διαδρομές των δύο προσώπων.

2. Η Χάρτα της Ελλάδος, ο μεγάλος χάρτης του Ρήγα Βελεστινλή, διαστάσεων σχεδόν 2×2 μ., είναι ένα από τα πιο σημαντικά έργα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού και σημείο αναφοράς όχι μόνο για την ιστορία της ελληνικής χαρτογραφίας, αλλά και για τη διαμόρφωση των ιδεών και ονείρων που ενέπνευσαν την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Η Χάρτα με τους συμβολισμούς και τα κρυμμένα μηνύματά της μας οδηγεί να κατανοήσουμε το όνειρο του Ρήγα για την Επανάσταση και την Ελευθερία και το όραμά του για μία ελεύθερη ευνομούμενη Πολιτεία

ισονομίας και δικαιοσύνης. Δημιούργησε τον δικό σου χάρτη χρησιμοποιώντας συμβολισμούς και κρυμμένα μηνύματα και βοήθησε τους συμμαθητές σου να βρουν τα στοιχεία και να φτάσουν στο κλειδί του θησαυρού.

**ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕ ΜΕ ΤΟΥΣ «ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΟΥΣ» ΣΟΥ
(INTERACT WITH YOUR WALKING PARTNERS):**

Αφιερώστε χρόνο να παρατηρήσετε τους χάρτες των άλλων μαθητών και να διαβάσετε τις αφηγήσεις τους. Σχολιάστε αξιοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου:

◊ **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΤΕ:** Τι σας φαίνεται ενδιαφέρον/πρωτότυπο/διαφορετικό;

◊ **ΕΚΤΙΜΗΣΤΕ:** Τι αναγνωρίζετε ως σημαντικό/αξιόλογο;

◊ **ΡΩΤΗΣΤΕ:** Ζητήστε διευκρινήσεις για δυσνόητα σημεία χρησιμοποιώντας ως «σημείο εκκίνησης» (question starter) κάποια από τις παρακάτω φράσεις:

- Πες μου περισσότερα σχετικά με.....
- Αναρωτιέμαι αν.....
- Βοήθησε με να καταλάβω τι εννοείς όταν λες ότι.....

◊ **ΟΝΟΜΑΣΤΕ:** Επισημάνετε τους παράγοντες που διαμορφώνουν την οπτική σας και επηρεάζουν τις απόψεις σας. Μην ξεχάσετε να αφήσετε αναπάντητες ερωτήσεις που σας έχουν θέσει.

3⁰

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ ΣΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ (TAKING NEIGHBORHOOD WALKS)

ΣΤΟΧΟΙ:

Οι εκπαιδευτικοί να:

- επικοινωνήσουν με περίοικους, ώστε να αντιληφθούν προβλήματα της γειτονιάς τους,
- επικοινωνήσουν με επαγγελματίες της γειτονιάς τους και να κατανοήσουν τον ρόλο τους,
- συνειδητοποιήσουν την ανάγκη της συνεργασίας και της επικοινωνίας όλων των περίοικων και των επαγγελματιών,
- συνεργαστούν μεταξύ τους για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δραστηριοτήτων
- αφιερώσουν χρόνο στην προσεκτική παρατήρηση και τον επαναπροσδιορισμό του άμεσου τοπικού τους περιβάλλοντος,
- συνδέσουν τα οφέλη της προσεκτικής παρατήρησης με τις δεξιότητες του νου και τη μάθηση.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

Προστασία του περιβάλλοντος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: Γλώσσα Ενότητα 4 (Εμένα με νοιάζει)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ: 4 ΩΡΕΣ

ΔΟΜΗ ΤΑΞΗΣ: Ατομικά - Ολομέλεια

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΥ: Ρουτίνα σκέψης «Βλέπω-Αναρωτιέμαι-Συνδέω»

ΕΜΠΝΕΥΣΟΥ (GET INSPIRED):

Επιλέξτε με τους μαθητές σας ποια από τα παρακάτω υπάρχουν στη γειτονιά σας και συζητήστε για τη χρησιμότητά τους.

(Παιδικός Σταθμός, Κρεοπωλείο, Βενζινάδικο, ΚΑΠΗ, Κομμωτήριο, Βιβλιοπωλείο, Κέντρο Υγείας, Κάδοι ανακύκλωσης, Κάδοι κομποστοποίησης)

Παρακολουθήστε το παρακάτω βίντεο και αναλογιστείτε ποια προβλήματα μόλυνσης παρατηρείτε στη δική σας γειτονιά.

(https://www.youtube.com/watch?v=p9UF8vJSJig&ab_channel=PollPeri)

ΚΑΝΕ ΜΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (DO AN ACTIVITY):

Πραγματοποιήστε έναν περίπατο στη γειτονιά σας παρατηρώντας προσεκτικά μικρές λεπτομέρειες που δεν είναι εύκολο να τις παρατηρήσει κάποιος που κοιτάζει φευγαλέα. Συγκεκριμένα, αναφερθείτε:

- στα μαγαζιά που συναντήσατε
- σε αυτά που σας άρεσαν στη γειτονιά σας
- σε αυτά που δεν σας άρεσαν

Μπορείτε να αλλάξετε ό, τι δεν σας άρεσε στη γειτονιά σας; Με ποιον τρόπο;

Στη συνέχεια, προτείνετε στους μαθητές σας να σημειώσουν τα προβλήματα ρύπανσης που συνάντησαν (π.χ. τα πεταμένα σκουπίδια, τα παρκαρισμένα αυτοκίνητα, τις παρατημένες οικοσκευές κ.ά.) και να δημιουργήσουν σε μία παρουσίαση (Power Point) το περιβαλλοντικό πρόβλημα της γειτονιάς τους προτείνοντας λύσεις για την αντιμετώπισή του. Στο τέλος, οι μαθητές παίζουν το παιχνίδι της ανακύκλωσης από την ιστοσελίδα, [Photodentro: Συλλέγω και ανακυκλώνω τα απορρίμματα](#) και παρακολουθούν το βίντεο από την ιστοσελίδα της Εταιρείας Προστασίας Φύσης για τη Φύση Χωρίς Σκουπίδια: <https://www.youtube.com/watch?v=1Suw2V4r1jg>

ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕ ΜΕ ΤΟΥΣ «ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΟΥΣ» ΣΟΥ (INTERACT WITH YOUR WALKING PARTNERS):

Σχολιάστε τις αναρτήσεις των συναδέλφων σας χρησιμοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου:

◇ **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΤΕ:** Τι σας φαίνεται ενδιαφέρον/πρωτότυπο/διαφορετικό;

◇ **ΕΚΤΙΜΗΣΤΕ:** Τι αναγνωρίζετε ως σημαντικό/αξιόλογο;

◇ **ΔΙΑΤΥΠΩΣΤΕ ΑΠΟΨΗ:** Με ποιον τρόπο και για ποιο λόγο μπορούν να αλλάξουν οι απόψεις μας για ένα ζήτημα/τόπο.

◇ **ΕΠΕΚΤΕΙΝΕΤΕ:** Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να συνδέσετε τη φιλοσοφία της προσεκτικής παρατήρησης με τη διδακτική σας πράξη;

4^o

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ ΣΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ (TAKING NEIGHBORHOOD WALKS)

ΣΤΟΧΟΙ:

Οι μαθητές να:

- γνωρίσουν την έννοια της γειτονιάς και τα χαρακτηριστικά στοιχεία της,
- συνειδητοποιήσουν την ανάγκη της συνεργασίας και της επικοινωνίας όλων των περίοικων και των επαγγελματιών,
- συνεργαστούν μεταξύ τους για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δραστηριοτήτων,
- αναγνωρίζουν προβλήματα ρύπανσης και μόλυνσης του περιβάλλοντος,
- αφιερώσουν χρόνο στην προσεκτική παρατήρηση και τον επαναπροσδιορισμό του άμεσου τοπικού τους περιβάλλοντος.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

Προστασία του περιβάλλοντος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: Γλώσσα Ενότητα 4 (Εμένα με νοιάζει)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ: 4 ΩΡΕΣ

ΔΟΜΗ ΤΑΞΗΣ: Ατομικά - Ολομέλεια

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΥ: Ρουτίνα σκέψης «Βλέπω-Αναρωτιέμαι-Συνδέω»

EMΠΙΝΕΥΣΟΥ (GET INSPIRED):

Επιλέξτε με τους μαθητές σας ποια από τα παρακάτω υπάρχουν στη γειτονιά σας και συζητήστε για τη χρησιμότητά τους.

(Παιδικός Σταθμός, Κρεοπωλείο, Βενζινάδικο, ΚΑΠΗ, Κομμωτήριο, Βιβλιοπωλείο, Κέντρο Υγείας, Κάδοι ανακύκλωσης, Κάδοι κομποστοποίησης)

Παρακολουθήστε το παρακάτω βίντεο και αναλογιστείτε ποια προβλήματα μόλυνσης παρατηρείτε στη δική σας γειτονιά.

(https://www.youtube.com/watch?v=p9UF8vJSJig&ab_channel=PollPeri)

ΚΑΝΕ ΜΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (DO AN ACTIVITY):

Πραγματοποιήστε έναν περίπατο στη γειτονιά σας παρατηρώντας προσεκτικά μικρές λεπτομέρειες που δεν είναι εύκολο να τις παρατηρήσει κάποιος που κοιτάζει φευγαλέα. Συγκεκριμένα, αναφερθείτε:

- στα μαγαζιά που συναντήσατε
- σε αυτά που σας άρεσαν στη γειτονιά σας
- σε αυτά που δεν σας άρεσαν

Μπορείτε να αλλάξετε ό, τι δεν σας άρεσε στη γειτονιά σας; Με ποιον τρόπο;

Στη συνέχεια, προτείνετε στους μαθητές σας να σημειώσουν τα προβλήματα ρύπανσης που συνάντησαν (π.χ. τα πεταμένα σκουπίδια, τα παρκαρισμένα αυτοκίνητα, τις παρατημένες οικοσκευές κ.ά.) και να δημιουργήσουν σε μία παρουσίαση (Power Point) το περιβαλλοντικό πρόβλημα της γειτονιάς τους προτείνοντας λύσεις για την αντιμετώπισή του. Στο τέλος, οι μαθητές παίζουν το παιχνίδι της ανακύκλωσης από την ιστοσελίδα, [Photodentro: Συλλέγω και ανακυκλώνω τα απορρίμματα](#) και παρακολουθούν το βίντεο από την ιστοσελίδα της Εταιρείας Προστασίας Φύσης για τη Φύση Χωρίς Σκουπίδια: <https://www.youtube.com/watch?v=1Suw2V4r1jg>

ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕ ΜΕ ΤΟΥΣ «ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΟΥΣ» ΣΟΥ (INTERACT WITH YOUR WALKING PARTNERS):

Σχολιάστε τις αναρτήσεις των συναδέλφων σας χρησιμοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου:

- ◇ **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΤΕ:** Τι σας φαίνεται ενδιαφέρον/πρωτότυπο/διαφορετικό;
- ◇ **ΕΚΤΙΜΗΣΤΕ:** Τι αναγνωρίζετε ως σημαντικό/αξιόλογο;
- ◇ **ΔΙΑΤΥΠΩΣΤΕ ΑΠΟΨΗ:** Με ποιον τρόπο και για ποιο λόγο μπορούν να αλλάξουν οι απόψεις μας για ένα ζήτημα/τόπο.
- ◇ **ΕΠΕΚΤΕΙΝΕΤΕ:** Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να συνδέσετε τη φιλοσοφία της προσεκτικής παρατήρησης με τη διδακτική σας πράξη;

ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΣΤΟΧΟΙ:

Οι μαθητές να:

- εμπεδώσουν τις γνώσεις τους για τις τέσσερις πράξεις και τις ιδιότητές τους,
- επεκτείνουν τις γνώσεις τους για τις μονάδες μέτρησης μήκους,
- αποκωδικοποιούν πληροφορίες που δίνονται μέσω πίνακα, εικονογράμματος, σημειογράμματος και ιστογράμματος,
- γνωρίσουν τον τρόπο συλλογής δεδομένων με ερωτηματολόγιο και να καταγράψουν τις πληροφορίες που προκύπτουν,
- αντιληφθούν τη χρησιμότητα της οργάνωσης των πληροφοριών για την καλύτερη επεξεργασία τους,
- επιλέγουν από όλα τα στοιχεία που τους δίνονται τα σημαντικά και να οδηγούνται σε συμπεράσματα.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

Αριθμητικές πράξεις-Εκφράζω το μήκος και Οργάνωση πληροφοριών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: Μαθηματικά (Ενότητες 2,3,8-13 και Ενότητες 6-7)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ: 2 ΩΡΕΣ

ΔΟΜΗ ΤΑΞΗΣ: Ατομικά - Ολομέλεια

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΥ: Ρουτίνα σκέψης «Βλέπω-Αναρωτιέμαι-Συνδέω»

ΕΜΠΝΕΥΣΟΥ (GET INSPIRED):

Δίνεται στους μαθητές ο χάρτης με τα σημεία ορόσημα από το ταξίδι του Paul Salopek. Στη συνέχεια ζητείται από τους μαθητές να κάνουν υποθέσεις για τις αποστάσεις μεταξύ των ορόσημων. Μπορούν τα παιδιά να εκτιμήσουν στο περίπου την πραγματική απόσταση ή θα υπάρξει μεγαλύτερη απόκλιση;

ΚΑΝΕ ΜΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (DO AN ACTIVITY):

Εμπνευσμένοι από το αξιοθαύμαστο ταξίδι του Paul Salopek δύο δημοσιογράφοι αποφασίζουν να το αναπαραστήσουν χρησιμοποιώντας βέβαια αυτοκίνητο ως μεταφορικό μέσο. Στην αρχή της διαδρομής ο χιλιομετρητής δείχνει 85.012 χλμ. Σταματούν στο πρώτο ορόσημο (milestone) για να δουν το αξιοθέατρο, που είναι 1 χλμ. μακριά από την αρχική τους θέση. Πόσα χλμ. δείχνει τώρα ο χιλιομετρητής; Σε 2 χλμ. σταματούν για βενζίνη. Τι δείχνει ο χιλιομετρητής; Μετά από 7 χλμ. κάνουν στάση σε μία τοπική αγορά για να φάνε. Πόσα χλμ. δείχνει ο χιλιομετρητής; Επίλεξε τη σωστή απάντηση.

Ο δάσκαλος ζητάει να δημιουργηθεί ένα ερωτηματολόγιο που θα συμπληρωθεί από τους μαθητές, ώστε να επιλεγεί η πιο αξιοθαύμαστη τοποθεσία από την οποία πέρασε ο Paul Salopek. Οι μαθητές αφού μοιράσουν τα ερωτηματολόγια καλούνται να καταγράψουν τα συμπεράσματα με τη μορφή εικονογράμματος, σημειογράμματος και ιστογράμματος.

ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕ ΜΕ ΤΟΥΣ «ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΟΥΣ» ΣΟΥ (INTERACT WITH YOUR WALKING PARTNERS):

Σχολιάστε τις αναρτήσεις των «συνοδοιπόρων» σας χρησιμοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου:

◇ **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΤΕ:** Τι σας φαίνεται ενδιαφέρον/πρωτότυπο/διαφορετικό;

◇ **ΕΚΤΙΜΗΣΤΕ:** Τι αναγνωρίζετε ως σημαντικό/αξιόλογο;

◇ **ΔΙΑΤΥΠΩΣΤΕ ΑΠΟΨΗ:** Με ποιον τρόπο και για ποιο λόγο μπορούν να αλλάξουν οι απόψεις μας για ένα ζήτημα/τόπο. Μην ξεχάσετε να αφήσετε αναπάντητες ερωτήσεις που σας έχουν θέσει.

ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΣΤΟΧΟΙ:

Οι μαθητές να:

- γνωρίζουν τα αρχαία μνημεία και τον αξιόλογο πολιτισμό τους,
- διερευνήσουν την Αρχαία Αγορά της Αθήνας ως οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό και θρησκευτικό χώρο,
- αντιδιαστείλουν τη γειτονιά τους με τη γειτονιά της Αρχαίας Αθήνας και να οδηγηθούν σε συμπεράσματα σχετικά με τις αλλαγές που έχουν υπάρξει αυτά τα χρόνια.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

Σύγκριση πολιτισμών άλλοτε και τώρα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: Ιστορία: Κεφάλαια 5-9

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ: 2 ΩΡΕΣ

ΔΟΜΗ ΤΑΞΗΣ: Ατομικά - Ολομέλεια

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΥ: Ρουτίνα σκέψης «Τότε νόμισα-Τώρα ξέρω»

ΕΜΠΝΕΥΣΟΥ (GET INSPIRED):

Δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να παρακολουθήσουν μέσα από την εικονική περιήγηση από το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού την αρχαία αγορά και να βιώσουν αυτήν την πραγματική εμπειρία παρατηρώντας προσεκτικά τις συνήθειες των αρχαίων Αθηναίων.

ΚΑΝΕ ΜΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (DO AN ACTIVITY):

Περιηγηθείτε στην Αρχαία Αγορά της Αθήνας στην κλασική εποχή για να καταγράψετε και να παρουσιάσετε κτίσματα και χώρους (στοές και μνημεία) που έχουν σχέση με τις δημόσιες λειτουργίες της πόλης σε μία ταινία εικονικής περιήγησης στην Αρχαία Αγορά των Αθηνών. Ακόμα αναζητήστε στο Google Earth τις γραφικές απεικονίσεις της Αρχαίας Αγοράς στην Αθήνα του Περικλή (500 – 400 π.Χ.). Ας υποθέσουμε πως βρίσκεστε στην αγορά της Αθήνας κατά την κλασική εποχή. Α). Μελετήστε την παρακάτω πηγή και στη συνέχεια γράψτε ένα κείμενο στο οποίο θα περιγράφετε με δικά σας λόγια την ατμόσφαιρα, το όλο κλίμα. Τι ομοιότητες και διαφορές παρατηρείτε με τη δική σας γειτονιά;

«Παντού (στους δρόμους γύρω από την Αγορά) διασταυρώνονται όλοι όσοι έχουν κάτι να πουλήσουν: δούλοι με υφάσματα που μόλις έφτιαξαν, τεχνίτες του Κεραμεικού, χωρικοί που έχουν ξεκινήσει από το χωριό πριν από την αυγή, Μεγαρίτες που σπρώχνουν τα γουρούνια τους, ψαράδες της Κωπαΐδας. Στις ώρες που ορίζει ο κανονισμός ανοίγουν οι αγορές των λαχανικών, των φρούτων, των τυριών, των ψαριών, των κρεάτων, των αλλαντικών, των πουλερικών, του κυνηγιού, του κρασιού, των ξύλων, των αγγείων, τα παλιατζίδικα και τα μαγαζιά που πουλάνε σιδηρικά. Κάθε έμπορος έχει τη θέση του, γιατί πληρώνει γι' αυτήν. Οι πελάτες περνούν και ρωτούν. Παραγγελιοδόχοι και αχθοφόροι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Φωνές, όρκοι, βρισιές, φιλονικίες. Οι αγορανόμοι δεν ξέρουν ποιον να πρωτακούσουν.»

G. Glotz, *La travail dans la Grece antique*, s. 345. 346

ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΑΓΟΡΑ

B). Με τα παραπάνω εφόδια αλλά και όσα έχετε δει έως τώρα για την Αρχαία Αγορά ετοιμάστε μια ενδιαφέρουσα παρουσίαση με οποιαδήποτε ψηφιακή εφαρμογή προτιμάτε (λογισμικό παρουσίασης, αφίσα, λεύκωμα ιστού, κολάζ φωτογραφιών κ.ά.) που θα παρουσιάζει τους χώρους αυτούς στους συνομηλίκους σας αλλά και στο ευρύτερο κοινό.

ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕ ΜΕ ΤΟΥΣ «ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΟΥΣ» ΣΟΥ (INTERACT WITH YOUR WALKING PARTNERS):

Σχολιάστε τις αναρτήσεις των «συνοδοιπόρων» σας χρησιμοποιώντας τα εργαλεία διαλόγου:

◇ **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΤΕ:** Τι σας φαίνεται ενδιαφέρον/πρωτότυπο/διαφορετικό;

◇ **ΕΚΤΙΜΗΣΤΕ:** Τι αναγνωρίζετε ως σημαντικό/αξιόλογο;

◇ **ΔΙΑΤΥΠΩΣΤΕ ΑΠΟΨΗ:** Με ποιον τρόπο και για ποιο λόγο μπορούν να αλλάξουν οι απόψεις μας για ένα ζήτημα/τόπο. Μην ξεχάσετε να αφήσετε αναπάντητες ερωτήσεις που σας έχουν θέσει.

50

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

ΑΚΟΥΓΟΝΤΑΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ (LISTENING TO NEIGHBORS' STORIES)

ΣΤΟΧΟΙ:

Οι εκπαιδευτικοί να:

- προσεγγίσουν την τοπική ιστορία ως μία ευκαιρία σύνδεσης της ιστορικής και της ατομικής συνείδησης,
- επαναπροσδιορίσουν τη διδασκαλία της ιστορίας μέσα από μία πολυπρισματική και διαθεματική διαπραγμάτευση πρωτογενών πηγών,
- κάνουν συνδέσεις με ιστορίες ατόμων άλλων χωρών.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

Κατανόηση Αφηγηματικών Κειμένων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: Γλώσσα (Ενότητα 6)- Ιστορίες παιδιών (Ενότητες 9-10) Η παράσταση αρχίζει-Λέξεις φτερουγίζουν πέρα-ταξιδεύουν στον αγέρα

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ: 4-6 ΩΡΕΣ

ΔΟΜΗ ΤΑΞΗΣ: Ατομικά - Ολομέλεια

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΥ: Ρουτίνα σκέψης «Τότε νόμισα-Τώρα ξέρω»

ΕΜΠΝΕΥΣΟΥ (GET INSPIRED):

Παρακολουθήστε το παρακάτω βίντεο και προσπαθήστε να κάνετε συνδέσεις με ιστορίες από τη γειτονιά σας. Τι διαφορετικό συναντάτε; Υπάρχουν περισσότερες ομοιότητες ή διαφορές;

[\(MAMA AFRICA - Music: AQBix - YouTube\)](#)

ΚΑΝΕ ΜΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (DO AN ACTIVITY):

Φαντάσου ότι είσαι ένα δωδεκάχρονο παιδί κι ότι εσύ κι η οικογένειά σου ανήκετε στη φυλή των Πυγμαίων που ζει στην Κεντρική Αφρική. Τι ιστορία θα ανέφερες στον Paul Salopek όταν σε συναντούσε; Πώς θα του περιέγραφε τον τρόπο ζωής της φυλής σου; Να περιγράψεις με λίγα λόγια τη ζωή ενός παιδιού της Αφρικής. Με ποιον τρόπο θα μπορούσες να βοηθήσεις κι εσύ τα παιδιά της Αφρικής ώστε να έχουν ίσα δικαιώματα με εσένα;

Στη συνέχεια, περίγραψε την ενδυμασία των Αφρικανίδων φυλών της Αφρικής σύμφωνα με τα έθιμά τους με τη βοήθεια του βίντεο που παρακολούθησες και τις εικόνες από το ταξίδι του Paul Salopek.

ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕ ΜΕ ΤΟΥΣ «ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΟΥΣ» ΣΟΥ (INTERACT WITH YOUR WALKING PARTNERS): Σχολιάστε τις αναρτήσεις των συναδέλφων σας επιδεικνύοντας δεξιότητες προσεκτικής παρατήρησης και ακρόασης. Αξιοποιήστε κάποια από τα ακόλουθα εργαλεία διαλόγου του προγράμματος:

◇ **ΨΑΛΙΔΙΣΤΕ:** «Κόψτε» μια φράση από την ανάρτηση και επικολλήστε στο σχόλιό σας. Με βάση αυτή, κάντε μια ερώτηση ή σχολιάστε τι ακριβώς θεωρείτε ενδιαφέρον και σημαντικό να συζητηθεί περαιτέρω.

◇ **ΟΝΟΜΑΣΤΕ:** Αναφερθείτε σε κοινά ή διαφορετικά στοιχεία που υπάρχουν στις ιστορίες της γειτονιάς σας.

◇ **ΔΙΑΤΥΠΩΣΤΕ ΑΠΟΨΗ:** Με ποιο τρόπο οι ατομικές αφηγήσεις συμβάλουν στην κατανόηση του τοπικού περιβάλλοντος;

◇ **ΕΠΕΚΤΕΙΝΕΤΕ:** Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να συνδέσετε τη φιλοσοφία της προσεκτικής παρατήρησης με τη διδακτική σας πράξη;

6^ο

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

ΑΚΟΥΓΟΝΤΑΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ (LISTENING TO NEIGHBORS' STORIES)

ΣΤΟΧΟΙ:

Οι μαθητές να:

- γνωρίζουν τους κατοίκους της Αφρικής, τα ήθη και τα έθιμά τους,
- καταγράφουν τα προβλήματα επιβίωσης των κατοίκων στη σύγχρονη εποχή,
- προσεγγίσουν την τοπική ιστορία ως μία ευκαιρία σύνδεσης της ιστορικής και της ατομικής συνείδησης,
- επαναπροσδιορίσουν τη διδασκαλία της ιστορίας μέσα από μία πολυπρισματική και διαθεματική διαπραγμάτευση πρωτογενών πηγών,
- κάνουν συνδέσεις με ιστορίες ατόμων άλλων χωρών,
- εξοικειωθούν με τη διατύπωση ανοιχτών ερωτημάτων,
- αξιοποιούν κατάλληλα μέσα ώστε να επικοινωνούν με διαφορετικό κοινό.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

Κατανόηση Αφηγηματικών Κειμένων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: Γλώσσα (Ενότητα 6)- Ιστορίες παιδιών (Ενότητες 9-10) Η παράσταση αρχίζει-Λέξεις φτερουγίζουν πέρα-ταξιδεύουν στον αγέρα

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ: 4-6 ΩΡΕΣ

ΔΟΜΗ ΤΑΞΗΣ: Ατομικά - Ολομέλεια

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΥ: Ρουτίνα σκέψης «Τότε νόμισα-Τώρα ξέρω»

ΕΜΠΝΕΥΣΟΥ (GET INSPIRED):

Παρακολουθήστε το παρακάτω βίντεο και προσπαθήστε να κάνετε συνδέσεις με ιστορίες από τη γειτονιά σας. Τι διαφορετικό συναντάτε; Υπάρχουν περισσότερες ομοιότητες ή διαφορές;

[\(MAMA AFRICA - Music: AQBix - YouTube\)](#)

ΚΑΝΕ ΜΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (DO AN ACTIVITY):

Φαντάσου ότι είσαι ένα δωδεκάχρονο παιδί κι ότι εσύ κι η οικογένειά σου ανήκετε στη φυλή των Πυγμαίων που ζει στην Κεντρική Αφρική. Τι ιστορία θα ανέφερες στον Paul Salopek όταν σε συναντούσε; Πώς θα του περιέγραφε τον τρόπο ζωής της φυλής σου; Να περιγράψεις με λίγα λόγια τη ζωή ενός παιδιού της Αφρικής. Με ποιον τρόπο θα μπορούσες να βοηθήσεις κι εσύ τα παιδιά της Αφρικής ώστε να έχουν ίσα δικαιώματα με εσένα;

Στη συνέχεια, περίγραψε την ενδυμασία των Αφρικανίδων φυλών της Αφρικής σύμφωνα με τα έθιμά τους με τη βοήθεια του βίντεο που παρακολούθησες και τις εικόνες από το ταξίδι του Paul Salopek.

Η μουσική διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Ακούστε ένα παραδοσιακό αφρικάνικο τραγούδι και παρακολουθήστε ένα βίντεο με Αφρικανούς χορευτές. Τι συναισθήματα αναδύονται; Πώς αντιλαμβάνεστε τον χαρακτηρισμό που αποδίδει ο Salopek στην Αφρική ως "μωσαϊκό φυλών και εθνοτήτων;

ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕ ΜΕ ΤΟΥΣ «ΣΥΝΟΛΟΠΟΡΟΥΣ» ΣΟΥ (INTERACT WITH YOUR WALKING PARTNERS): Σχολιάστε τις αναρτήσεις των συναδέλφων σας επιδεικνύοντας δεξιότητες προσεκτικής παρατήρησης και ακρόασης. Αξιοποιήστε κάποια από τα ακόλουθα εργαλεία διαλόγου του προγράμματος:

◇ **ΨΑΛΙΔΙΣΤΕ:** «Κόψτε» μια φράση από την ανάρτηση και επικολλήστε στο σχόλιό σας. Με βάση αυτή, κάντε μια ερώτηση ή σχολιάστε τι ακριβώς θεωρείτε ενδιαφέρον και σημαντικό να συζητηθεί περαιτέρω.

◇ **ΟΝΟΜΑΣΤΕ:** Αναφερθείτε σε κοινά ή διαφορετικά στοιχεία που υπάρχουν στις ιστορίες της γειτονιάς σας.

◇ **ΔΙΑΤΥΠΩΣΤΕ ΑΠΟΨΗ:** Με ποιο τρόπο οι ατομικές αφηγήσεις συμβάλουν στην κατανόηση του τοπικού περιβάλλοντος;

◇ **ΕΠΕΚΤΕΙΝΕΤΕ:** Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να συνδέσετε τη φιλοσοφία της προσεκτικής παρατήρησης με τη διδακτική σας πράξη;

70

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

ΟΛΟΚΛΗΡΩΝΟΝΤΑΣ (CONCLUDING)

ΣΤΟΧΟΙ:

Οι εκπαιδευτικοί και μαθητές να:

- καταστούν οι μαθητές σε αντικειμενικούς κριτές της κοινωνικής πραγματικότητας και σε παραγωγικούς πολίτες,
- αποκτήσουν ιστορική συνείδηση,
- αντιλαμβάνονται τη ροή του χρόνου μέσα από τις αλλαγές που πραγματοποιούνται στην ιστορία της γειτονιάς τους,
- αντλήσουν έμπνευση από το υλικό που έχουν μελετήσει μέχρι τώρα, ώστε να διατυπώνουν με σαφήνεια προσωπικά σχέδια και στόχους για το μέλλον.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

Ιστορία-Γνωριμία με το παρελθόν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: Ιστορία (Ενότητες 5-8)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ: 2-4 ΩΡΕΣ

ΔΟΜΗ ΤΑΞΗΣ: Ομάδες-Ολομέλεια

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΥ: Ρουτίνα σκέψης «Αρχή-Μέση-Τέλος»

ΕΜΠΝΕΥΣΟΥ (GET INSPIRED):

Μελετούν οι μαθητές την παρακάτω παρουσίαση και προσπαθούν να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές αρχικά με τον πολιτισμό τον νεότερο τον δικό μας, αλλά και με τους πολιτισμούς από τους οποίους περνούσε ο Paul Salopek.

<http://impschool.gr/erga-emeres15-16/images/etos15-16/gymnasio/a-gymn/a1/xalkos/1.pdf>

ΚΑΝΕ ΜΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (DO AN ACTIVITY):

Υλοποιήστε την αξιολόγηση του προγράμματος, αξιοποιώντας τα προτεινόμενα εργαλεία (ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού και ρουμπρίκα αυτοαξιολόγησης μαθητών) και αναρτήστε το υλικό σας. Περιγράψτε αναστοχαστικά την εμπειρία σας συμπληρώνοντας ένα σύντομο ερωτηματολόγιο.

Κατασκευάζουμε ομαδικά έναν εννοιολογικό χάρτη με θέμα: «Οι ασχολίες και τα επαγγέλματα του προϊστορικού ανθρώπου». Κάνουμε συγκρίσεις με το παρόν και απαντούμε στα ερωτήματα:

- Τι έχει μείνει ίδιο και τι έχει αλλάξει;
- Για ποιους λόγους άλλαξε ή έμεινε ίδιο;
- Τι συμπεράσματα βγάζω;

Στη συνέχεια οι μαθητές χωρίζονται σε 4 ομάδες. Η κάθε ομάδα μελετά αντίστοιχα κείμενα που περιγράφουν τη ζωή των Κυκλαδίων, των Μινωικών και των Μυκηναίων. Εκτός από την τελευταία που μελετά τον τρόπο ζωής των κατοίκων της γειτονιάς τους πριν πολλά χρόνια.

Ο δάσκαλος ξεκινάει ως εξής: «Συναντηθήκατε σε μια φανταστική γιορτή και συζητάτε για τον τρόπο ζωής σας (μετακίνηση, επάγγελμα κτλ)». Γράψτε πρώτα τα επιχειρήματά σας για κάθε περίπτωση ξεχωριστά και στη συνέχεια στην ολομέλεια της τάξης θα υποστηρίξετε η κάθε ομάδα τους Κυκλαδίτες, Μινωίτες, Μυκηναίους και ανθρώπους της γειτονιάς σας που εκπροσωπείτε και θα ακολουθήσει συζήτηση. Ποιες εικόνες θα επέλεγε να δείξεις; Τι σε κάνει να το λες; Αιτιολόγησε την επιλογή σου. Στο τέλος της δραστηριότητας, αφού έχουν ακουστεί όλες οι απόψεις, οι μαθητές καλούνται να συνεργαστούν όλοι μαζί και να περιγράψουν πώς φαντάζονται πως θα είναι η γειτονιά τους στον χρόνο. Τι θα ήθελαν να αλλάξει και γιατί;

ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕ ΜΕ ΤΟΥΣ «ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΟΥΣ» ΣΟΥ (INTERACT WITH YOUR WALKING PARTNERS): Φθάσατε στο τέλος! Προσπαθήστε σ' αυτά τα τελευταία σχόλια να αξιοποιήσετε όσο το δυνατόν περισσότερο τις δεξιότητες κριτικής σκέψης που έχετε αποκτήσει μέχρι τώρα. Μελετήστε τις αναρτήσεις των «συνοδοιπόρων» σας και σχολιάστε αξιοποιώντας τα ακόλουθα εργαλεία διαλόγου:

◇ **ΕΚΤΙΜΗΣΤΕ:** Τι αναγνωρίζετε ως σημαντικό/αξιόλογο;

◇ **ΔΙΑΤΥΠΩΣΤΕ ΑΠΟΨΗ:** Ποια ακριβώς οφέλη (ατομικά-παγκόσμια) επισημαίνετε στους «περίπατους» που σχεδιάζουν να υλοποιήσουν οι «συνοδοιπόροι» σας.